

РОЖИЩЕНСЬКА МІСЬКА РАДА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення міської ради від 22.12.2023 № 39/23

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РОЖИЩЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ

РОЖИЩЕ– 2023

Стратегія розвитку Рожищенської міської територіальної громади розроблена спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з розробки Стратегії розвитку Рожищенської громади, та експертів проєкту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів». Реалізація проєкту стала можливою завдяки Агентству США з міжнародного розвитку (USAID) та щирій підтримці американського народу через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА».

Зміст цього документу не обов'язково відображає погляди USAID та Уряду США.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
Розділ 1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	7
1.1. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ	7
1.2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ГРОМАДИ ..	9
1.3. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ.....	11
1.4. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ.....	18
1.5. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ	23
1.5.1. Соціальна інфраструктура	23
1.5.2. Житлово-комунальна інфраструктура	27
1.5.3. Транспортна інфраструктура та зв'язок.....	30
1.5.4. Туристична інфраструктура.....	311
1.6. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ	34
1.7. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ВІДПОВІДНОСТІ РЕГІОНАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ...	35
1.8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК	38
1.9. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	44
1.10. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВЛАДИ	48
1.11. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ	49
1.11. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ СТОРІН	51
РОЗДІЛ 2. SWOT-АНАЛІЗ	55
РОЗДІЛ 3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	57
РОЗДІЛ 4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	72
РОЗДІЛ 5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	73
Матриця цілей і завдань	73
Аналіз відповідності положень Стратегії регіональній стратегії розвитку та Державній стратегії регіонального розвитку України	89
РОЗДІЛ 6. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ	94

Перелік таблиць

Таблиця. 1.1.1. Характеристика об'єктів історико-культурної спадщини Рожищенської громади	8
Таблиця 1.2.1. Рожищенська МТГ: адміністративно-територіальний поділ.....	10
Таблиця. 1.3.1 Загальна характеристика природних ресурсів Рожищенської міської територіальної громади	11
Таблиця. 1.3.2. Пам'ятки природно-заповідного фонду Рожищенської міської територіальної громади.....	13
Таблиця. 1.3.3. Водні ресурси Рожищенської МТГ	15
Таблиця 1.3.4. Характеристика корисних копалин Рожищенської МТГ.....	15
Таблиця. 1.3.5. Потенційно екологічно небезпечні об'єкти Рожищенської громади.....	16

Таблиця 1.4.1. Показники народжуваності, смертності, природного приросту Рожищенської громади, 2021-2022 рр.	20
Таблиця 1.4.2. Показники міграції Рожищенської громади, 2021-2022рр.	21
Таблиця.1.5.2 Мережа закладів культури Рожищенської міської територіальної громади ..	266
Таблиця.1.5.3 Характеристики системи життєзабезпечення Рожищенської МТГ	277
Таблиця 1.5.4.Житловий фонд Рожищенської міської територіальної громади	28
Таблиця. 1.5.5 Поводження з побутовими відходами Рожищенської МТГ.....	30
Таблиця 1.6.1 Показники розроблення генеральних планів населених пунктів Рожищенської МТГ	34
Таблиця 1.8.1. Основні суб'єкти господарювання та структура економіки Рожищенської МТГ за надходженнями до місцевого бюджету в 2022 році.....	39
Таблиця 1.8.2 Найбільші підприємства Рожищенської міської територіальної громади.....	40
Таблиця. 1.8.3. Найбільші сільськогосподарські підприємства Рожищенської громади	411
Таблиця 1.8.4. Надходження податків сільськогосподарських підприємств Рожищенської міської територіальної громади до місцевого бюджету.....	41
Таблиця 1.9.1. Місце громади в регіоні за показниками фінансової спроможності, 2022 р	44
Таблиця 2.1. SWOT-аналіз Рожищенської МТГ	55
Таблиця 5.1 Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року	74
Таблиця 5.2. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.1. Формування інвестиційної привабливості громади.....	75
Таблиця 5.3. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору громади	76
Таблиця.5.4. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.3. Підтримка малого та середнього бізнесу.....	78
Таблиця 5.5. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.1. Розвиток людського капіталу	79
Таблиця 5.6. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.2. Комфортне і безпечне середовище.....	81
Таблиця 5.7. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.3. Ефективна влада, активна громада.....	83
Таблиця 5.8. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.1. Інженерна інфраструктура громади	855
Таблиця 5.9. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.2 Збереження навколишнього середовища.....	86
Таблиця 5.10. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.3. Планування розвитку територій	87
Таблиця 5.11.Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	90
Таблиця 5.12.Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 роки	92
Таблиця 6.1.Система показників для моніторингу стану реалізації Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року.....	97

Перелік рисунків

Рис.1.2.1. Розташування Рожищенської МТГ у Луцькому районі	9
--	---

Рис.1.2.2. Картографічна Рожиченської міської територіальної громади	10
Рис. 1.3.1. Структура земельного фонду Рожиченської громади, %.....	12
Рис. 1.3.2. Долина річки Стир, об'єкт Смарагдової мережі	14
Рис. 1.4.1. Кількість населення Рожиченської МТГ на 01.01.2022, осіб.....	18
Рис. 1.4.2. Просторові особливості розміщення та структури населення громади.....	19
Рис. 1.4.3. Структура населення Рожиченської міської територіальної громади, %.....	20
Рис. 1.4.4. Структура зайнятого населення Рожиченської громади, 2021р.	22
Рис. 1.5.1. Просторове розміщення освітньої інфраструктури громади	233
Рис.1.5.2 Віковий розподіл декларацій громади, 2023 р	255
Рис.1.5.3 Потенційні для розвитку туризму об'єкти громади.....	32
Рис. 1.7.1 Функціональне зонування території Волинської області, Рожиченська громада.....	36
Рис. 1.8.1 Галузева структура економіки Рожиченської міської територіальної громади (згідно надходжень до бюджету), 2022р	38
Рис. 1.9.1. Доходи загального та спеціального фонду місцевого бюджету Рожиченської МТГ, тис.грн.....	45
Рис. 1.9.2. Доходи місцевого бюджету Рожиченської МТГ, тис.грн. 2021-2022рр.	45
Рис.1.9.3. Структура доходів місцевого бюджету Рожиченської міської територіальної громади, 2021-2022р.	46
Рис. 1.9.4. Структура податкових надходжень місцевого бюджету Рожиченської громади 2022 року, %.....	46
Рис. 1.9.5 Видатки загального та спеціального фонду місцевого бюджету Рожиченської МТГ, тис.грн.....	47
Рис. 1.9.6. Функціональна структура видатків Рожиченської МТГ 2022 року	47
Рис. 1.9.7. Структура видатків Рожиченської МТГ за економічною класифікацією, 2022 р., ...	48
Рис.5.1. Матриця цілей Рожиченської міської територіальної громади	73

ВСТУП

Стратегія розвитку Рожищенської міської територіальної громади є документом стратегічного планування місцевого рівня, що визначає стратегічні, оперативні цілі та завдання для сталого розвитку територіальної громади, розробляється на період реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та відповідної регіональної стратегії розвитку.

Стратегія розвитку територіальної громади покликана об'єднати зусилля усіх зацікавлених сторін – місцевих мешканців, бізнесових структур, влади, громадських активістів – задля забезпечення місцевого економічного та соціального поступу через використання стратегічних переваг громади.

Стратегія розвитку Рожищенської міської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) розроблена відповідно до законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стратегічну екологічну оцінку», а також з врахуванням Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265.

Стратегія узгоджується з стратегічними і оперативними цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695) та Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року (затверджено рішенням Волинської обласної ради від 13.10.2020 № 32/3).

Для організації процесу стратегічного планування і розробки Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної розпорядженням міського голови від 07 червня 2021 року № -118 рв затверджено Положення про Робочу групу з розробки Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади та затверджено склад робочої групи.

До процесу формування бачення і визначення пріоритетів розвитку громади були долучені представники органів місцевого самоврядування та регіональної влади, бізнес спільноти, освітяни, медики, представники громадянського суспільства.

Аналіз соціального-економічного стану Рожищенської міської територіальної громади та проблем її розвитку, SWOT – аналіз, визначення сценаріїв розвитку громади, формування дерева стратегічних та оперативних цілей, завдань було здійснено спільними зусиллями робочої групи та експерта проєкту «Стратегічний аналіз і рекомендації з розширення можливостей органів місцевого самоврядування і громад за допомогою відповідних стратегічних документів», що реалізувався через Проєкт USAID «ГОВЕРЛА» Лілії Бенювської.

Стратегія громади орієнтована на потреби бізнесу та громадськості виявлених, під час анкетування усіх активних та зацікавлених представників громади. Процес розробки та впровадження Стратегії – публічний. З цією метою через офіційний веб-сайт та офіційні сторінки міської ради в соціальних мережах було повідомлено про початок роботи над проєктом Стратегії, визначено строки і форми подання пропозицій до нього від зацікавлених сторін, проведено відкриті розширені засідання Робочої групи з розробки Стратегії (20.04.2023, 04.05.2023, 28.06.2023), оприлюднено на офіційному веб-сайті міської ради проєкту Стратегії та Плану заходів з її реалізації, організовано їх громадське обговорення (14.11.2023).

Відтак Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади до 2027 року є документом, що враховує спільні інтереси та бачення поступального розвитку громади, та зорієнтований на забезпечення економічного розвитку громади і покращення рівня життя її мешканців.

Розділ 1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

1.1. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Місто Рожище має давню історію. Є три версії походження назви м. Рожище: від старослов'янського слова «роща»; від слова «ружа» (князівський урядник, який проїжджаючи цією місцевістю був зачарований квітами мальви та шипшини і вигукнув «Руже ще!»); та від слова «рож», що в перекладі з російської - «жито».

Перша літописна згадка про Рожище датується XIV – ст., а саме 1322 роком, коли литовський князь Любарт Гедимінович подарував місто соборній церкві Івана Богуслова, яка знаходилася на території Луцького замку і була у власності Луцького єпископа. До церкви входили навколишні села: Дубище, Топільне, Вовнянка, Жалобово.

В 1567 році Рожище отримало від польського короля Сигізмунда II Августа права містечка, тобто Магдебурзьке право.

Дослідженнями встановлено, що Рожище отримало королівський привілей на самоврядування за Магдебурзьким правом другий раз 13 квітня 1598 року, у якому надано і міський прапор «два крила» (два хрести). Автори проекту А. Грецило та Ю. Терлецький. Прапор Рожищенської ОТГ – прямокутне полотнище із співвідношенням ширини до довжини 2/3, розділене горизонтально на дві рівновеликі смуги: верхня червоного та нижня жовтого кольорів, у центрі полотнища знаходиться герб району. Прапор несе елементи та кольори герба міста Рожище, ОТГ та повністю відповідає історичним традиціям.

У 1777 році в місті оселився єпископ Луцький, екзарх російської метрополії – Кіпріан Стецький. Завдяки його протекції в Рожищі за два роки було завершено будівництво Михайлівської церкви. Прикро, що цей храм не зберігся до наших часів, адже внаслідок пожежі в роки Першої Світової війни – був знищений.

З 1808 року у містечка з'являється новий власник – російський граф Валеріан Стройновський. Він дбав про розвиток промисловості. Серед нововведень в Рожищі поселились євреї – ремісники та німці – колоністи. Ярмарки стали прекрасним місцем збуту селян своїх продуктів сільського господарства.

В 1883 році на околиці міста було побудовано кілька суконних фабрик по переробці вовни. З того часу район, де вони знаходились, отримав назву Вовнянка. Ця назва зберіглася до наших днів. В містечку знаходилося два парових млини, винокурений завод, водяні млини.

Наприкінці XIX століття через Рожище було прокладено першу залізничну колію, яка сполучала міста Київ – Варшава та відкрито поштово – телеграфічне відділення.

В 1871 році в Рожище було відкрито однокласне училище, де навчався 51 учень. Станом на 1899 рік тут проживало 3646 чоловік. Відкрились – консервний, пивоварний заводи, фабрика гнутих меблів та залізних ліжок.

За свідченнями Олександра Цинкаловського в містечку станом на 1911 рік діяли: волосна управа, міщанська управа, пошта, телеграф, земсько поштова кінна станція, акцизний дозір, суд, однокласна єврейська та німецька школи, аптека, земська лікарня, п'ять аптечних складів, гуральня, дві лікарні, два кредитних товариства, два млини, майстерня по ремонту сільськогосподарських машин, земський склад вибіркового сортового насіння, чотири ресторани. В Рожищах працювали : ветеринар, дантист, три лікарі, фотограф. До послуг населення було 105 крамниць, ринок та організувались два щорічні ярмарки. В 1904 році німецька школа в колонії Вовнянка була реорганізована в сільське училище з двохкласним курсом навчання. В училищі навчались діти різних віросповідань. Педагогічний колектив складався з 5 вчителів.

Під час Першої Світової війни місто Рожище зазнало значних руйнувань з боку австро-німецьких військ, а також російських. Багато людей з багатьох сіл насильно було евакуйовано в глибоку Росію.

Під час Другої Речі Посполитої станом на 1930 рік в місті Рожище працювало 5 пекарень, три з них по вулиці 3 травня, по одній на Торговій площі, а друга по вул. Шкільній. Рожищенський готель Бергера Аврама, відомий як «європейський», розмістився по вулиці Колієвій 6, інший по

вул.Шпитальній 18. Із закладів харчування відомі ресторації Бука (вул.3 Травня), Гареса (вул.Ковельська,123), кав'ярня Залуського (вул.3 Травня, 142). Також у місті було 36 пивних барів. У місці функціонувало два парових млини, чотири оліярні, одна крупарня. Отже, промисловий потенціал містечка був уже далеко не той, що у XIX столітті.

17 вересня 1939 року став трагічним для населення Західної України. Радянський Союз перетнув кордон з Польщею і почалася так – звана «радянська окупація». Перший колгосп у Рожищенському районі постав у селі Березолуки на початку 1940 року і названий ім'ям Сталіна, в селі Дмитрівка – ім. Тимошенка. Не бажаючи здавати коней і худобу до колгоспів селяни розпочали масовий забій. За дорослу корову можна було одержати 30-40 карбованців і цих грошей вистачало на дві літри горілки. Найбільш трагічною подією того часу став масовий розстріл в'язнів Луцької тюрми органами НКВС 23 червня 1941 року. У в'язниці перебувало понад чотири тисячі в'язнів. З Рожищенського району було розстріляно 83 в'язні (Дані подає Микола Куделя «Під мурами Луцької тюрми»). Уперше від нацистської окупації м. Рожище було звільнено 2 лютого 1944 року. А до кінця березня було звільнено весь Рожищенський район. В боях за Рожище і район загинуло більш 900 солдатів Червоної армії.

11 лютого 1948 року поблизу с. Кроватка колишнього Рожищенського району біля криївки на хуторі Адамівка в бою з опергрупою МДБ загинули провідники ОУК-УПА Архипчук Степан, Архипчук Микола, Бородюк Надія, Ткачук Петро. Також загинули в бою Олексюк Михайло, Романюк Леонтій, Петрук Іван. Серед них було три вояки УПА прізвище яких невідомі. Лише тільки в 1997 році, коли вже була Незалежна Україна відбулося перепоховання вояків УПА на місцевому кладовищі. У цьому сприяв станичний ОУН – УПА Микола Федорович Стасюк та народний депутат Олександр Гудима. В боях з військами НКВД загинуло 76 повстанців УПА.

Рожищани активно приймали участь у Помаранчевій революції 2004 року та Революції Гідності 2013 – 2014 років. Багато жителів Рожищенської ТГ стали на захист вітчизни в російсько-українській війні.

Історико-культурна спадщина громади представлена п'ятьма пам'ятками архітектури національного значення та п'ятьма пам'ятками архітектури місцевого значення (табл.1.1.1). Історія громади та пам'ятки архітектури можуть мати цінність не лише для місцевих мешканців, але і бути цінними для розвитку туризму.

Таблиця.1.1.1. Характеристика об'єктів історико-культурної спадщини Рожищенської громади

Охоронний пам'ятник	Населений пункт	Охоронний номер
Пам'ятка архітектури національного значення		
Петропавлівська церква, 1629 р.	с.Іванівка	141
Костел (дерев'яний), 1771 р.	с.Вишеньки	1049
Стефанівська церква, 1761-1788 рр.	с.Пожарки	143/1
Дзвіниця Стефанівської церкви 19 століття	с. Пожарки	143/2
Успенська церква, 1816 р.	с.Сокіл	145
Пам'ятка архітектури місцевого значення		
Михайлівська церква (мур), 1920	м.Рожище	235 М
Костел мурований, 1920 р.	м.Рожище	236 М
Троїцька церква (дер.) 1661-1825 рр.	с.Сокіл	111 М/1
Дзвіниця дерев'яна	с.Сокіл	111 М/2
Костел мурований, 1907р.	с.Сокіл	237М

Висновки

1. *Територіальна громада має давню історію, під впливом подій формувалась культура, традиції, звичаї громади. Серед пам'яток архітектури 5 національного та 5 місцевого значення, які є цінними для місцевих мешканців та можуть використовуватись в цілях розвитку туризму.*

2. Людський потенціал важливий чинник розвитку громади. Мешканці громади займали активну громадську позицію, захищаючи вітчизну на національні інтереси у лавах УПА, у 2014 році, ставши активними учасниками АТО, та в часи активної фази війни з росією захищають батьківщину у лавах ЗСУ.

1.2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ГРОМАДИ

Рожиченська міська територіальна громада (далі Рожиченська ТГ) утворена розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2020 р. з адміністративним центром у місті Рожиче у складі Луцького району Волинської області (рис.1.2.1).

Рис.1.2.1. Розташування Рожиченської МТГ у Луцькому районі

Рожиченська міська територіальна громада знаходиться на південному сході Волинської області. Її площа становить 461,1 км² та складає 8,73 % площі Луцького району, 2,29 % площі Волинської області.

Адміністративний центр м. Рожиче розміщений на відстані 22 км автошляхами від обласного центру м. Луцьк. Відстань від м.Рожиче до пунктів перетину українсько-польського кордону становить 91,5 км до Устилуга та 117 км. до Ягодіна.

Рожиченська громада межує з Луцькою, Ківерцівською, Копачівською, Доросинівською, Голобською, Велицькою та Колківською територіальними громадами (рис. 1.2.2.).

Адміністративний центр громади - місто Рожиче одне із найдавніших міст Волині. Місто районного значення, до 2020 року – центр Рожиченського району Волинської області, розташоване майже в центрі Волині, над річкою Стир. Площа міста 10,07 км², а населення понад 12 тис.осіб.

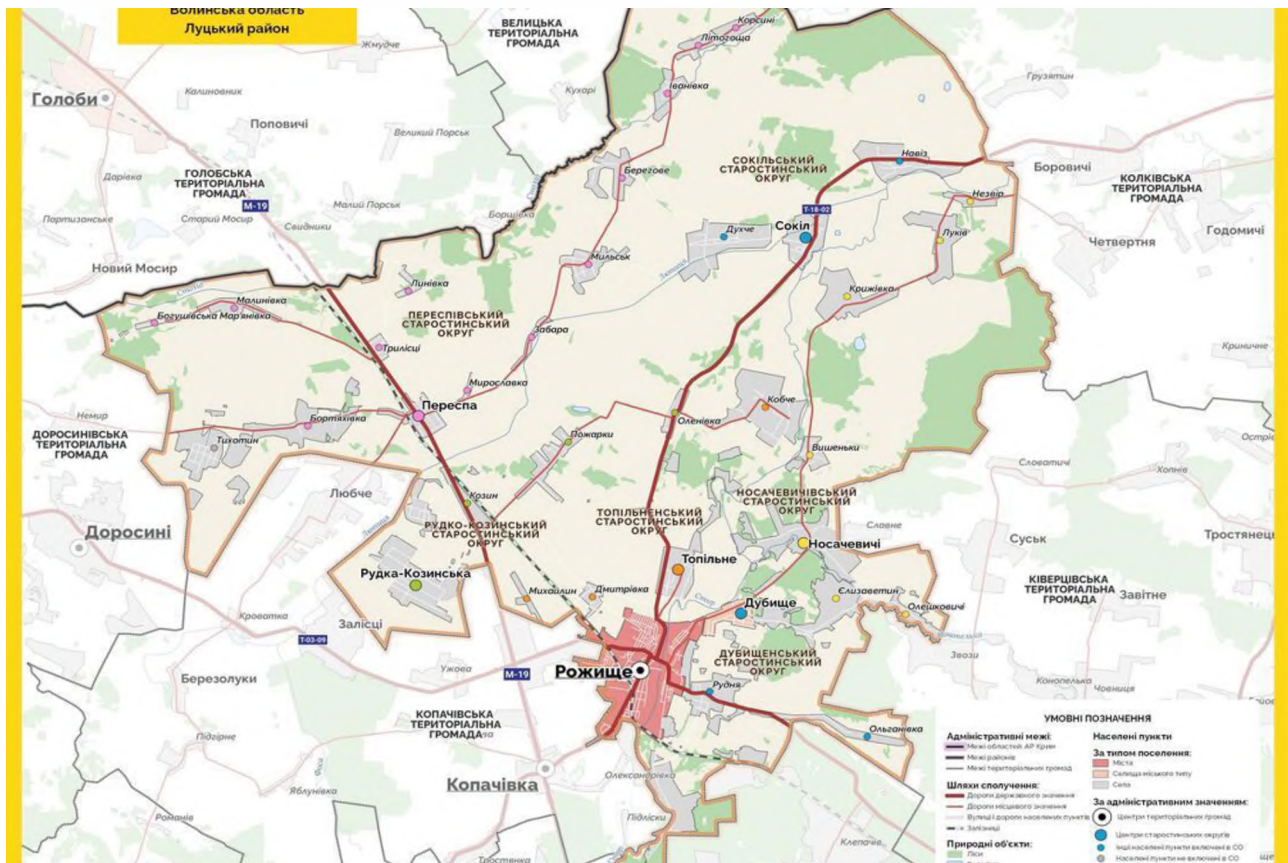

Рис.1.2.2. Картосхема Рожисьенської міської територіальної громади

До складу Рожисьенської міської територіальної громади увійшли одне місто - Рожисьце, одне селище - Дубище та 35 сіл (табл. 1.2.1) У громаді сформовано шість старостинських округів а саме:

Таблиця 1.2.1. Рожисьенська МТГ: адміністративно-територіальний поділ

Район		Луцький
Адміністративний центр		м.Рожисьце
Населені пункти		37 одиниць
Старостинські округи - 6	Дубищанський	смт Дубище, с.Єлизаветин, с. Рудня, с. Валер'янівка, с. Ольганівка
	Носачевичівський	с. Носачевичі, с.Вишеньки, с. Олешковичі, с. Луків, с. Крижівка, с. Незвір
	Рудко-Козинський	с. Рудка-Козинська, с.Козин, с. Пожарки, с. Оленівка
	Топільненський	с.Топільне, с. Дмитрівка, с. Михайлин, с. Кобче
	Сокільський	с. Сокіл, с. Духче, с. Навіз
	Переспівський	с. Переспа,с. Богушівська Мар'янівка,с. Забара, с. Линівка, с. Малинівка, с.Мирославка, с.Трилісці, с.Тихотин, с. Бортяківка, с. Літогоща, с. Іванівка, с. Корсині, с. Мильськ,с. Берегове

Висновки

1. Рожисьенська громада характеризується вигідним економіко-географічним розташуванням, адже знаходиться близько до обласного центру м Луцьк та на перетині важливих автомобільних магістралей, що сполучають обласні центри країни з пунктами перетину українсько-польського кордону, що дозволяє розвивати логістичний та виробничий потенціали.

1.3.ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Ландшафтні особливості рельєфу

Рожищенська громада розташована на території Волинсько-Подільській височини (лісостепової зони), що характерна хвилястим рельєфом і пагорбами різної висоти. Для лісостепових ландшафтів властивий долинно-рядовий рельєф, ускладнений яружно-балочними й карстовими формами із сірими опідзоленими ґрунтами в поєднанні з малогумусними чорноземами.

Характеристика ґрунтів

Ґрунти Волинської області сформувалися на рівнинному слабкохвилястому рельєфі, абсолютні висоти якого коливаються в межах 150–220 м. Загалом він відзначається незначним похилом у північно-східному напрямку. Глибина залягання ґрунтових і пластових вод незначна, часто вони утворюють єдиний водоносний комплекс, що має значний вплив на формування глейових, лучних та болотяних ґрунтів, особливо на пониженнях в рельєфі. Материнськими породами для формування ґрунтів слугували льодовикові, водно-льодовикові, флювіальні та озерно-болотяні утворення.

На території громади найбільш поширеними є такі види ґрунтів як дерново-середньо і слабопідзолисті супіщані і суглинкові ґрунти, ясно-сірі опідзолені ґрунти, піски слабозадерновані, слабогумусовані і негумусовані, торфово-болотні ґрунти. Ґрунти Волинської області мають порівняно нижчу родючість, ніж у інших областях країни.

Природні ресурси громади

Аналіз природних ресурсів Рожищенської громади дозволив ідентифікувати такі: (табл. 1.3.1.)

Таблиця.1.3.1 Загальна характеристика природних ресурсів Рожищенської міської територіальної громади

<i>Вид і назва</i>	<i>Тип ресурсів, назва</i>	<i>Площа кв. км /протяжність км</i>
<i>Наявні природні копалини</i>	<i>Пісок, крейда</i> Пожарківське родовище крейди; Сокільські 2 родовища піску; Валер'янівські 2 родовища піску; Носачевичівське родовище піску; Крижівське родовище піску.	-
<i>Лісові ресурси</i>	державне підприємство «Ківерцівське лісове господарство»	6188,0512 га 13,4 % території
<i>Водні ресурси</i>	<i>Річки</i> : р. Стир, р. Стохід, р. Конопелька, р. Прудник та р. Лютиця. <i>Озера</i> : Борове, Кругле, Святе, Середнє, Мале. <i>Стовпи</i> : м.Рожище та селах Кобче, Корсині, Носачевичі, Малинівка, Линівка, Пожарки, Топільне	1058,72 га , або 2,5 % території
<i>Природньо-заповідний фонд</i>	Лісовий заказник «Ліски» Ботанічний заказник «Дубовий завіт» Гідрологічний заказник «Гурсько-Гривенський» Гідрологічний заказник «Надстирський» Гідрологічний заказник «Падалівський» Ботанічна пам'ятка природи «Ясен звичайний» м.Рожище	604,11 га, або 1,3 % території

Структура земельного фонду

Загальна площа Рожищенської міської територіальної громади становить – 46105,5 га. Основна частина з якої – це сільськогосподарські угіддя , що складають 34774,3 га (75,42%), ліси та інші лісовкриті землі складають - 6188,1 га (13,42%), забудовані землі - 1343,4 га (2,91 %), землі під господарськими будівлями і дворами та під сільськогосподарськими шляхами та прогонами - 991,6831 га. (2,15%), відкриті заболочені землі – 1476,1864 га (3,20 %).

В структурі земель сільськогосподарського призначення 97,2 % (34774,3 га) припадає на сільськогосподарські угіддя, з яких рілля - 60,85 % (21161,5102 га), сіножаті- 16,80 % (5841,6584 га), пасовища - 21,64 % (7523,6014 га), багаторічні насадження – 0,71 % (247,5449 га) (рис. 1.3.1.).

Із загальної площі земель, осушені землі становлять – 14489,93 га (31,4% від загальної площі).

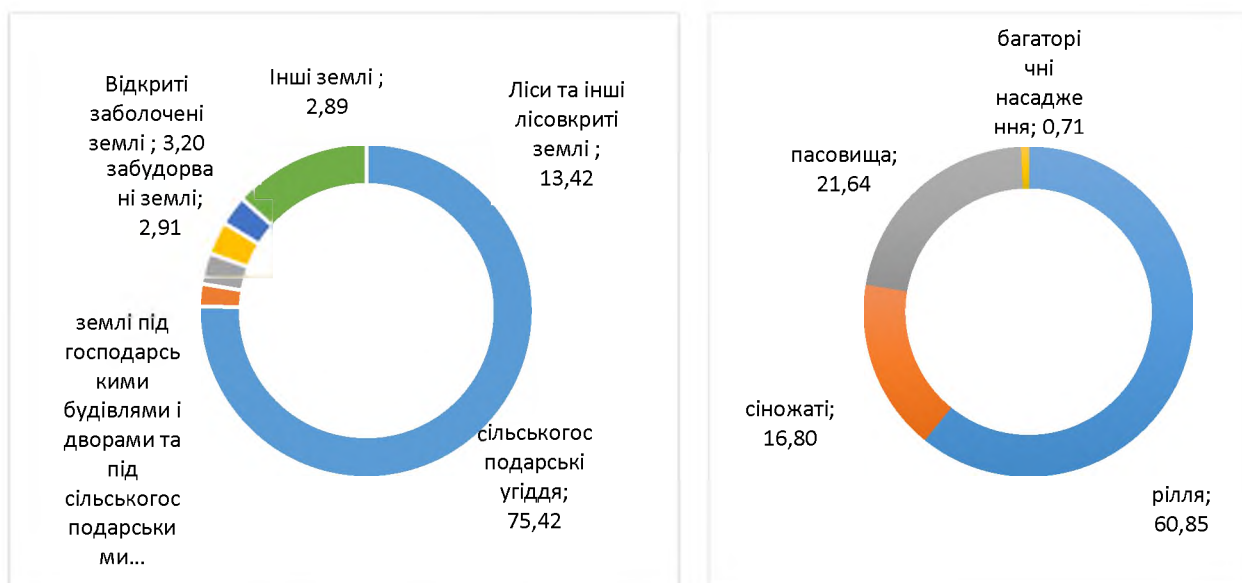

Рис. 1.3.1. Структура земельного фонду Рожищенської громади, %

Серед усіх категорій земель громади найважливіше економічне значення мають землі сільськогосподарського призначення, що дає громаді, в комплексі з раціональним використанням, потужний сільськогосподарський потенціал.

На території громади протягом 2012 – 2021 років проведено роботи з інвентаризації земель на загальну площу - 15974,04 га. Інвентаризацію земель проведено відповідно до технічних документації з інвентаризації земель в основному розроблених в 2012 – 2013 роках. Проте частка інвентаризованих земель є низькою та становить 36,4 % від загальної площі земель громади.

Лісові масиви

Лісові масиви громади складають 6188,1 га або 13,42 % від усіх земельних ресурсів громади. Порівняно з територіальними громадами Волині, що знаходяться північніше Рожищенська громада має більше розорених територій на меншу лісистість (для порівняння найбільший відсоток загальної лісистості в громадах Маневицького – 55,7 % та Камінь-Каширського районів – 49,3%). Ліси в основному, хвойні широколистяні, що залишились окремими масивами серед орних земель. Значні площі (3,2 % території Рожищенської громади) займає лучна і болотна рослинність. На території громади функціонує одне лісове господарство державної форми власності «Ківерцівське лісове господарство». Господарська діяльність лісгоспів спрямована на вирощування високопродуктивних стійких насаджень з метою покращення рекреаційних, природоохоронних і захисних функцій лісів.

Природно-заповідний фонд

На території колишнього Рожищенського району розташовано 11 пам'яток природно-заповідного фонду місцевого значення, з яких **6 на території Рожищенської міської територіальної громади**: гідрологічний заказник «Надстирський», ботанічний заказник «Дубовий закіт», ботанічна пам'ятка природи «Ясен звичайний», гідрологічний заказник «Падалівський», гідрологічний заказник «Гурсько-Гривенський», лісовий заказник «Ліски» (табл. 1.3.2).

Всі перелічені об'єкти природно-заповідного фонду мають велику цінність, проте відносяться до мало відвідуваних, та мало використовуються у рекреаційно-оздоровчих цілях. Вирішення такої проблеми потребує комплексного підходу – розробки туристичних маршрутів та

екскурсії територіями природно-заповідного фонду з одночасним вирішенням проблем незадовільного стану транспортної інфраструктури.

Таблиця. 1.3.2. Пам'ятки природно-заповідного фонду Рожищенської міської територіальної громади

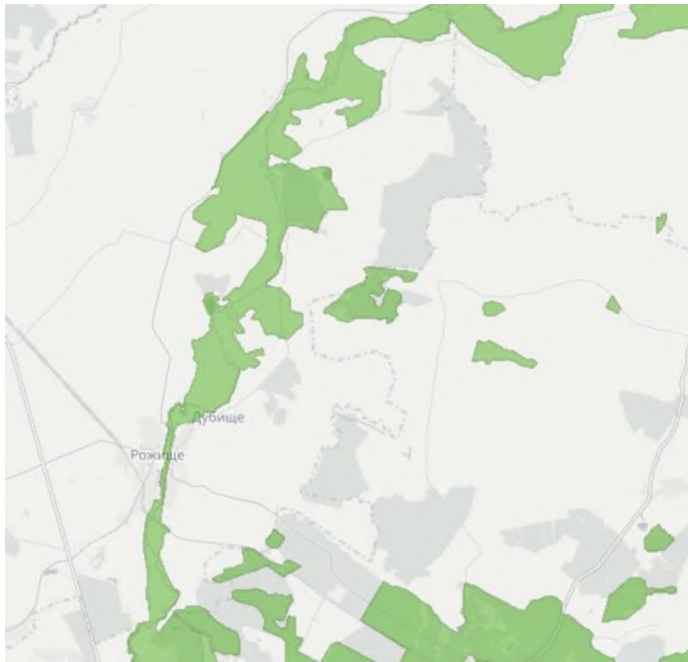
Назва	Площа	Місцезнаходження, створення
«Надстирський» – гідрологічний заказник	125,0 га	лежить на території колишньої Луківської сільської ради, яка увійшла до складу Рожищенської ТГ та утворений за рішенням облвиконкому від 04.09.1985, № 301.
«Дубовий завіт» – ботанічний заказник	25,9 га	лежить у межах землекористування ДП СЛАП «Рожищеагроліс» Стохідського л-ва, кв. 61, вид. 22 та колишньої Сокільської сільської ради (увійшла до складу Рожищенської ТГ), створений за рішенням облвиконкому від 31.10.1991, № 226.
«Ясен звичайний» – ботанічна пам'ятка природи	площею 0,01 га	м. Рожище. Статус надано згідно з розпорядженням Волинської обласної ради депутатів трудящих від 27.12.1972, № 563
«Падалівський» – гідрологічний заказник	181,0 га	лежить на території колишньої Мильської сільської ради, яка увійшла до складу Рожищенської ТГ та утворений за рішенням облвиконкому від 04.09.1985, № 301.
«Гурсько-Гривенський» – гідрологічний заказник площею	145,2 га	лежить на території колишньої Навізької сільської ради, яка увійшла до складу Рожищенської ТГ та утворений за рішенням облвиконкому від 31.10.1991, № 226.
«Ліски» – лісовий заказник	127,0 га	у межах землекористування ДП «Ківерцівське ЛГ», Рожищенського л-ва, утворений за розпорядженням Обласної ради від 04.05.1995, № 4/5.

В січні 2019 року долину річки Стир (UA0000334 Styr river valley in Volyn region.) включили до **Смарагдової мережі**. Включення до переліку об'єктів Смарагдової мережі Європи є дуже важливим, адже в ЄС ці зони називаються територіями мережі Natura 2000 і фінансуються з бюджету Співдружності, а також охороняються з метою збереження (рис. 1.3.2.).¹²

Екологічно важливим в долині річки Стир типом місця існування є С1.225 - Плаваючі килимки *Salvinia natans*. У вільно плаваючих угрупованнях *Salvinia natans* часто утворює щільні килими. Долина річки Стир є важливою територією для збереження рідкісних видів земноводних і плазунів. Як частина Поліського регіону є рефугіумом для багатьох видів земноводних і рептилій (також тих, що включені до резолюції 6 Бернської конвенції та мають недостатньо розвинену Смарагдову мережу), які зазнають зникнення своїх природних ареалів через інтенсивну зміну клімату.

1 <https://www.032.ua/news/2602053/8-teritorij-na-lvivsini-vklucili-v-evropejsku-smaragdovu-merezu-karta>

2 <https://emerald.eea.europa.eu/?query=Adopted%20sites,SITECODE,UA0000252>

Дата першого складання - 01.2019.

Дата оновлення - 02.2020

Довгота – 25,54870 градуси

Широта –51.035900 градуси

Площа –16847,36 га

Довжина ділянки -89,66 км.

Право власності – 45% державна, 20 % приватна, 35 % невідома.

Тип середовища існування
C1.225 - Плаваючі килимки *Salvinia natans*

Рис. 1.3.2. Долина річки Стир, об'єкт Смарагдової мережі

На території об'єкту виявлено наступні типи місць існування з Резолюції 4 Бернської конвенції: C1.222 (Вільноплаваючі скупчення *Hydrocharis morsus-ranae*), C1.223 (Вільноплаваючі скупчення *Stratiotes aloides*), C1.224 (Вільноплаваючі колонії *Utricularia australis* та *Utricularia vulgaris*), C1.32 (Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм), C1.33 (Вкорінена занурена рослинність евтрофних водойм), C1.3411 (Угруповання водяних жовтеців на мілководдях), C1.3413 (Зарості *Hottonia palustris* на мілководдях), C1.4 (Постійні дистрофні озера, ставки та водойми), C2.33 (), C2.34 (Евтрофна рослинність повільно текучих річок), C3.4 (Маловидові зарості низькорослої прибережно-водної та земноводної рослинності), C3.51 (Євро-сибірські низькорослі однорічні земноводні угруповання (за винятком угруповань ситнику жаб'ячого)), D2.3 (Перехідні болота та сплавини), D5.2 (Зарості крупних осок переважно без застою води), E1.71, E1.9 (Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах), E2.2 (Рівнинні та низькогірні сінокосні луки), E3.4 (Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки), E3.5 (Мокрі або вологі оліготрофні луки), F9.1 (Прирічкові чагарники), G1.11 (Прибережні вербові ліси), G1.21 (Прирічкові ясенєво-вільхові ліси зі змінним зволоженням), G1.51 (Березові ліси зі сфагновими мохами).

Серед видів птахів з Резолюції 6 слід додатково зазначити такі: *Circaetus gallicus* (A080), *Aquila pomarina* (A089), *Picus canus* (A234), *Tetrao tetrix tetrix* (A409), *Strix nebulosa* (A457).

Водні ресурси

Гідрографічна мережа Рожищенської МТГ представлена річками, озерами, штучними та природними водоймами. Частка водних ресурсів становить 2,5 % території громади (1058,72 га).

На території громади нараховується кілька річок басейну річки Прип'ять: р. Стир, р. Стохід, р. Конопелька, р. Прудник та р. Лютиця. Річки Стир та Стохід є правими притоками річки Прип'ять. Площа річок - 159,9 га протяжність - 85 км. В межах громади розташовані такі озера: Борове, Кругле, Святе, Середнє, Мале. Річки Волинської області за своїм режимом належать до рівнинного типу, переважно снігового живлення. В середньому за рік талі снігові води в річному стоці займають близько 70 відсотків, решта стоку має дощове і підземне походження, причому підземне живлення становить до 30 відсотків річного стоку.

На території Рожищенської громади знаходяться 18 ставків, що розташовані у м.Рожище та селах Кобче, Корсині, Носачевичі, Малинівка, Лівівка, Пожарки, Топільне. Загальна площа

ставків 155 га (табл. 1.3.3). Найбільший ставок у с.Носачевичі площею 20,77 га знаходиться в оренді.

Таблиця. 1.3.3. Водні ресурси Рожищенської МТГ

Водні ресурси	Площа, га	Довжина, км
Річки (природні водотоки)	159,9000	~ 85 км
Штучні водотоки	714,4200	-
Озера, прибережні замкнуті водойми	29,4000	-
Ставки	155,0000	-
ВСЬОГО:	1058,7200	

Водні ресурси громади мають значний нереалізований потенціал і можуть служити основою для будівництва на їх берегах будинків і баз відпочинку, пансіонатів, створення рекреаційних зон короткочасного відпочинку.

Корисні копалини

У надрах території Рожищенської міської територіальної громади знаходяться поклади таких корисних копалин - пісок, вапно (табл. 1.3.4.).

Таблиця 1.3.4. Характеристика корисних копалин Рожищенської МТГ

Родовище	Вид корисних копалин	Дозвіл на використання
Пожарківське родовище	вапно	ТзОВ «Волинь-Вапно»
Сокільське родовище 1	пісок	ТзОВ «Надра» дозвіл № 4565
Сокільське родовище 2	пісок	ЗАТ ВОРФ «Галант» дозвіл від 27.11.2014 року .№ 6001 дійсний до 27.11.2034 року
Валер'янівське родовище 1	пісок	ВАТ «Кульчинський силікатний завод»
Валер'янівське родовище 2	пісок	-
Носачевичівське родовище	пісок	-
Крижівське родовище	пісок	ТзОВ «НІМБ-7» дозвіл від 29.08.2008 року (роботи не проводить)

Отже, громада не особливо багата на корисні копалини, які б дали поштовх для розвитку підприємств енергетичної чи добувної галузей. Наразі здійснюється видобуток піску в кар'єрі, що знаходиться у приватній власності. В громаді не створено підприємств з виробництва будівельних матеріалів, а транспортування піску лише посилює навантаження на дорожнє полотно громади.

Кліматичні умови

Громада розташована в зоні достатнього зволоження ґрунтів, характеризується м'якою малосніжною зимою і теплим літом, значним безморозним періодом з великою кількістю опадів. Клімат на території громади помірно-континентальний, з м'якою зимою і теплим літом. Середньорічна температура повітря становить +7,4 °С, найнижча вона у січні (-4,9 °С), найвища — в липні (18,0 °С). У середньому за рік випадає 560 мм атмосферних опадів, найменше — у березні, найбільше — в липні. Щороку на території громади утворюється сніговий покрив, проте його висота незначна. Відносна вологість повітря в середньому за рік становить 78 %, найменша вона у травні (64 %), найбільша — у грудні (89 %). Клімат Рожищенської міської територіальної громади не має значних територіальних коливань і у цілому сприятливий для господарського освоєння території.

Екологічна ситуація

Одним з основних завдань територіальних громад є забезпечення реалізації екологічної політики України та екологічних прав громадян. Стан довкілля Рожищенської міської

територіальної громади зумовлюється впливом промислових підприємств, об'єктів інфраструктури населених пунктів та методами ведення сільського господарства. В межах громади розташовані підприємства харчової, деревообробної галузей, виробництва металевих виробів, діяльність яких має вплив на екологічну ситуацію у громаді.

Поточний стан атмосферного повітря

Волинська область посідає третє з кінця місце серед регіонів країни по кількості викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, а обсяг викидів становить у 2021 році 1,04 % (5,6 тис.тон) від загальних по країні. А отже стан атмосферного повітря у області один з найкращих. Також у області спостерігається позитивна тенденція до зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів – вдвічі за останні двадцять років.

Екологічно небезпечними об'єктами Рожищенської міської територіальної громади є підприємства водопровідно-каналізаційного господарства; хімічно-небезпечні об'єкти; вибухопожежонебезпечні об'єкти; гірничо-добувна промисловість; об'єкти по обробленню, знешкодженню та утилізації відходів; об'єкти захоронення твердих побутових відходів (табл.1.3.5).

Таблиця.1.3.5. Потенційно екологічно небезпечні об'єкти Рожищенської громади

Сфера діяльності	Назва ПНО	Причина потенційної небезпеки
Підприємства водопровідно-каналізаційного господарства	Дубищенське ЖКГ	Скиди стічних вод у р. Прудник (басейн р. Стир, р. Прип'ять)
Хімічно-небезпечні об'єкти	ТДВ «Рожищенський сирзавод»	Використання фреону. Підприємство розташоване в межах житлової забудови
Вибухопожежонебезпечні об'єкти	АЗС ТзОВ «Аветра» м. Рожище	Роздрібна торгівля ПММ. Пожежонебезпечне виробництво. Склад ПММ
	АЗС ТзОВ «Аветра». с. Козин	Роздрібна торгівля ПММ. Пожежонебезпечне виробництво. Склад ПММ
	АЗС ТзОВ «Агро-Роси». м. Рожище	Роздрібна торгівля ПММ. Пожежонебезпечне виробництво. Склад ПММ
	АЗС ВКФ «Аргос». м. Рожище	Роздрібна торгівля ПММ. Пожежонебезпечне виробництво. Склад ПММ
Гірничо-добувна промисловість	ТзОВ «Волинь-Вапно». с. Пожарки	Видобуток вапна
	ТзОВ «Надра». с. Сокіл	Видобуток піску
	ТзОВ «НІМБ-7» с. Крижівка	Видобуток піску
	ЗАТ ВОРФ «Галант». с. Сокіл	Видобуток піску
	ВАТ «Кульчинський силікатний завод» с. Валер'янівка	Видобуток піску
Об'єкти по обробленню, знешкодженню та утилізації відходів	Установка по переробці відходів деревини. ТзОВ «Хеліос-УА» м. Рожище	Переробка відходів деревини. Установка, яка експлуатується з 2008 року.
	ТзОВ «Цунами». м. Рожище	Переробка відходів деревини. Установка, яка експлуатується з 2003 року.
	ПП «ЛПС». м. Рожище	Переробка відходів деревини. Установка, яка експлуатується з 2005 року.

Стан водних ресурсів

У 2022 році у Рожищенській громаді за даними Державного агентства водних ресурсів України було використано (забрано) 0,412 млн м³ води, з якої близько половини припадає на виробничі потреби (0,215 млн.м³). Уся використана вода за рахунок підземних водних об'єктів. В галузевій структурі майже половина води використовується на потреби житлово-

комунального господарства. Серед підприємств основним споживачем води є ТДВ «Рожищенський сирзавод» - 0,125 млн м³ води.

Скид зворотних вод у 2022 році в Рожищенській громаді становив 0,286 млн м³ води, з них у поверхневі води 0,039 млн м³. Зі зворотними (стічними водами), які скидає підприємство житлово-комунальної галузі КП «ДУБИЩЕНСЬКЕ ЖКГ», на території громади скидаються забруднюючі речовини: залізо, сульфати, фосфати, хлориди фосфор загальний, що має негативний вплив на навколишнє природне середовище та якість води.

Поводження з відходами

Серед об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів у Рожищенській громаді підприємства, представники деревообробної галузі, сільського господарства, житлово-комунальної сфери: підприємство житлово-комунального господарства у м.Рожище, ТДВ «Рожищенський сирзавод», ТзОВ «Цунамі» у м.Рожище та ТзОВ «Чебені плюс» с. Кобче.

Одним з найбільших забруднювачів території громади є підприємство ТзОВ «Чебені плюс». Підприємство займається розведенням свиней. Серед відходів підприємства відходи другого класу – забруднені нафтопродуктами ґрунти, відпрацьовані масляні фільтри, обтиральні зіпсовані матеріали та відходи 4 класу – відходи кінцевої продукції вирощування свиней (70 тон в рік), зношені шини, брухт чорних металів.

Основні відходи житлово-комунального підприємства є комунально-побутові відходи 4 класу. Річний обсяг утворення відходів 1931,5 т. також підприємство в незначній кількості 0,4 тони в рік продукує відходи 2 класу – нафто відходи.

ТзОВ «Цунамі (лісопильне та стругальне виробництво), що у м.Рожище також продукує відходи 4 класу – відпрацьовані шини, брухт чорних металів, відходи плівкових та не плівкових поліетиленів.

У Рожищенській громаді функціонує **20 сміттєзвалищ** з твердими побутовими відходами Вивозом ТПВ у громаді займається комунальне підприємство «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради». Полігону захоронення ТПВ у громаді немає. Проблемою є те, що далеко не всі населені пункти охоплені централізованим вивезенням сміття, а лише м.Рожище, смт Дубище, с.Дмитрівка та с.Топільне.

На даний час в області існує унітарна система збирання відходів, при якій всі побутові відходи збираються в одну ємність. Окремо використовуються лише контейнери для ПЕТ пляшки. Відсутність ефективної системи збору та формування окремих видів відходів, як вторинної сировини, сприяє потраплянню на сміттєзвалище значної кількості матеріалів, які мають високу ресурсну цінність та підлягають переробці (скло, папір, метал).

Висновки

1. *Територія Рожищенської міської територіальної громади відзначається значними обсягами сільськогосподарських земель (75,42 % території громади), з яких 60,85 % становить рілля. Ґрунти, що знаходяться на території громади не мають високої родючості, переважно з слабо кислою реакцією ґрунтового розчину, низьким умістом гумусу, низькими запасами азоту, середніми фосфору, низькими калію, що потребує врахування при здійсненні сільськогосподарського обробітку. Проте значні площі сільськогосподарських угідь в комплексі з раціональним їх використанням дає громаді потужний сільськогосподарський потенціал.*

2. *Рожищенська громада, порівняно з громадами, що знаходяться північніше, має більше розорених територій на меншу лісистість. Лісові масиви громади складають сьому частину її території. На території громади функціонує одне державне лісове господарство. У громаді 6 об'єктів природно-заповідного фонду. Усі вони створюють рекреаційну цінність, однак відносяться до мало відвідуваних, та мало використовуються у рекреаційно-оздоровчих цілях. Вирішення такої проблеми потребує комплексного підходу – розробки туристичних маршрутів та екскурсій територіями природно-заповідного фонду з одночасним вирішенням проблем незадовільного стану транспортної інфраструктури.*

3. Громада не особливо багата на корисні копалини, які б дали поштовх для розвитку підприємств енергетичної чи добувної галузей. Наразі здійснюється видобуток піску в кар'єрі, що знаходиться у приватній власності. В громаді не створено підприємств з виробництва будівельних матеріалів, а транспортування піску лише посилює навантаження на дорожнє полотно громади.

4. Водні ресурси громади становлять 2,5 % її площі та мають значний нереалізований потенціал і можуть служити основою для будівництва на берегах озер, річок будинків і баз відпочинку, пансіонатів, створення рекреаційних зон короткочасного відпочинку. У надрах території Рожищенської міської територіальної громади знаходяться поклади таких корисних копалин, як пісок, вапно, що створюють передумови для розвитку будівельної галузі.

5. Свіжа вода, що використовується у громаді, за рахунок підземних водних об'єктів. На виробничі потреби використовується трохи менше половини всієї води. В галузевій структурі майже половина води використовується на потреби житлово-комунального господарства. Серед підприємств основним споживачем води є ТДВ «Рожищенський сирзавод». Скид зворотних вод у поверхневі води здійснює одне підприємство житлово-комунальної галузі КП «Дубищинське ЖКГ».

6. Стан атмосферного повітря у громаді є добрим у порівнянні з іншими областями України. Проте насторожує негативне тенденція збільшення обсягу викидів від стаціонарних джерел впродовж останніх десяти років.

7. Забруднення ґрунтів громади відбувається через відсутність каналізування у сільській місцевості, несанкціоновані сміттєзвалища, виснаження ґрунтів через підвищення інтенсивності сільського господарства та використання пестицидів. У громаді проблема низького рівня охоплення сільських населених пунктів централізованим вивезенням сміття.

1.4. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Населення Рожищенської МТГ на початок 2022 року становило 28161 особу, що становить майже 73,6 % населення колишнього Рожищенського району, 2,7 % населення Волинської області. У адміністративному центрі м. Рожище проживало 12483 осіб (44,6 % усього населення громади) (рис. 1.4.1). У 2022 році чисельність населення громади порівняно з попереднім роком скоротилась на 382 особи.

У громаді переважає міське населення – 55 %, водночас щільність населення хоч і невисока – 57, осіб на км² проте вища середньо обласного рівня (50,7 осіб на км²).

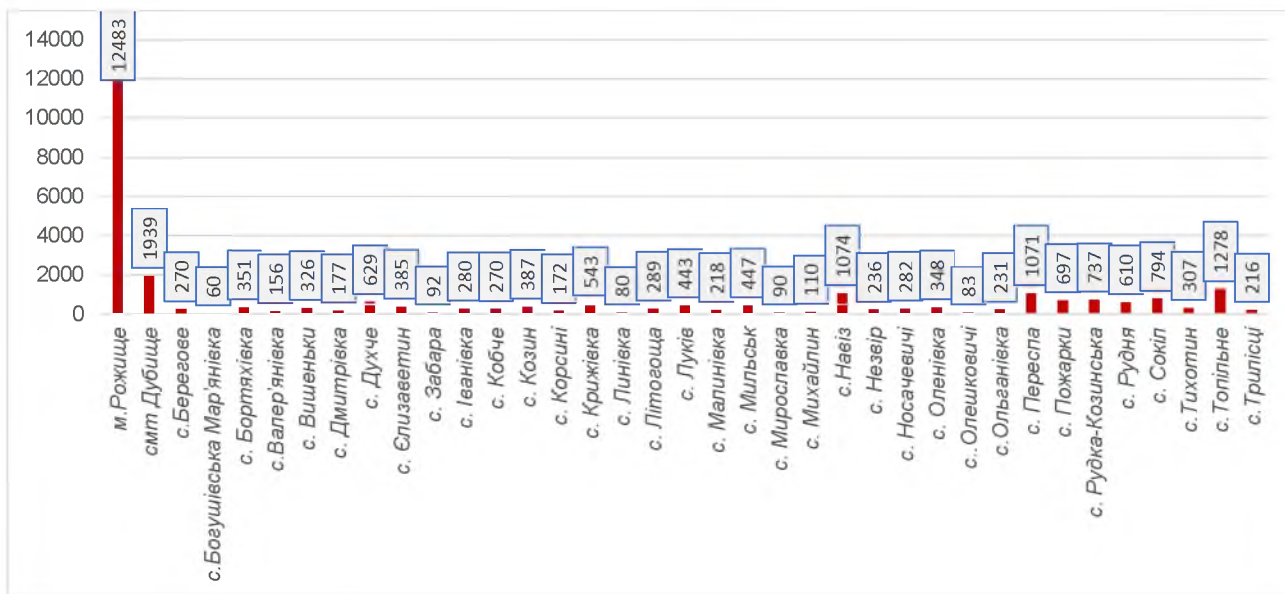

Рис. 1.4.1. Кількість населення Рожищенської МТГ на 01.01.2022, осіб.

Просторово населення розміщено не рівномірно – основна його частина – майже 80 %, локалізується на півдні громади, де територія є менш лісиста (рис. 1.4.2).

В громаді переважає міське населення - 54,4 %. В структурі за гендерною ознакою переважають жінки – 52,3 % (рис.4.3).³ Доволі сприятливою для розвитку громади в перспективі видається її вікова структура, де частка дітей віком до 14 років 19,2%. (середня по області –19,6%). Натомість у громаді дещо менше, ніж середня по області частка людей працездатного віку – 64,3% (середньо обласна 67,1 %) та більша частка людей старше працездатного віку (старше 65 років) –16,5% (середня по-області 13,3 %).⁴

Дослідження динаміки чисельності населення громади дозволило виділити тенденцію поступового його зменшення - за останні 20 років населення громади скоротилось на -3,8 % (середнє по області - 3,1 %), а отже динаміка чисельності населення Рожищенської громади відображає загальну тенденцію по області.

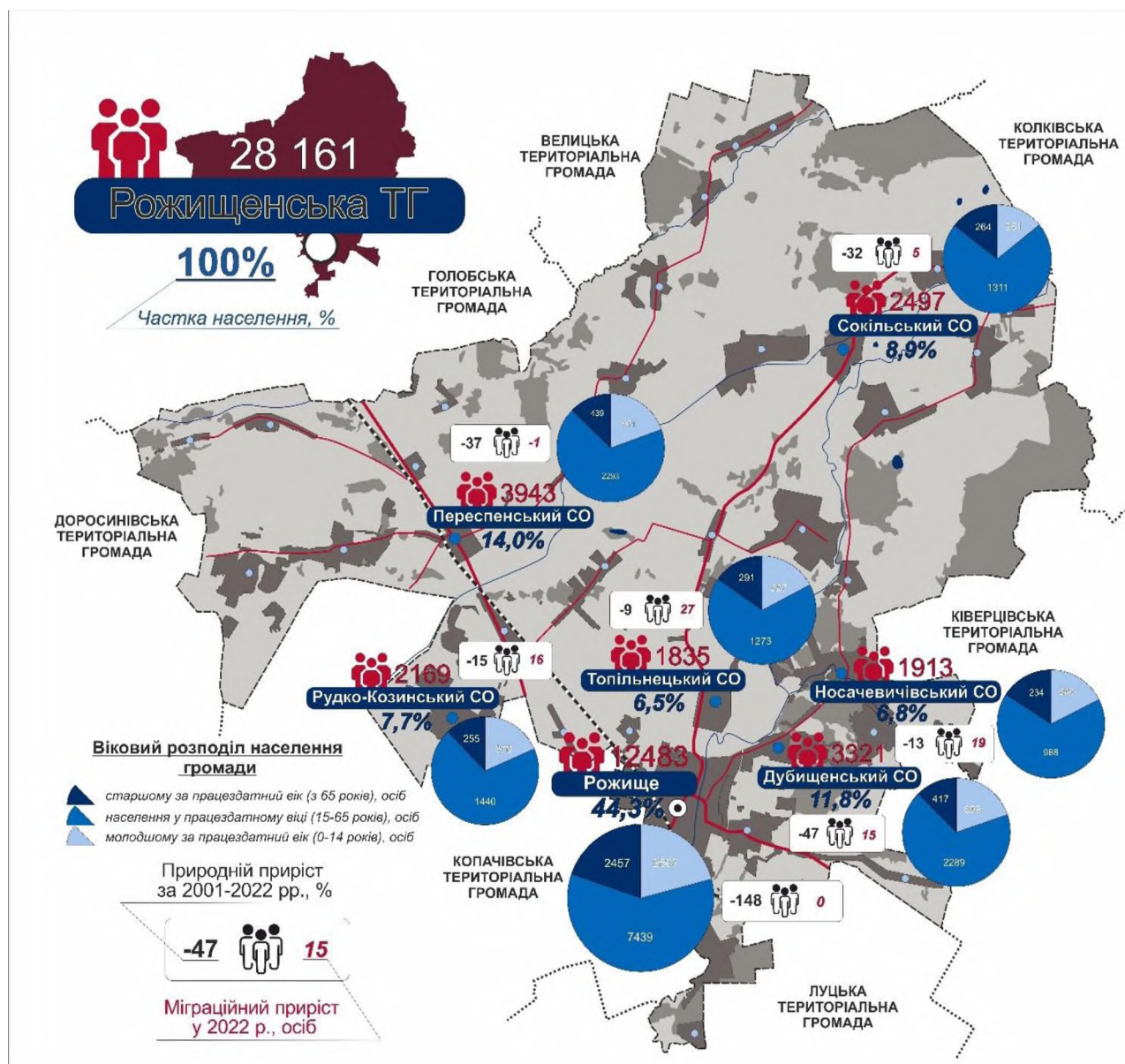
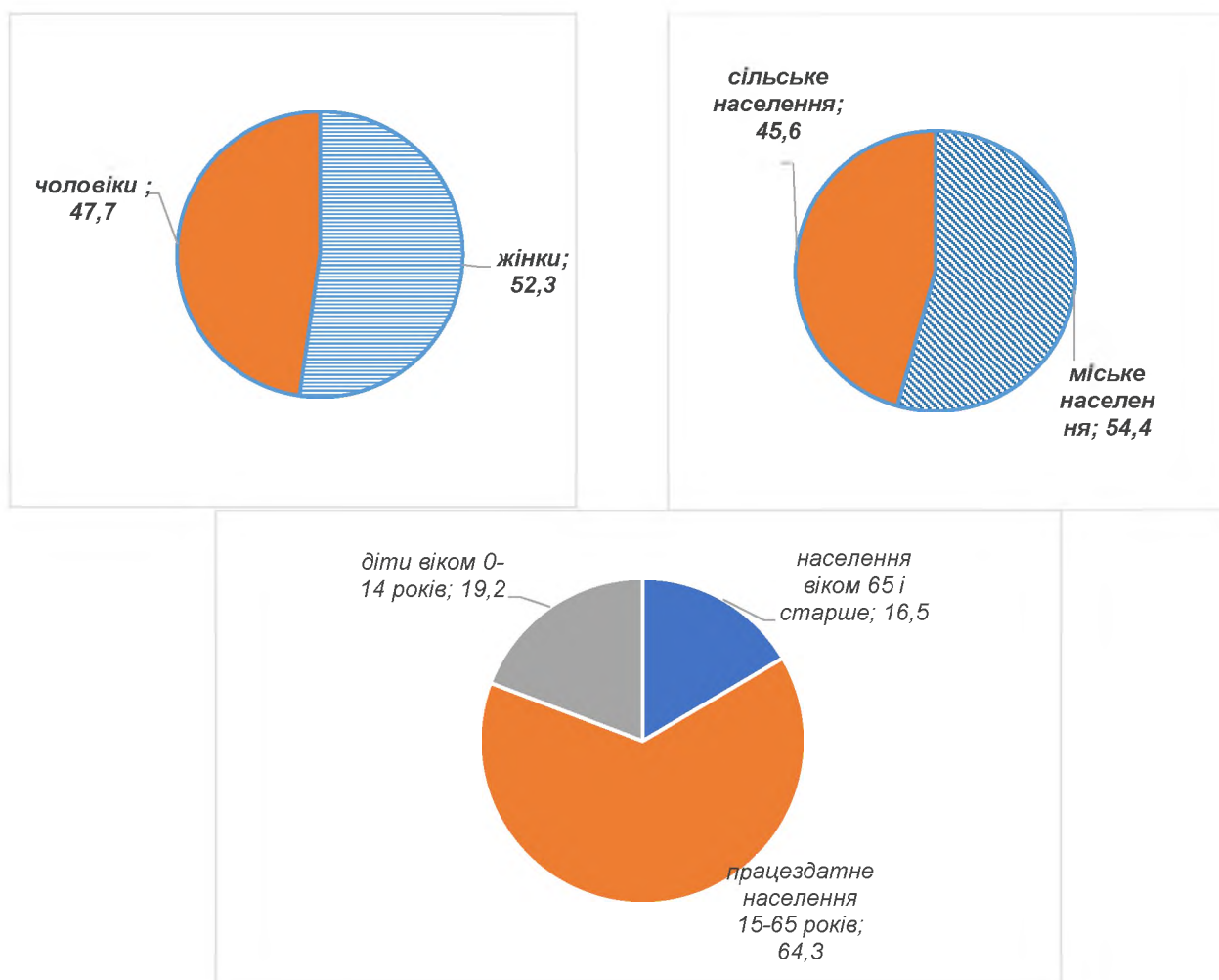

Рис. 1.4.2 Просторові особливості розміщення та структури населення громади

У 2022 році, порівняно з попереднім роком, негативний природний приріст спостерігався у всіх округах. Найбільше скорочення відбувалось у Дубищенському окрузі (-47 осіб), у м. Рожище (-148 осіб) (табл.1.4.1).

³ Статистичний збірник. Волинь 2020.

⁴ За даними ОМС

Рис. 1.4.3. Структура населення Рожищенської міської територіальної громади, %⁵⁶

Таблиця 1.4.1. Показники народжуваності, смертності, природного приросту Рожищенської громади, 2021-2022 рр.

Старостинські округи	показники	2021 р.	2022 р.
Переспівський	природний приріст	-35	-37
	народилось	12	8
	померли	47	45
Рудко-Козинський	природний приріст	-22	-15
	народилось	17	12
	померли	39	27
Топільненський	природний приріст	-19	-9
	народилось	9	10
	померли	28	19
Дубищенський	природний приріст	-41	-47
	народилось	7	4
	померли	48	51
Носачевичівський	природний приріст	13	-9
	народилось	-26	9
	померли	36	22
Сокільський	природний приріст	-29	-32
	народилось	18	9
	померли	47	41

⁵ Статистичний збірник. Волинь 2020.⁶ Структура населення побудована за даними Рожищенського району. У Рожищенській громаді проживає 70 % колишнього Рожищенського району.

Старостинські округи	показники	2021 р.	2022 р.
м.Рожище	природній приріст	-150	-148
	народилось	264	216
	померли	414	364
Всього	природній приріст	-283	-287
	народилось	363	281
	померли	646	567

У 2020 році у Рожищенському районі спостерігався негативний міграційний приріст населення -123 осіб (265 -прибуло та 388-вибуло). В розрахунку на 1000 осіб негативний міграційний приріст в Рожищенському районі був вищим (-3,2 осіб) ніж середній по Волинській області (-0,1 осіб). Натомість ситуація у Рожищенській громаді є кращою, адже у 2022 році у громаду прибуло 620 осіб, а вибуло 536 осіб та спостерігався додатний міграційний приріст населення +84 осіб. Серед старостинських округів найвище сальдо міграції у 2021 році було у Переспівському старостинському окрузі – (+96 осіб), а у 2022 році - у Топільненському старостинському окрузі (+27 осіб) (табл.4.2.).

Таблиця 1.4.2. Показники міграції Рожищенської громади, 2021-2022рр.

Старостинські округи	показники	2021 р.	2022 р.
Переспівський	міграційний приріст	96	-1
	прибулі	108	54
	вибулі	12	55
Рудко-Козинський	міграційний приріст	1	16
	прибулі	23	23
	вибулі	22	7
Топільненський	міграційний приріст	32	27
	прибулі	38	29
	вибулі	6	2
Дубищенський	міграційний приріст	10	15
	прибулі	66	51
	вибулі	56	36
Носачевичівський	міграційний приріст	12	19
	прибулі	23	20
	вибулі	11	1
Соکیلський	міграційний приріст	-3	5
	прибулі	12	8
	вибулі	15	3
м.Рожище	міграційний приріст	119	3
	прибулі	477	435
	вибулі	625	432
Всього	міграційний приріст	0	84
	прибулі	747	620
	вибулі	747	536

Демографічна ситуація у громаді в 2022 році змінювалась під впливом міграційних процесів, викликаних війною – виїзд місцевих мешканців за кордон та поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб (ВПО), переважна більшість яких жінки з дітьми.

Чисельність внутрішньо переміщених осіб у громаді постійно змінювалась - найбільша кількість ВПО, що одночасно проживали у громаді приблизно 2,2 тис. осіб. На початок 2023 р. в громаді проживало 1,5 тис.осіб з числа ВПО, більшість з яких жінки. Аналогічно до ситуації на фронті змінювалась географія переміщення ВПО – на початку переважали особи з м.Київ, Київської області, а згодом найбільшу частку складали особи з Харківської, Херсонської, Донецької областей. Громадою облаштовані місця для колективного проживання ВПО – гуртожиток коледжу (приміщення для 90 осіб) та амбулаторія у смт Дубище (приміщення на 25 осіб).

Зайнятість населення

Стан зайнятості населення є одним з основних індикаторів економіки, який відображає використання в суспільстві ресурсів праці. За останні двадцять років частка зайнятого населення Волинської області скоротилась на чверть, рівень офіційного безробіття залишився на тому ж рівні та майже на половину скоротилась середньооблікова кількість штатних осіб. У 2021 році у Рожищенській громаді в структурі зайнятого населення 23 % припадало на промисловість, 13,6% – охорону здоров'я та соціальну сферу, 10,4 % - торгівлю, 24% - освіту, 6 % -транспорт та зв'язок, 5% -сільське, лісове та рибне господарство (рис. 1.4.4).

У 2021 році у Рожищенській громаді було офіційно зареєстровано 164 осіб безробітних. Кількість безробітних на одну вакансію становила 10 осіб, що у три рази вище, ніж середнє по області. Як і для більшості громад Волинської області, для громади характерною є неформальна зайнятість у таких сферах як сільське господарство, торгівля, сфера послуг, тому частка реально зайнятого населення у цій сфері може бути вищою.

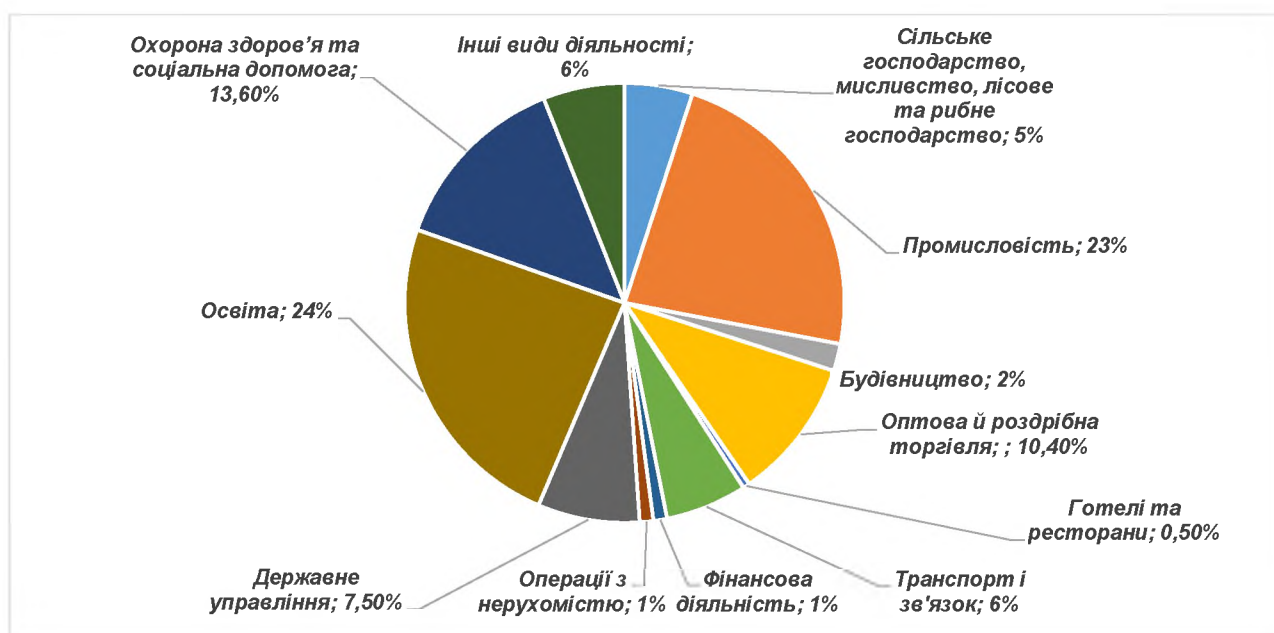

Рис. 1.4.4. Структура зайнятого населення Рожищенської громади, 2021р., %

Рівень середньомісячної заробітної плати у колишньому Рожищенському районі у 2020 році становив 8404 грн, що нижче або 90,7 % середнього по області (9256 грн). Проблемними питаннями, характерними для ринку праці громади є: недостатня кількість робочих місць, активність «тіньового» сектору ринку праці особливо у сфері послуг, складнощі у працевлаштуванні неконкурентоспроможних на ринку праці груп населення тощо. Розвиток тіньової зайнятості зумовлює недоотримання у бюджет громади податку з доходів фізичних осіб, становить загрозу соціальної захищеності жителів громади, зокрема щодо майбутнього пенсійного забезпечення, та уповільнює розвиток усіх населених пунктів через відсутність фінансових ресурсів в бюджеті.

Висновки

1. Рожищенська громада чисельністю на початок 2022 року - 28161 осіб, що становить майже 73,6 % населення колишнього Рожищенського району. У громаді переважає міське населення – 54,4 %, водночас щільність населення хоч і невисока – 57,5 осіб на км², проте вища середньо обласного рівня (50,7 осіб на км²).
2. Впродовж останніх двадцяти років спостерігається негативна тенденція скорочення кількості населення Рожищенської громади (-3,8 %), а темпи скорочення населення відповідають середнім по області.
3. У громаді досить сприятлива для розвитку громади вікова структура населення. Частка дітей віком до 14 років – 19,2%, працездатного населення віком 15-64 років – 64,3%, людей пенсійного віку старше 65 років – 16,5 %. Вікова структура населення майже відповідає віковій структурі населення Волинської області.
4. Демографічна ситуація у громаді в 2022 році змінювалась під впливом міграційних

процесів, викликаних війною – виїзд місцевих мешканців за кордон та поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб (ВПО), переважна більшість яких жінки з дітьми. Чисельність внутрішньо переміщених осіб у громаді постійно змінювалась - найбільша кількість ВПО, що одночасно проживали у громаді приблизно 2,2 тис. осіб. Громадою організовано місця колективного проживання ВПО.

5. Основна частка населення громади зайнята у бюджетній сфері (освіта 24% та сфера охорони здоров'я 13,6 %), промисловості (23%), торгівлі (10,4 %). Рівень середньомісячної зарплати нижчий, ніж середнє по області (90,7% середнього по області).

6. У громаді хоч і не високий рівень офіційно зареєстрованих безробітних, кількість безробітних на одну вакансію становила 10 осіб, що у три рази вище, ніж середнє по області, що свідчить про малу кількість вакантних місць та можливостей офіційного працевлаштування у громаді. Як і для більшості громад Волинської області, для громади характерною є неформальна зайнятість у таких сферах як сільське господарство, торгівля, сфера послуг, тому частка реально зайнятого населення у цій сфері може бути вищою.

1.5. РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

1.5.1. Соціальна інфраструктура

Система освіти Рожиченської міської територіальної громади налічує: шістнадцять закладів загальної середньої освіти (з яких 2 опорні заклади), 16 закладів дошкільної освіти, один заклад професійно-технічної освіти та три заклади позашкільної освіти (рис.1.5.1.).

У таблиці 1.5.1. подано структуру освітньої мережі Рожиченської територіальної громади.

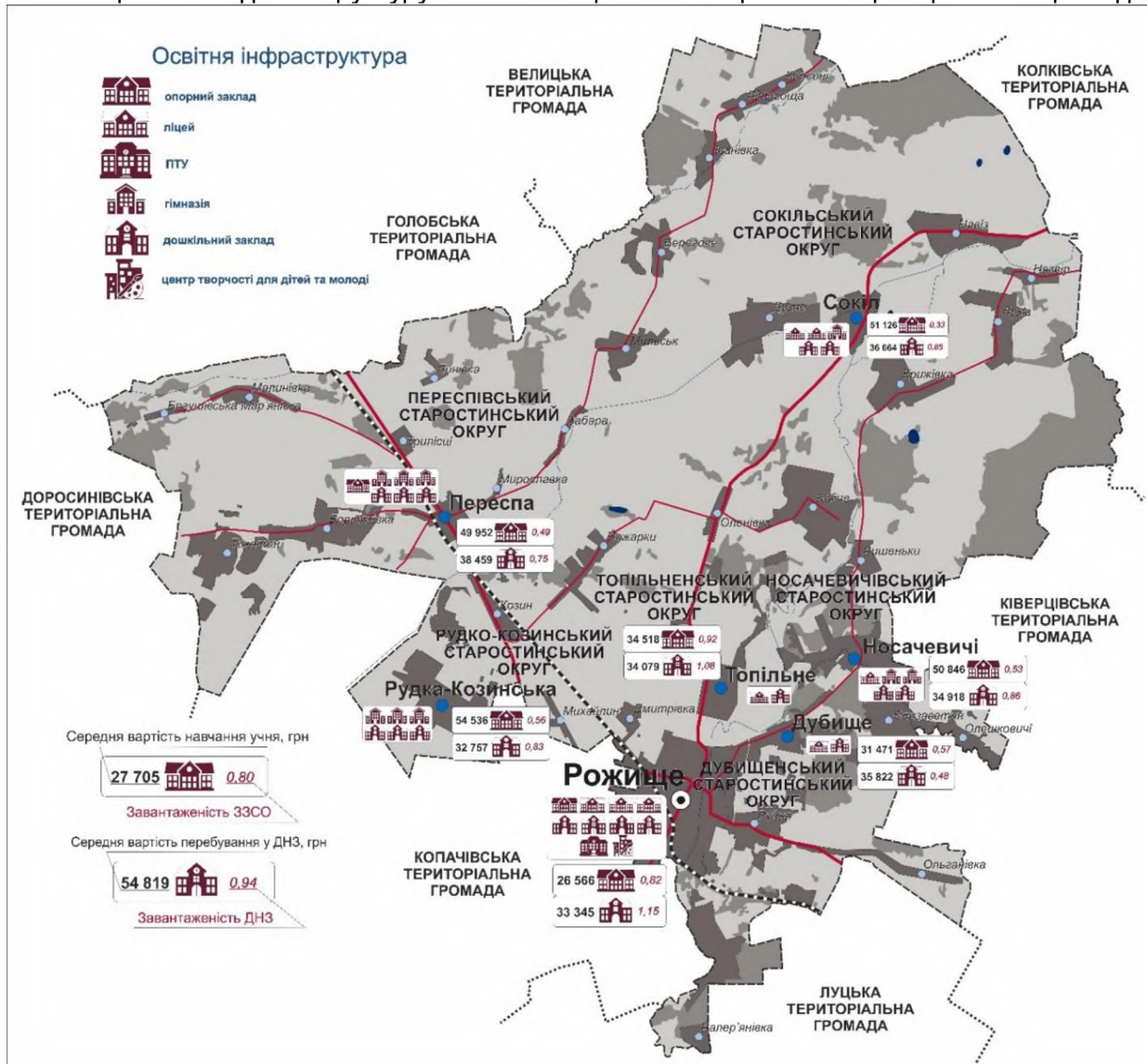

Рис. 1.5.1. Просторове розміщення освітньої інфраструктури громади

Загальна середня освіта

У громаді функціонують 16 закладів загальної середньої освіти, в тому числі два опорних заклади (КОЗЗСО «Рожиченський ліцей №3» та КОЗЗСО «Переспівський ліцей»). У 2022 році в закладах середньої освіти навчались 3707 учнів. В цілому по громаді проектна потужність закладів заповнена на 57,8 %. Усі навчальні заклади мають достатню проектну потужність для додаткового збільшення кількості учнів. Проте заклади заповнені дуже нерівномірно. Заклади у м.Рожиче заповнені на 75-95%. Середньомісячна вартість навчання одного учня у закладах загальної середньої освіти у 2021-2022 н. році становила 44217 грн. Заклади є сильно диференційованими за вартістю навчання одного учня, яка у громаді змінюється від 23367 грн до 72269 грн. Найнижчу вартість навчання одного учня та найвищу наповнюваність класів мають заклади у міській місцевості (окрім ЗЗСО Рожиченський ліцей №3). Натомість заклади освіти у сільській місцевості мають малу проектну завантаженість закладів та відповідно високу вартість навчання учнів, що свідчить про проблеми малокомплектності шкіл громади у сільській місцевості.

Громада вимушена оптимізувати неефективну мережу, адже частка видатків місцевого бюджету на освіту близько 70 %, а обсяг освітньої субвенції на 2023 р. скорочено майже на 15 млн.грн.

Дошкільна освіта

У громаді **функціонує 16 закладів дошкільної освіти** комунальної форми власності, де у 2022 році навчалась 839 дітей, з яких 6 дітей з числа ВПО. Вартість навчання дітей у 2022 році була в межах 27-48 тис.грн.

Існуюча мережа закладів дошкільної освіти дозволяє охопити дошкільною освітою дітей із майже всіх населених пунктів громади. Дошкільною освітою у громаді охоплено 51,4 % дітей віком від 0 до 5 років від загальної кількості дітей. Відсоток охоплення дошкільним вихованням дітей віком до 3-х років складає майже 34%. Діти 4-5 років охоплені дошкільною освітою майже на 100%. Планові потужності більшості закладів дошкільної освіти у м. Рожиче є завантажені повністю. Найбільшого переизвантаження зазнає КЗДО №3 м. Рожиче, в якому при плановій потужності 75 дітей навчається 109 дітей.

Водночас в громаді є чимало дошкільних навчальних закладів у сільській місцевості, які є недовантажені – КЗДО смт Дубище (завантажено 47,8 %), КЗДО с. Мильск (56 %) та інші.

Позашкільна освіта

Позашкільна освіта громади представлена трьома навчальними закладами: КЗПО «Рожиченський БДТ», КЗ «Рожиченська музична школа» та КЗ «Рожиченська ДЮСШ». У КЗПО «Рожиченський БДТ» 732 вихованця. Напрямами створення груп, гуртків є такі: технічний, художньо-естетичний, туристично-спортивний, гуманітарний. У КЗ «Рожиченська музична школа» навчаються 198 вихованців на трьох відділеннях фортепіано-теоретичному, народному та струнно-духовному. КЗ «Рожиченська ДЮСШ» відвідують 330 вихованців за напрямками: легка атлетика, футбол та волейбол. Заклади позашкільної освіти потребують покращення матеріально-технічного стану.

Також в громаді функціонує КУ «Інклюзивно-ресурсний центр», яка надає психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг для дітей з особливими освітніми потребами.

Професійно-технічна освіта

Професійно-технічна освіта у громаді представлена відокремленим структурним підрозділом «Рожиченський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького», в якому у 2021 році навчалось 69 учнів. Учні навчаються за освітніми програмами загальноосвітньої підготовки та «Ветеринарна медицина»,

«Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва». Спеціальності за якими проводиться навчання відповідають потребам ринку праці у громаді.

Охорона здоров'я

Медичне обслуговування населення Рожищенської міської територіальної громади здійснює 15 лікувально-профілактичних закладів, а саме:

первинна ланка: Комунальне некомерційне підприємство «Рожищенський центр первинної медико-санітарної допомоги» Рожищенської міської ради, яке включає: 7 амбулаторій загальної сімейної практики та 6 фельдшерських пунктів

вторинна ланка: Комунальне підприємство «Рожищенська багатопрофільна лікарня» Рожищенської міської ради.

Станом на 01.11.2022 в закладі **заклучено – 29 387 декларацій, що складає 77,7%** від статистичного населення, що проживає на території обслуговування КНП «Рожищенський ЦПМСД» (рис.1.5.2).

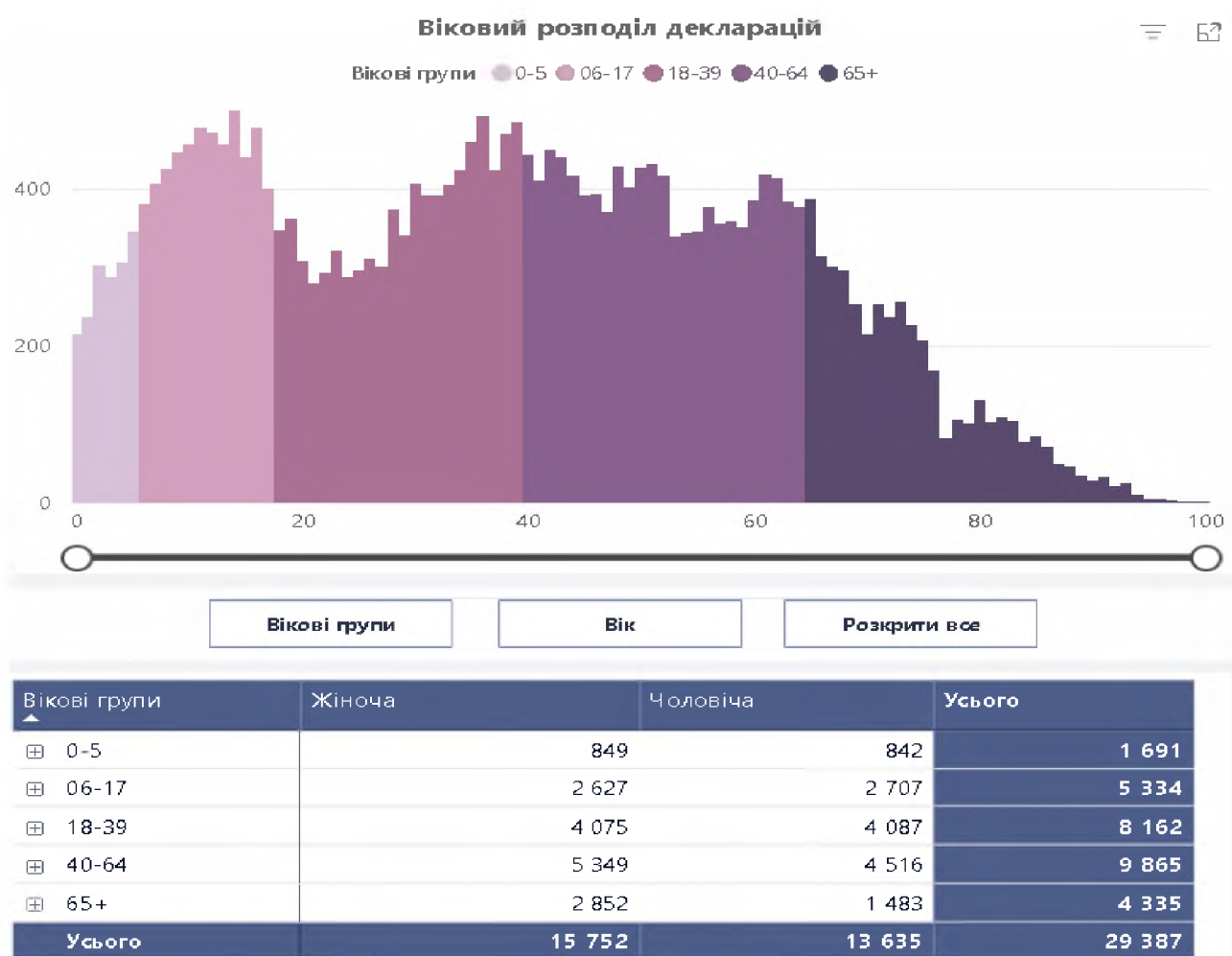

Рис.1.5.2 Віковий розподіл декларацій громади, 2023 р.⁷

Наявність у громаді великої районної лікарні є сильною стороною громади. Однак матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я громади потребує оновлення, зокрема ремонту приміщень, реконструкції системи опалення, встановлення пандусів та інше. Лікарня має проблему недоукомплектованості лікарями. Укомплектованість лікарями становить 80 %; молодшими спеціалістами з медичною освітою – 110 %, молодшими медичними сестрами – 103 %; іншим персоналом – 97 %. Серед інших проблем - недостатній рівень доступності

⁷ <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

медичних послуг, незадовільний стан фінансування галузі, значні особисті витрати пацієнтів на лікування та інші.

Адміністративні послуги

З метою створення належних умов для виконання положень Закону України «Про адміністративні послуги», забезпечення доступності та покращення якості надання адміністративних послуг та реєстраційних процедур в громаді створено управління «**Центр надання адміністративних послуг**» та **соціального захисту населення Рожищенської міської ради**. В управлінні надаються близько 200 видів адміністративних послуг, зокрема, паспортні послуги, реєстрація нерухомості та бізнесу, послуги земельного та соціального характеру.

Серед проблемних питань, які необхідно вирішити у найближчій перспективі

- відсутність спеціального обладнання карт-рідерів, яке дозволяє зчитувати дані з електронних паспортів громадян України і за допомогою спеціальної програми перевіряти правильність біометричних даних власника ID-карти, корегувати їх у електронному реєстрі територіальної громади, доповнювати тощо;
- відсутність кваліфікованого спеціаліста з програмного забезпечення;
- відсутність відеонагляду в операційному залі та залі очікування.

Соціальний захист населення

У громаді створено такі структури, які надають соціальні послуги: КУ «**Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Рожищенської міської ради**», Служба у справах дітей Рожищенської міської ради, КУ «**Центр соціальних служб**» Рожищенської міської ради.

КУ «**Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Рожищенської міської ради**», згідно стандарту надає 5 видів послуг – догляд вдома, догляд стаціонарний, соціальна адаптація, натуральна допомога, інформування. В переліку КУ «**Центр соціальних служб**» Рожищенської міської ради – 9 видів послуг. Центр надає допомогу ВПО.

Культура та спорт

Культурна сфера Рожищенської громади представлена такими закладами як: (табл. 1.5.2.)

- КЗ «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради та 23 його філій.
- КЗ «Публічна бібліотека» Рожищенської міської ради та 13 бібліотек-філій.

У закладах культури працює 99 осіб. Частка видатків місцевого бюджету громади на духовних та фізичний розвиток громади у 2022 році 4,9 %.

Таблиця.1.5.2 Мережа закладів культури Рожищенської міської територіальної громади

Назва закладу	Місце знаходження	Кількість працівників
КЗ «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради	м. Рожище	15
Будинки культури та клуби-філії (23 одиниць)	с. Літогоща, с.Луків, с.Навіз, с.Переспа, с.Пожарки, с.Рудня, с. Рудка-Козинська, с.Сокіл, с.Топільне, с.Вишеньки, с.Бортяхівка,с.Духче,с.Дмитрівка, с. Єлисаветин, с.Іванівка, с.Кобче, с.Крижівка, с.Козин, с. Малинівка, с.Мильськ, с.Оленівка, с.Трилісці, с. Носачевичі	30
Рожищенський історико-краєзнавчий музей	м.Рожище	3
КЗ «Публічна бібліотека» Рожищенської міської ради	м.Рожище	10
Бібліотеки- філії (13 одиниць)	м.Рожище, с.Сокіл, с.Рудня, с. Рудка-Козинська, с.Духче, смт Дубище, с.Крижівка, с. Носачевичі, с.Навіз, с.Оленівка, с.Пожарки, с.Топільне, с.Переспа	20
КЗ «Рожищенська музична школа» Рожищенської міської ради	м.Рожище	21

При Рожищенському КЗ «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради функціонує духовий оркестр (25 учасників), народний аматорський хоровий колектив «Надвечір'я» (20 учасників), народний аматорський фольклорний колектив «Коралі» (15 учасників), вокальний квартет «Virmeis» (4 учасники), камерний академічний хор (10 учасників) та інші. У будинках культури-філіях діють вокальні, хореографічні, драматичні, спортивні гуртки, гуртки художнього читання тощо.

КЗ «Рожищенська музична школа» нараховує 198 вихованців - ансамбль скрипалів молодших класів «Музичні примхи», ансамбль скрипалів старших класів, ансамбль гітаристів, ансамбль трубочів, вокальний ансамбль «Перлинки», вокальний ансамбль «Тоніка».

Громада впродовж останніх років здійснювала оптимізацію закладів. Зокрема, було реорганізовано Рожищенський районний дім «Просвіта» та комунальну установу «Рожищенський районний історико-краєзнавчий музей» шляхом приєднання до комунального закладу «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради. До даного закладу культури також було приєднано будинки культури з філіями у сільських населених пунктах (раніше відносились до сільських рад). Також реорганізовано бібліотечну мережу створено КЗ «Публічна бібліотека» Рожищенської міської ради, було закрито дві бібліотеки у с. Козин та Рожищенську міську бібліотеку.

Фізична культура та спорт

Громада приділяє значну увагу розвитку фізичної культури та спорту. У громаді діє КЗ «Рожищенська ДЮСШ». У м. Рожище функціонує стадіон, 2 спортивні майданчики із штучним покриттям та стадіони, майданчик з тренажерним обладнанням, спортивні майданчики, зали. Також спортивні майданчики, спортивні зали, футбольні поля є смт Дубище, с.Топільне, с.Сокіл, с.Рудка-Козинська, с. Переспа, с.Навіз, с.Носачевичі та інші.

1.5.2.Житлово-комунальна інфраструктура

На території Рожищенської громади функціонують такі комунальні підприємства, що надають послуги в сфері житлово-комунального господарства (табл. 1.5.3):

- Підприємство житлово-комунального господарства Рожищенської міської ради;
- КП «Дубищенське житлово-комунальне господарство» Рожищенської міської ради;
- КП «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради».

Таблиця.1.5.3 Характеристики системи життєзабезпечення Рожищенської МТГ

Водопостачання	КП «Дубищенське житлово-комунальне господарство»	Підприємство житлово-комунального господарства Рожищенської міської ради
Тип водопостачання	Централізоване	Централізоване
Протяжність мереж водопостачання, км	16,7	27,4
Об'єм водопостачання, м3		208850
Якість водопостачання	Питна вода відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»	Питна вода відповідає вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»
Стан мереж водопостачання	94,3 % зносу	80 % зносу
Протяжність мереж водовідведення, км	17,8	12,2
Споживання питної води, тис. м3– всього, у тому числі:	39,3	149,3
- населення	36,3	129,3
- підприємства	3,0	20,0

Водовідведення Очисні споруди	Обсяг поточної каналізаційної системи , м.куб		84600
	Протяжність мереж каналізування, км		
	Стан мереж каналізування	94,6% зносу	
	Кількість очисних споруд	1	Поля фільтрації
	Стан очисних споруд	Потребують реконструкції	
Теплопостачання	Протяжність мереж теплопостачання, км	0,6316	2,8
	Опалення, Гкал - всього, у тому числі:	696,3	1129
	- населення	-	298
	- підприємства	696,3	831

Житловий фонд

Житловий фонд громади складають: 5205 будинки (без м. Рожище), загальною житловою площею 375, 1 тис. м². Найбільше будинків у Переспільському старостинському окрузі – 1487 одиниць. У житловому фонді м. Рожище, Дубищенському та Топільненському старостинських округах є багатоквартирні будинки (табл.1.5.4).

Таблиця 1.5.4. Житловий фонд Рожищенської міської територіальної громади

Показники	Адміністративний центр	Старостинські округи					
		Дубищенський	Топільненський	Рудко-Козинський	Носачівський	Сокільський	Переспільський
Заселені будинки разом	-	926	667	751	502	872	1487
у тому числі:	-						
- індивідуальні будинки	-	912	667	751	502	872	1484
багатоквартирні будинки	-	14	2	-	-	-	3
Житловий фонд, кв. м загальної площі	-	76796	48344	46590	50607	62631	90100
% помешкань, підключених до комунального водопостачання	-	50,2	3,7%	-	-	-	-
% помешкань, підключених до комунальної системи каналізації	-	50,2	3,5%	-	-	-	-

Несприятлива демографічна ситуація, урбанізаційні та міграційні процеси призвели до існування незаселених житлових будинків. В цілому у громаді їх налічується 504 одиниць у шести старостинських округах. Найбільша кількість незаселених будинків у Рудко-Козинському окрузі (19,3 % від усіх житлових будинків округу) та Топільському окрузі (9,2 %). В окремих селах – с. Кобче, с.Козин, с.Луків, незаселеним є майже кожен третій будинок. Наявність вільного житла під час війни дозволило громаді прийняти внутрішньо переміщених осіб.

Житлово-комунальне господарство

Житлово-комунальне господарство Рожищенської МТГ представляють КП «Дубищенське житлово-комунальне господарство» Рожищенської міської ради, Підприємство житлово-комунального господарства Рожищенської міської ради та КП «Дільниця

благоустрою» Рожищенської міської ради, що надають послуги з благоустрою території, водопостачання та водовідведення, виробництва та постачання теплової енергії, вивозу твердих побутових відходів та інші.

Підприємство житлово-комунального господарства Рожищенської міської ради надає житлово-комунальні послуги населенню, бюджетним організаціям та іншим споживачам з централізованого водопостачання і централізованого водовідведення, з постачання теплової енергії.

Протяжність мережі водопостачання - 27,4 км, а мережі водовідведення – 12,2 км. Проблемою розвитку є дуже високий відсоток зносу мережі (80 %). Обсяг споживання води у громаді становить -149,3 тис. м.³, з яких 129,3 тис.м³ споживається населенням та 20 тис.м³- підприємствами. Населення громади переважно з метою обігріву приміщень використовує індивідуальне опалення. Протяжність мережі централізованого тепlopостачання - 2,8 км. Частка спожитих Гкал підприємств у тричі вища, ніж частка спожитих Гкал. населенням.

КП «Дубищенське житлово-комунальне господарство» Рожищенської міської ради надає послуги з централізованого водопостачання і централізованого водовідведення, з постачання теплової енергії. На балансі підприємства перебувають 16,7 км водопровідних (4,5 км – водоводів і 12,2 км вуличної мережі) та 17,8 км каналізаційних мереж (3,0 км – одиночна протяжність головних колекторів та 14,8 км – вуличної каналізаційної мережі), також 4 каналізаційних насосних станції, станція біологічної очистки стічних вод продуктивністю 200 м³/добу, станція знезалізнення питної води продуктивністю 500 м³/добу та водозабір із 3 артезіанських свердловин. Резервуар чистої води та водонапірна башта введені в експлуатацію в 1991 році. Середній вік споруд складає - 32 роки. Об'єм водонапірної башти з опорою – 178 м³ (згідно паспортних даних). Водопровідні та каналізаційні мережі введені в експлуатацію в 1991 році. Середній вік мережі – 32 роки.

Проблемою розвитку підприємства є дуже високий стан зносу мереж водопостачання 94,3 %. Очисні споруди знаходяться у незадовільному стані та потребують реконструкції. Потужностей систем централізованого водопостачання та централізованого водовідведення повністю достатньо для забезпечення населення смт Дубище.

КП «Дільниця благоустрою» Рожищенської міської ради забезпечує виконання робіт щодо благоустрою території, із захисту зелених насаджень, прибирання територій скверів, парків, проведення поточних і капітальних ремонтів, об'єктів благоустрою тощо. Станом на 01.01.2023 року підприємством укладено 3385 договорів з населенням (в т.ч. 1552 – абоненти з багатоквартирних будинків).

Поводження з ТПВ

Централізоване вивезення сміття у громаді організовано лише у м.Рожище, смт Дубище та двох селах. Договорами охоплено майже усіх мешканців зазначених населених пунктів (табл.1.5.5).

Натомість населення інших населених пунктів вивозить ТПВ самостійно на сміттєзвалища. Станом на 01 листопада 2022 року на території Рожищенської територіальної громади функціонує 20 місць видалення відходів (смiттєзвалищ), зокрема: смт Дубище, с. Кобче, с. Іванівка, с. Літогоща, с. Незвір, с. Крижівка, с. Мильськ, с. Берегове, с. Навіз, с. Носачевичі, с. Єлизаветин, с. Вишеньки, с. Переспа, с. Пожарки, с. Рудка-Козинська, с. Рудня, с. Сокіл, с.Тихотин, с.Бортяхівка, с.Оленівка. Збір сміття проводиться приватним транспортом населення, або транспортом сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств.

Полігон для захоронення ТПВ на території громади – відсутній.

На території громади лише в м. Рожище розташовані контейнери та майданчики для збору сміття, стан яких відповідає санітарним та технічним нормам. Роздільне збирання твердих побутових відходів також запроваджено лише м. Рожище (ПЕТ пляшка).

Таблиця. 1.5.5 Поводження з побутовими відходами Рожищенської МТГ

	м.Рожище	Сільські населені пункти	Сільські населені пункти
Підприємство, що здійснює вивіз твердо побутових відходів	КП «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради»	КП «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради»	КП «Дубищенське ЖКГ»
Обсяг вивозу ТПВ	18294,19 куб.м.	1304,81 куб.м.	2727 м ³
Кількість укладених договорів на вивіз сміття, один.	3069	687	444
Наявність роздільного збирання ТПВ-	Часткове (ПЕТ пляшки)	-	-

Починаючи з жовтня 2022 року усі послуги по вивезенню ТПВ покладено на КП «Дільниця благоустрою» Рожищенської міської ради. Станом на 01.01.2023 року підприємством укладено 3385 договорів з населенням (в т.ч. 1552 – абоненти з багатоквартирних будинків). У 2022 році було переукладено 265 договорів з мешканцями смт Дубище.

Система газопостачання. Обслуговування газопостачання здійснює Рожищенська філія Ковельського відділення АТ Волиньгаз. У громаді газифікованими є всі населені пункти, окрім трьох сіл у Переспівському старостинському окрузі (с. Мар'янівка, с.Линівка, с.Малинівка). Експлуатаційний стан мережі – задовільний. Наявна система газопостачання дозволяє збільшити навантаження за рахунок населення та бізнесу.

1.5.3. Транспортна інфраструктура та зв'язок

Рожищенська міська територіальна громада має добре транспортне сполучення – автомобільне та залізничне. У громаді знаходиться 44,9 км. державних автомобільних доріг, які підпорядковані Службі автомобільних доріг у Волинській області та 134,5 км. доріг місцевого значення, які підпорядковані Службі місцевих автомобільних доріг у Волинській області.

У комунальній власності громади 198,4 км доріг, з яких 104,5 км.(52,6%) дороги з тверди покриттям та 93,89 км.(47,4 %) – дороги з ґрунтовим покриттям. А отже майже половина комунальних доріг громади з ґрунтовим покриттям!

Автомобільне сполучення забезпечують такі автошляхи:

- територіальна автомобільна дорога державного значення: Т-18-02 /М-07/ - Маюничі - Велика Осниця – Красноволя – Колки - /Р-14/ - Копилля – Рожище – Торчин – Шклинь - /Н-17/;
- територіальна автомобільна дорога державного значення: Т-03-09 /Т-03-08/ - Дубечне – Стара Вижівка /М-07/ - Турійськ – Рожище – Ківерці – Піддубці - /Н-22/;
- міжнародна автомобільна дорога державного значення: М19 Доманове (на м.Брест) — Ковель — Чернівці — Теремблече (на м.Бухарест)).

Попри наявність автодоріг громада має проблеми з їх незадовільним покриттям. Більшість доріг Рожищенської міської територіальної громади у незадовільному стані та потребують поточного чи капітального ремонту⁸

Пасажирські автобусні перевезення

На території громади не сформовано окремого маршруту пасажирських перевезень. Пасажирські перевезення здійснюються за маршрутом м.Луцьк – м.Рожище. В громаді є кілька сіл, що не мають пасажирського сполучення (Валер'янівка, Олешковичі, Малинівка, Мар'янівка, Линівка). За підрахунками ОМС менше 2% населення громади, не має прямого сполучення громадським транспортом.

⁸ <https://rozhyshche.rayon.in.ua/news/45455-tretina-dorig-rozhishchenskogo-raionu-u-kritichnomu-stani>

Залізничні перевезення

На території громади наявне залізничне сполучення. Станції пасажирського та вантажного залізничного сполучення знаходяться у м.Рожище та в с.Переспа.

Поштовий зв'язок

Волинська дирекція АТ «Укрпошта», як регіональне представництво Національного оператора поштового зв'язку в Україні, на території Рожищенської громади представлена трьома відділеннями поштового зв'язку – м. Рожище, смт Дубище та с.Топільне. Усі решта населені пункти громади обслуговуються пересувними відділеннями поштового зв'язку (40,8 % усього населення громади).

Конкурентом Укрпошти у логістичній сфері на території громади є Нова пошта. У Рожищенській громаді відділення Нової пошти є у м. Рожище, смт. Дубище, с. Топільне, с.Козин, с.Сокіл, с.Переспа. У адміністративному центрі громади м. Рожище –два відділення, одне з яких вантажне, що дозволяє здійснювати відправлення вагою до 1000 кілограм.

Мобільний зв'язок

Послуги мобільного зв'язку та інтернету на території громади надають оператори Київстар, Лайф, Водафон, доступ до широкопasmового інтернету мають всі населені пункти громади.

Громадські простори

Важливим фактором розвитку громади є покращення якості життя мешканців шляхом облаштування громадських місць у населених пунктах громади.

Усі населені пункти громади мають освітлення. У м.Рожище досить добре облаштований громадський простір – наявність тротуарів, освітлення вулиць, центральна площа, сквери, 6 дитячих ігрових майданчиків, один спортивний майданчик, три дитячих майданчики на території ДНЗ. Спортивна інфраструктура представлена – стадіоном «Колос», спортивний комплекс спортивної школи, 4 шкільних спортивних майданчики.

Натомість не всі населені пункти мають дитячі ігрові майданчики, спортивні майданчики тощо. Лише м. Рожище має облаштовані тротуари, частково облаштовані вони у смт Дубище, с.Рудка-Козинська, с.Новсачевичі, с.Сокіл, с.Вишеньки, с.Навіз, с.Переспа, с.Трилісці, с.Літогоща. В громаді є окремі села, де крім освітлення, громадський простір є зовсім не облаштованим – с. Ольганівка, с.Валер'янівка, с.Олешковичі, с.Незвір, с. Тихотин, с.Берегове, с.Іванівка.

1.5.4. Туристична інфраструктура

У громаді не розвинений туризм, хоча є потенціал для розвитку як рекреаційного туризму, так і релігійно-історичного туризму.

На території громади знаходяться **6 об'єктів природно-заповідного фонду**: гідрологічний заказник «Надстирський», ботанічний заказник «Дубовий закіт», ботанічна пам'ятка природи «Ясен звичайний», гідрологічний заказник «Падалівський», гідрологічний заказник «Гурсько-Гривенський», заказник «Ліски» які мають велику цінність, проте відносяться до мало відвідуваних, та мало використовуються у рекреаційно-оздоровчих цілях (рис.1.5.3).

Цікавими об'єктами історико-релігійного туризму у громаді є :Петропавлівська церква (1629 р.) с.Іванівка; Залишки жіночого монастиря XIV ст. с.Іванівка; Троїцька церква (1786 р.) с.Рудка-Козинська; Свято-Троїцька церква с.Сокіл (XVI ст) та інші.

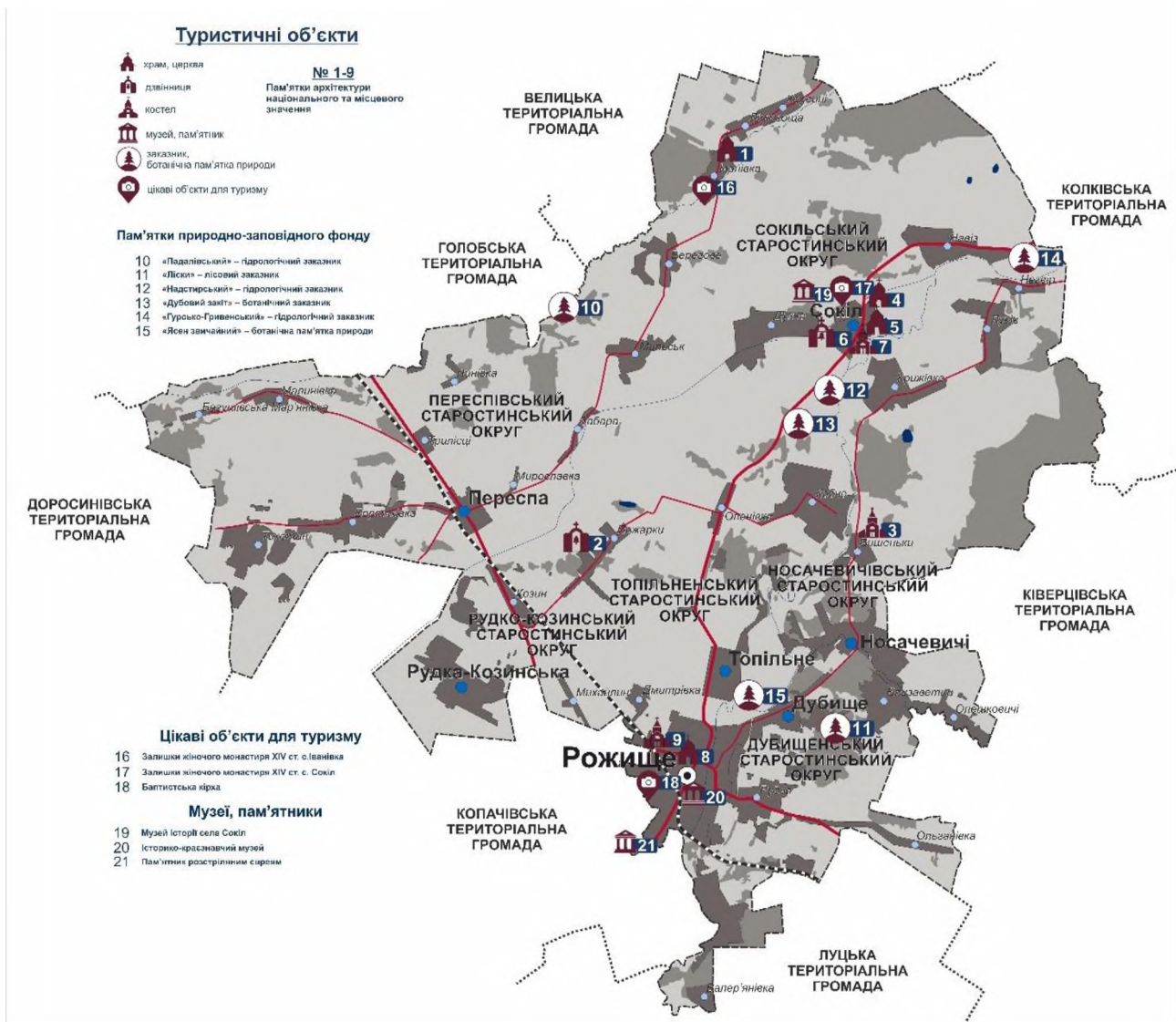

Рис.1.5.3 Потенційні для розвитку туризму об'єкти громади

Висновки

Соціальна інфраструктура

1. Рожиченська громада має розвинену освітню мережу закладів загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти. У громаді функціонує один заклад професійної освіти. Частка дітей, що відвідують дошкільні та шкільні навчальні заклади становить 17,2 % від усього населення громади. У громаді організовано навчання дітей з особливими потребами – функціонує 31 клас з інклюзивною формою навчання.
2. У громаді висока частка видатків на освіту – близько 70 %, а навчання дітей у сільській місцевості є дуже високовартісним, школи мають проблеми малокомплектності. Зниження якості освітніх послуг у сільській місцевості, скорочення обсягу освітньої субвенції вимагає перегляду існування малокомплектних шкіл у громаді.
3. Існуюча мережа закладів дошкільної освіти дозволяє охопити дошкільною освітою дітей із майже всіх населених пунктів громади. Зокрема, у громаді охоплено 51,4 % дітей віком від 0 до 5 років від загальної кількості дітей. Діти 4-5 років охоплені дошкільною освітою майже на 100%. Планові потужності деяких дошкільних навчальних закладів у м. Рожиченка є переазвантаженими. Це в свою чергу, підвищує увагу до перспектив розвитку освітньої мережі та необхідності збільшення потужностей закладів дошкільної освіти в адміністративному центрі громади. Водночас освітні заклади мають проблеми застарілої матеріально-технічної бази, низького рівня енергозбереження закладів та необхідності реконструкції системи опалення та інші.

4. Професійно-технічна освіта у громаді представлена відокремленим структурним підрозділом «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького», де учні навчаються за освітніми програмами «Ветеринарна медицина», «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва». Набуття таких спеціальностей учнями важливо для громади, де розвинене сільське господарство, зокрема, тваринництво та м'ясопереробна промисловість.

5. У громаді добре розвинена мережа закладів охорони здоров'я – 15 закладів первинної та вторинної ланки. Наявність великої районної лікарні є сильною стороною громади. Однак, матеріально-технічна база закладів охорони здоров'я громади потребує оновлення, зокрема ремонту приміщень, реконструкції системи опалення, встановлення пандусів та інше. Лікарня має проблему недоукомплектованості лікарями, (укомплектованість лікарями становить 80 %).

6. У громаді функціонує управління «Центр надання адміністративних послуг» та соціального захисту населення Рожищенської міської ради, що дозволило підвищити якість, кількість та доступність адміністративних послуг та підвищити рівень їх цифровізації.

7. У сфері культури функціонує КЗ «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради та 23 його філії, КЗ «Публічна бібліотека» Рожищенської міської ради та 13 бібліотек-філій, Рожищенський історико-краєзнавчий музей, КЗ «Рожищенська музична школа». Мережа сфери культури є розгалуженою, проблемами розвитку є застаріла матеріально-технічна база закладів. Громада впродовж останніх років здійснювала оптимізацію закладів. Зокрема, було реорганізовано Рожищенський районний дім «Просвіта» та комунальну установу «Рожищенський районний історико-краєзнавчий музей» шляхом приєднання до комунального закладу «Центр культурних послуг» Рожищенської міської ради. До даного закладу культури також було приєднано будинки культури з філіями у сільських населених пунктах (раніше відносились до сільських рад). Також реорганізовано бібліотечну мережу створено КЗ «Публічна бібліотека» та було закрито дві бібліотеки у с. Козин та Рожищенську міську бібліотеку.

8. Громада приділяє значну увагу розвитку фізичної культури та спорту. У громаді діє «Рожищенська дитячо-юнацька спортивна школа». В м. Рожище функціонує стадіон, 2 спортивні майданчики із штучним покриттям та стадіони, майданчик з тренажерним обладнанням, спортивні майданчики, зали. Також спортивні майданчики, спортивні зали, футбольні поля є сільських населених пунктах.

Житлово-комунальна інфраструктура

9. У громаді функціонує три комунальні підприємства, що надають послуги в сфері житлово-комунального господарства: Підприємство житлово-комунального господарства Рожищенської міської ради; КП «Дубищенське житлово-комунальне господарство» Рожищенської міської ради; КП «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради».

10. У сільській місцевості налічується близько 500 незаселених будинків. На території громади будівництво комунального житла не ведеться, є приватне будівництво індивідуальних будинків, яке характерне для м.Рожище та сіл громади. Низькі темпи будівництва житла зумовлені негативною демографічною ситуацією та низьким рівнем оплати праці.

11. До комунального водопостачання та водовідведення підключені будинки у м.Рожище, Дубищенському та Топільненському старостинських округах. Комунальні підприємства, що здійснюють водопостачання, мають дуже високий відсоток зносу мережі (близько 90 %), існує необхідність реконструкції очисних споруд. Тепломережі є у м.Рожище та смт Дубище. Їх послугами в основному користуються підприємства, установи. Населення громади переважно з метою обігріву приміщень використовує індивідуальне опалення.

12. У громаді газифікованими є всі населені пункти, окрім трьох сіл у Переспівському старостинському окрузі (с. Мар'янівка, с.Линівка, с.Малинівка). Громада має недостатньо потужностей енергопостачання, які б дозволили будівництво великого підприємства з високою енергоемністю продукції.

13. Централізоване вивезення сміття у громаді, що здійснює КП «Дільниця благоустрою Рожищенської міської ради», організоване лише у м.Рожище, смт Дубище та двох селах.

Населення інших населених пунктів вивозить ТПВ самостійно на паспортизовані сміттєзвалища. Громада має потребу розширювати географію цього виду послуг.

14. Мережа відділень «Укрпошти» у громаді не є розгалуженою та вона представлена трьома відділеннями поштового зв'язку у м. Рожище, смт Дубище та с.Топільне. Усі решта населені пункти громади обслуговуються пересувними відділеннями поштового зв'язку (40,8 % усього населення громади). Відділення Нової пошти є у м. Рожище (в т.ч. вантажне), смт Дубище, с. Топільне, с.Козин, с.Сокіл, с.Переспа.

Транспортна інфраструктура та зв'язок

15. Рожищенська територіальна громада має добре транспортне сполучення – автомобільне та залізничне. У громаді знаходиться 44,9 км. державних автомобільних доріг, які підпорядковані Службі автомобільних доріг у Волинській області та 134,5 км. доріг місцевого значення, які підпорядковані Службі місцевих автомобільних доріг у Волинській області. У комунальній власності громади 198,4 км доріг, з яких майже половина – дороги з ґрунтовим покриттям. Стан більшості доріг є незадовільний та потребує підвищеної уваги до розвитку транспортної інфраструктури.

16. Перевагою розвитку громади є наявність залізничного сполучення, що забезпечує пасажирські перевезення та дозволяє здійснювати вантажні перевезення. Залізницею скеровуються значні кошти земельного податку до місцевого бюджету.

На території громади не сформовано окремого маршруту пасажирських перевезень. Пасажирські перевезення здійснюються за маршрутом м.Луцьк – м.Рожище. В громаді є кілька невеликих сіл, що не мають пасажирського сполучення через нерентабельність рейсів, які здійснювали колись приватні перевізники. Частка населення громади, що не охоплена пасажирськими перевезеннями становить менше 2%.

1.6. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

У Рожищенській МТГ з 37 населених пунктів громади генеральні плани відсутні у 6 населених пунктах (16,2 %). У 2013 році здійснено актуалізацію усіх наявних генеральних планів (табл. 1.6.1).

Таблиця 1.6.1 Показники розроблення генеральних планів населених пунктів Рожищенської МТГ

№з/п	Назва населеного пункту	Рік розроблення/затвердження генплану	Рік актуалізації г/п	Рік розроблення нового г/п	Рік внесення змін до г/п	Окремо за 2022 рік
	Рожищенський район	Схема планування Рожищенського р-ну затверджена 25.06.2020 року				
1	м.Рожище	1984	2013			
2	смт Дубище	1991	2013		2018	
3	с.Кобче	1983	2013		2017	
4	с.Літогоща	1970	2013			
5	с.Корсині	1991	2013			
6	с.Іванівка	1976	2013			
7	с.Луків	1968	2013			
8	с.Незвір	1987	2013			
9	с.Крижівка	1974	2013			
10	с.Мильськ	1970	2013			
11	с.Берегове	1972	2013			
12	с.Навіз	1970	2013			
13	с.Носачевичі	1977	2013			
14	с.Вишеньки	1991	2013			
15	с.Єлизаветин	1993	2013			
16	с.Олешковичі	1991	2013			
17	с.Переспа	1996	2013			
18	с.Мирославка	-	-			

№з/п	Назва населеного пункту	Рік розроблення/затвердження генплану	Рік актуалізації г/п	Рік розроблення нового г/п	Рік внесення змін до г/п	Окремо за 2022 рік
19	с.Забара	-	-			
20	с.Трилісці	1969	2013			
21	с.Линівка	-	-			
22	с.Малинівка	1969	2013			
23	с.Мар'янівка	-	-			
24	с.Пожарки	1990	2013		2017	
25	с.Оленівка	1990	2013			
26	с.Рудко-Козинська	1977	2013			
27	с.Козин	-	-			
28	с.Рудня	1992	2013		2018	
29	с.Ольганівка	1992	2013		2017	
30	с.Валер'янівка	1992	2013		2017	
31	с.Сокіль	1994	2013			
32	с.Духче	1987	2013			
33	с.Топільне	1991	2013			
34	с.Дмитрівка	1992	2013			
35	с.Михайлин	-	-			
36	с.Тихотин	1993	2013			
37	с.Бортяківка	1993	2013			

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж населених пунктів розроблена на усі населені пункти Рожищенської міської територіальної громади, крім міста Рожище. Відомості щодо встановлення меж 9 – ти населених пунктів внесені до Державного земельного кадастру, що становить 24,3 %.

На території громади протягом 2012 – 2021 років проведено роботи з інвентаризації земель на загальну площу - 15974,04 га, що становить 36,4 % від загальної площі земель громади. Інвентаризацію земель проведено відповідно до технічних документації з інвентаризації земель в основному розроблених в 2012 – 2013 роках.

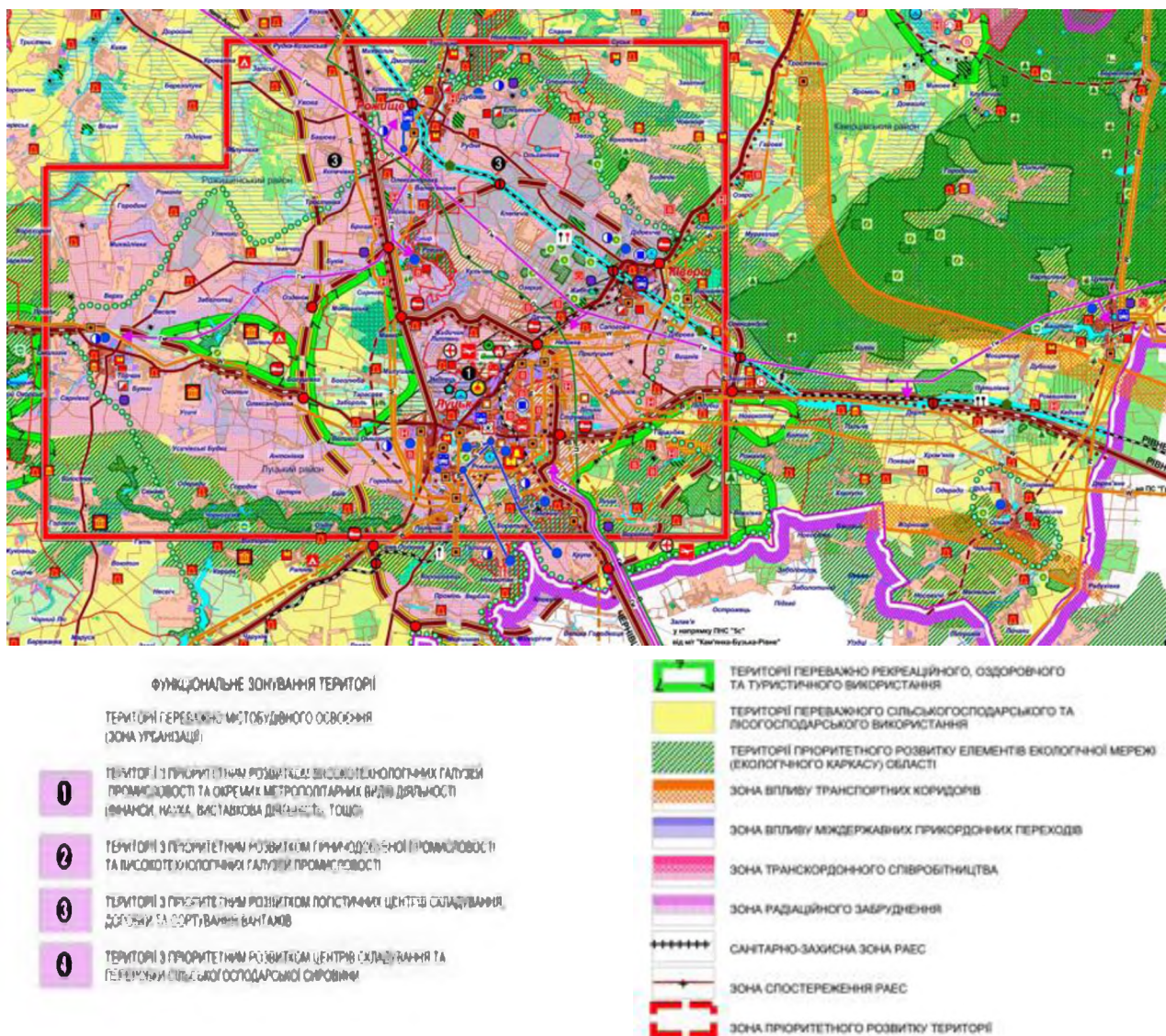
На території громади знаходиться 1917 земельних ділянок за рахунок невитребуваних (нерозподілених) земельних часток (паїв) на загальну площу – 2300,9848 га.

Комплексний план просторового розвитку територіальної громади на разі не розробляється. По даному питанню прийнято рішення Рожищенської міської ради від 10.02.2022 №16/11 «Про розроблення Комплексного плану просторового розвитку території Рожищенської територіальної громади Луцького району Волинської області». В даному рішенні передбачено ряд необхідних заходів та процедур, після яких необхідно було провести тендерні закупівлі щодо розроблення містобудівної документації відповідно до положень, встановлених Законом України "Про публічні закупівлі"(в Державному бюджеті на 2022 рік передбачалась субвенція на дані цілі). В зв'язку із введенням воєнного стану кошти на розроблення комплексного плану не виділялись.

1.7.ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ВІДПОВІДНОСТІ РЕГІОНАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ

Результати проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації діючих стратегічних та програмних документів.

Базовим документом просторового планування регіону є Схема планування території Волинської області в якій Рожищенську громаду віднесено до територій з **пріоритетним розвитком логістичних центрів складування, доробки та складування вантажів**. Через м. Рожище проходять важливі залізничні та автомобільні коридори, що сполучають м.Луцьк, м. Рівне з м.Ковель та забезпечують вихід до кордону з Польщею. Крім цього, громада знаходиться в зоні пріоритетного розвитку територій (рис. 1.7.1)

Рис. 1.7.1 Функціональне зонування території Волинської області, Рожищенська громада

Донедавна основним інструментом планування як на рівні району, так і міської ради були середньострокові (2-3) роки програми розвитку, на основі яких формувалися щорічні Програми соціально- економічного розвитку, які включали районні/міські цільові (галузеві) програми та програми капітального будівництва. У сільських, міських радах планування здійснювалось як правило, на основі щорічних Планів соціально-економічного розвитку. Фінансування заходів (проектів) подібних програм в основному здійснювалось за рахунок районного/міського бюджетів, а також коштів обласного, державного бюджетів.

У Рожищенській міській територіальній громаді основним програмним документом на 2021 рік була **Програма соціального-економічного розвитку Рожищенської територіальної громади на 2021 рік**. В Програмі визначено оперативні цілі і заходи економічної та соціальної політики влади, критерії ефективності її реалізації та основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку на 2021 рік.

У 2022 році було розроблено Програму соціального-економічного розвитку Рожищенської територіальної громади на 2022-2024 роки. Проте через війну програма не була регламентована та не прийнята.

У 2022 році у громаді виконувалось 27 програм. Загальний обсяг фінансування- 22998,65 тис. грн., які були виконані на 95,15 %. Серед діючих програм основну частку складали програми соціальної сфери, а саме: Комплексна програма соціального захисту населення (3441,08 тис.грн), Програма підтримки розвитку вторинної медичної допомоги

(5521,30 тис.грн), Програма підтримки розвитку первинної медичної допомоги (1341,87 тис.грн). У сфері охорони здоров'я програми були профінансовані на 90 та більше відсотків.

Окремий блок складали програми підтримки розвитку ЖКГ- найбільші з них: Програма «Благоустрій Рожищенської територіальної громади» (7600,0 тис.грн.), Програма розвитку водопровідно-каналізаційного господарства (1160,00 тис.грн.), Програма фінансової підтримки комунальних підприємств (1239,1 тис. грн.). У 2022 році програми ЖКГ профінансовані на 100 %. У зв'язку з війною у громаді було затверджено низку програм спрямованих на воєнні потреби : Програма покращення матеріально-технічного забезпечення військових частин та батальйону тероборони Луцького району (559 тис.грн та виконана на 80%), Програма мобілізаційної підготовки та проведення мобілізації (180,0 тис.грн. виконана на 100%), Програма протидії екстремістським та терористичним проявам (130,0 тис.грн. виконана на 100%).

На 2023 рік громадою затверджено 21 програму загальним обсягом фінансування 22125,252 тис.грн, що на 3,8 % менше попереднього року. Найбільшою за обсягом є Програма «Благоустрій Рожищенської територіальної громади» – 10000 тис.грн. В соціальній сфері програми спрямовані на підтримку первинної та вторинної ланки медичної допомоги, освіти, соціального захисту населення, підтримку сфери культури та спорту. Відсутніми є програми підтримки підприємницької сфери тощо.

Громада приділяє **увагу міжмуніципальному співробітництву**. У 2022 році було підписано п'ять договорів про співробітництво Рожищенської, Доросинівської, Копачівської територіальних громад у формі реалізації спільних проєктів у сфері культури, спорту, інклюзивного розвитку та реабілітаційних послуг.

Висновки

1. У Схемі планування територій Волинської області Рожищенська громада відноситься до територій з пріоритетним розвитком логістичних центрів складування, доробки та складування вантажів. Крім цього громада знаходиться в зоні пріоритетного розвитку територій.

1. У громаді до 2023 року – відсутня стратегія розвитку громади. Основним плановим документом у 2021 році була Програма соціально-економічного розвитку Рожищенської громади. У 2022 році така програма, хоч і була розроблена, однак через війну не була регламентована та затверджена.

2. Стан використання коштів бюджету Рожищенської громади на фінансування програм свідчить про переважання соціального скерування видатків (фінансування медичних послуг, духовного та культурного розвитку і т.п.) та фінансування програм житлово-комунальної сфери. Серед програм відсутніми є ті, що спрямовані на підтримку підприємницького середовища. За кошти державної субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів у громаді було профінансовано п'ять проєктів, що спрямовані на капітальний ремонт покрівлі освітнього ліцею, будівництво спортивного майданчику, технічного обладнання для медичних закладів та ЦНАПу.

3. Громада приділяє увагу міжмуніципальному співробітництву – у 2023 році реалізується 5 проєктів підтримки сфери культури, спорту, інклюзивного розвитку та реабілітаційних послуг, що дозволить підвищити ефективність спільного використання соціальної інфраструктури.

1.8. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Структура економіки за видами економічної діяльності

За інформацією ОМС у 2022 році у Рожищенській МТГ було зареєстровано 443 юридичних осіб суб'єктів господарювання і 651 фізичних осіб підприємців.⁹ Підприємства розміщені – нерівномірно. Основна кількість юридичних осіб зосереджена у адміністративному центрі громади м. Рожище та смт Дубище. У громаді функціонує понад 20 агропромислових формувань, в.т.ч. фермерських господарств сільськогосподарських виробників.

В галузевій структурі економіки громади¹⁰ основна частка припадає на бюджетну сферу (28,54%), лісову, деревообробну та паперову промисловість (14,01%), сільське господарство (12,12%), харчову промисловість (9,89%), транспорт та зв'язок (8,45%) (рис. 1.8.1.).

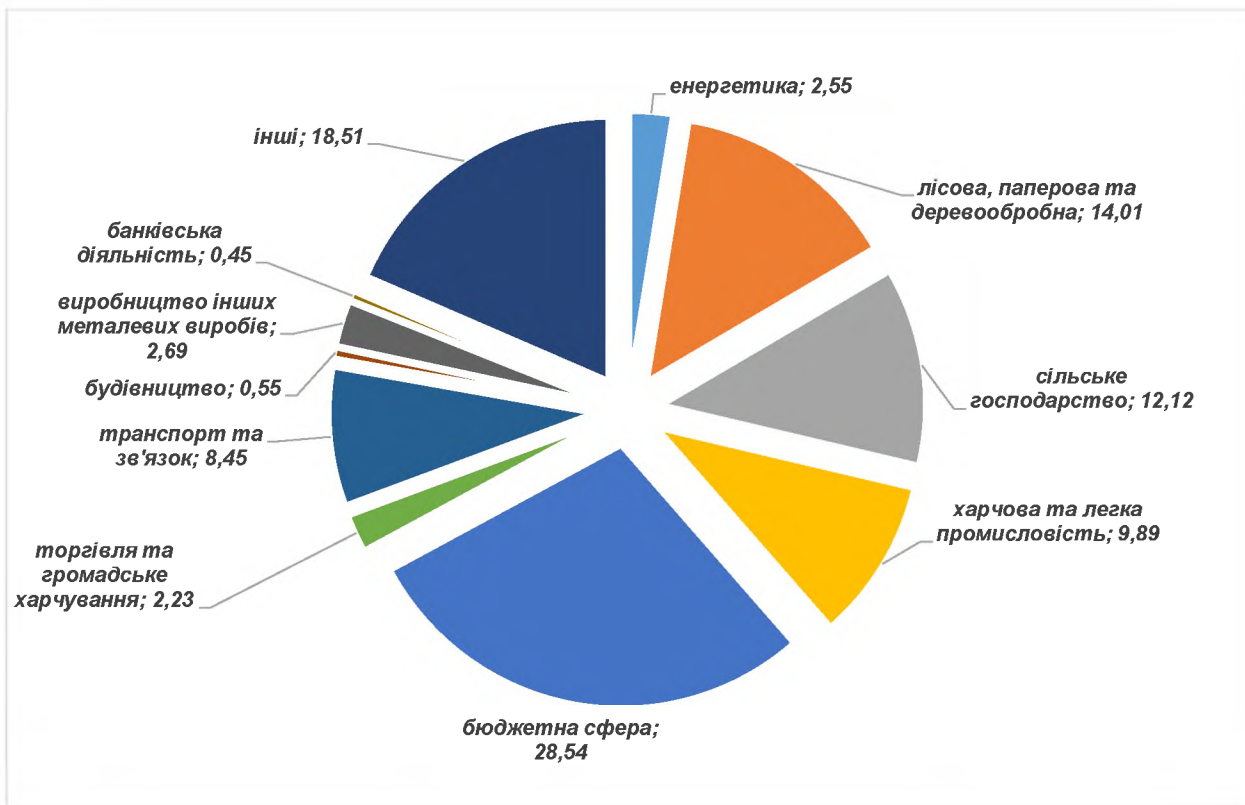

Рис. 1.8.1 Галузева структура економіки Рожищенської міської територіальної громади (згідно надходжень до бюджету), 2022р.,%

Для більш детального аналізу галузевого розподілу економіки Рожищенської громади доцільно здійснити структурування суб'єктів господарської діяльності за видами економічної діяльності в розрізі надходжень до бюджету в 2022 році (табл.1.8.1). У таблиці подані показники, які характеризують фактичний вклад кожної із галузей в економіку та підприємства, що представляють галузь в громаді. Економіка громади є диверсифікована, а провідними галузями є:

- лісова, паперова та деревообробна (14,01 %);
- харчова промисловість (9,89%)
- сільське господарство (12,12 %)

⁹

<https://mepr.gov.ua/files/docs/EkoMonitoring/2022/regional/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%BO%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C%20%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%9E%D0%94%D0%90%202021.pdf>

¹⁰ Структура економіки розрахована за податковими надходженнями до бюджету громади (ПДФО, земельний податок, орендна плата, податок на нерухоме майно, єдиний податок)

- виробництво інших металевих виробів (2,69 %).

Водночас в структурі економіки громади немає високотехнологічних галузей, а частка бюджетної сфери сягає 28,54 %. Це пояснюється «роздутою» мережею закладів бюджетної сфери громади, що зумовлено, по-перше, великою кількістю населених пунктів у громаді з малою чисельністю мешканців. По-друге, громада створена на базі колишнього Рожищенського району та успадкувала його інфраструктуру (лікарню, підприємства ЖКГ та ін.)

Таблиця 1.8.1. Основні суб'єкти господарювання та структура економіки Рожищенської МТГ за надходженнями до місцевого бюджету в 2022 році

Вид економічної діяльності	Питома вага надходжень до бюджету громади, %	Основні суб'єкти господарювання
Бюджетна сфера	28,54	Фінансовий відділ Рожищенської міської ради, КНП "Рожищенський центр первинної медико-санітарної допомоги", КП "Рожищенська багатопрофільна лікарня", Рожищенський ліцей №3", "Рожищенський ліцей №4, "Гуманітарний відділ Рожищенської міської ради "Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького"
Енергетика	2,55	АТ"Волиньобленерго"
Лісова, паперова та деревообробна	14,01	ТзОВ "Цунамі", ТзОВ "Древпромсервіс", ДП "Ківерцівське лісове господарство", ПП "Волиньавтоліс", ПП "Соло-трейд", ТзОВ "Вудленд Україна", ТзОВ "Форест ТД"
Сільське господарство	12,12	ТзОВ "Західні аграрні інвестиції", ФГ "Приріст", ТзОВ "Волинь-зерно-продукт", ПП "Вишеньки", ПП "Л.П.С.", ТзОВ "Набуток", ТзОВ "АГРО ЗАХІД", ФГ "Батькова стодола", ТзОВ "АГРО М СЕРВІС", ТзОВ "Терра Гарден", Сільськогосподарський виробничий кооператив "ЗОРЯ"
Харчова та легка промисловість	9,89	ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПП Рожищенський м'ясокомбінат "Вепр"
Торгівля та громадське харчування	2,23	ТзОВ "ЛД ОІЛ", ТзОВ "Фест маркет", ТзОВ "Торговий дім "АВАНТА", СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЗАРІЧЧЯ-АГРО" ФОПи
Транспорт та зв'язок	8,45	ТзОВ "ГОЛД-ТРАНС", АТ "Українська залізниця", ПП "Автодорсервіс", АТ "Укртелеком"
Будівництво	0,55	ТзОВ "РУДНЯ БУД-ТРЕЙД", АТ "Кульчинський силікатний завод"
Виробництво інших металевих виробів	2,69	ТзОВ "Мінерал-груп", ТзОВ "Дельта", ПП "Оксеол"
Банківська діяльність	0,45	АТ "Державний ощадний банк України", АТ «Приватбанк»
інші	18,51	Волинський обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки, Головне управління Пенсійного фонду України у Волинській обл., інші

Позитивною тенденцією розвитку громади є те, що однією з провідних галузей є сільське господарство та водночас є потужні підприємства з переробки сільськогосподарської продукції - ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПП «Рожищенський м'ясокомбінат «Вепр».

Промисловий потенціал громади

Промисловий потенціал громади – це сукупна здатність виробничих систем, що знаходяться в межах її території, виробляти матеріальні блага і задовольняти суспільні потреби. Найбільші промислові підприємствами громади представлені в таблиці 1.8.2:

Таблиця 1.8.2 Найбільші підприємства Рожищенської міської територіальної громади

Підприємство, організація, установа	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників у 2021 р.	Середня зарплата
ТДВ "Рожищенський сирзавод"	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	415	12509,74
Мале приватне підприємство "Дельта"	Виробництво інших готових металевих виробів	18	8605,00
ТзОВ "Цунамі"	Лісопилльне та стругальне виробництво	347	17143,6
ПП"Л.П.С."	Виробництво дерев'яної тари	63	6319,00
ТзОВ "Хадеа стіл компанія"	Механічне оброблення металевих виробів	102	11073,00

Основними платниками ПДФО у 2022 році були ТзОВ «Цунамі» (9569,34 тис.грн.) та ТДВ «Рожищенський сирзавод» (6706,23 тис.грн).

Релокований бізнес

У громаді попри значну кількість ВПО – відсутній релокований бізнес, що зумовлено відсутністю вільних інвестиційних ділянок для релокації підприємств.

Сільське господарство

Сільське господарство займає 12,12 % у структурі економіки Рожищенської громади. У громаді функціонує понад 20 агропромислових формувань, в.т.ч. фермерських господарств сільськогосподарських виробників. Розвинені обидві галузі сільського господарства рослинництво та тваринництво.

Тенденції розвитку сільського господарства в громаді відповідають тенденціям розвитку колишнього Рожищенського району. У галузі рослинництва вектор змін направлений на вирощування зернових, сої, ріпаку та кользи, соняшнику. Відбулось суттєве скорочення посівних площ під вирощування цукрового буряку У галузі тваринництва: відбулось зменшення кількості господарств, що займаються вирощування великої рогатої худоби, та зменшення поголів'я ВРХ. Як наслідок, існує негативна тенденція зменшення обсягів виробництва молока. Натомість спостерігається різке зростання вирощування поголів'я свиней, а виробництво м'яса зростає за рахунок м'яса свиней та птиці. Незважаючи на зменшення кількості фермерських господарств по Україні, що спостерігаються останніми роками, у колишньому Рожищенському районі та Рожищенській громаді ситуація є кращою, зокрема, це стабільність кількості відповідних господарських суб'єктів, зростання площі їх земельних угідь, підвищення продуктивності праці, а також зростання чисельності зайнятих працівників. У зв'язку з розширенням податкової бази і доступу до фінансових ресурсів частина ФГ громади перейшли у ТзОВ (наприклад «Чебені плюс»). Серед найбільших підприємств ТзОВ «Набуток», СПП «Вишеньки», ТзОВ «Чебені плюс» (табл.1.8.3).

Таблиця. 1.8.3. Найбільші сільськогосподарські підприємства Рожищенської громади

Назви підприємств	Вид діяльності	Середня кількість найманих працівників, осіб	Середня місячна заробітна плата, грн
ТОВ «НАБУТОК»	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	52	20030,00
СПП «ВИШЕНЬКИ»	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур, олійних культур	12	10285,00
ТзОВ "ЧЕБЕНІ ПЛЮС"	Розведення свиней	62	15482,9

У громаді працює багато агропромислових підприємств, які тут не зареєстровані та є орендарями землі. Найбільші обсяги орендної плати за землю сплачують такі сільськогосподарські підприємства як ФГ «Приріст» (244,4 тис.грн), ТзОВ «Патріот-Агро» (198,8 тис.грн), ТзОВ «Вілія-Агро» (205,1 тис.грн.), СПП «Несвіч»(221,5 тис.грн.) (табл. 1.8.4)

Таблиця 1.8.4. Надходження податків сільськогосподарських підприємств Рожищенської територіальної громади до місцевого бюджету

	всього податків	ПДФО із заробітної плати	ПДФО із доходів інших ніж заробітна палата	орендна плата	єдиний податок з сг виробників	вид діяльності
ТзОВ "ПАТРИОТ АГРО"	245,8	14,1	3,8	198,8	0,0	Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників
ТзОВ "ЗАХІДНІ АГРАРНІ ІНВЕСТИЦІЇ"	467,0	111,3	107,4	179,5	68,8	Вирощування зернових культур
ТзОВ "НАБУТОК"	2679,7	1439,9	1058,8	37,4	143,6	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ПП "ЗАХІД АГРО"	139,7	14,2	0,0	58,2	67,2	Змішане сільське господарство
ФГ "ПРИРІСТ"	367,0	0,0	42,4	244,4	80,2	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
СПП "ВИШЕНЬКИ"	490,1	149,8	108,0	142,9	89,5	Вирощування зернових культур (крім рису)
ТзОВ "ВОЛИНЬ-ЗЕРНО-ПРОДУКТ"	445,9	445,9	0,0	0,0	0,0	Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев
ТзОВ"ЧЕБЕНІ ПЛЮС"	1251,5	1071,5	25,1	133,0	21,9	Розведення свиней
ТзОВ "ВІЛІЯ-АГРО"	717,6	0,0	434,6	205,1	77,9	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ТзОВ СП "ГІРСАМ"	481,6	34,8	375,0	71,9	0,0	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

ФГ СЕМЕНЮКА МВ	33,2	17,1	16,1	0,0	0,0	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
ПСП "ФЕНІКС"	140,028	130,2	1,7	8,2	0,0	Розведення свійської птиці
СГ КООПЕРАТИВ "ЗОРЯ"	347,2	171,9	117,6	57,7	0,0	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
СПП "НЕСВІЧ"	597,9	0,0	154,8	221,5	221,5	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Громада є орендодавцем великих площ сільськогосподарських угідь агропромисловим компаніям. Великі агрохолдингові компанії, з однієї сторони, показують високу продуктивність праці за рахунок мінімізації трансакційних витрат, вражають високою врожайністю зернових, забезпечують експорт сільськогосподарської продукції в державі, а з іншої сторони - є потужним механізмом, що працює проти сільськогосподарських, густонаселених територіальних громад, які орієнтовані на розвиток сільського господарства, позбавляючи сільське населення робочих місць, витісняючи фермерські господарства, створюючи напружену соціально-психологічну атмосферу у громаді. Дуже часто великі агрохолдинги зареєстровані за межами громади, як наслідок - громада отримує мінімальні фінансові надходження до місцевого бюджету від їх діяльності. Адже, віддавши землі в оренду, громада отримує лише орендну плату та земельний податок, натомість зазвичай не створюються нові робочі місця, порушуються сівозміни, є нестача землі, яку можна було б використати для інвестиційних майданчиків.

Підприємництво

Суб'єктами малого підприємництва у громаді у 2022 році були зареєстровані 651 фізичних осіб підприємців. Основна частка ФОП (273 осіб, або 41,9 %) зосереджена у м. Рожище. Чисельність ФОПів на 10 тис. населення громади становить 231 осіб, що дещо нижче середньо обласного рівня (270 ФОПів на 10 тис. населення). В галузевому розподілі найбільша частка зареєстрованих фізичних осіб підприємців припадає на галузь торгівлі та сферу побутових послуг.

На території громади функціонує 228 магазинів, торгових павільйонів, кіосків. У сільській місцевості здебільшого функціонують магазини змішаного типу (промислова та продовольча група). Серед магазинів промислової групи – магазини одягу та взуття, побутової техніки, меблів, інтер'єру, електротоварів, квітів, автозапчастин, виробів з золота, ритуальних послуг. Серед магазинів, що реалізують товари продовольчої групи є спеціалізовані магазини хліба, м'ясні крамниці. На території громади здійснюють діяльність 14 аптек, серед яких є і ветеринарні аптеки.

У громаді функціонує 19 закладів сфери громадського харчування – ресторани, кафе, бари, пі церії, зали для обрядових подій. Місткість найбільших закладів 120-150 осіб.

У сфері побутового обслуговування надають послуги 46 підприємств-ФОПів. Це послуги перукарські, стоматологічні, візово-консульські, фотопослуги, інтернетпослуги, послуги з ремонту одягу та взуття, послуги з ремонту мобільних телефонів та побутової техніки, послуги авторемонту, виготовлення пам'ятоків та ритуальні послуги, послуги лісопильного та стругального виробництва, послуги заготівлі вторсировини та інші.

На території громади розташовано чотири автозаправочні станції (АЗС): АЗС ТзОВ «Аветра» (м. Рожище вул. 1 Травня,2); АЗС ТзОВ «Аветра» (с. Козин); АЗС ТзОВ «Агро-Роси» (м. Рожище вул. Чайковського,22); АЗС "ЛД ОІЛ" (м. Рожище вул. Селянська,25).

Інвестиційний потенціал громади

Однією з важливих проблем розвитку Рожищенської громади є обмежена кількість земельних ділянок, які можуть бути використані в інвестиційних цілях. Це зумовлено тим, що землі сільськогосподарського призначення громади передані в оренду. У громаді є об'єкти соціальної сфери (закриті школи, ФАПи, клуби), які можна було б використати в інвестиційних цілях, однак такі об'єкти потребують розробки технічних паспортів, що не реально зробити в умовах воєнного стану (обмеження Постанови Кабінету Міністрів України 590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»).

У громаді є ділянки під промислове виробництво, які наразі не використовуються, проте вони знаходяться у приватній власності і органи місцевого самоврядування не мають на них впливу.

Вільні земельні ділянки, які можна використати в інвестиційних цілях є у трьох населених пунктах с.Носачевичі, с.Опешковичі та с.Кобче. Земельні ділянки перших двох населених пунктів мають торгівельно-побутове призначення та для будівництва автостоянки. У с.Кобче є 25 ділянок, які можуть бути використані для будівництва об'єктів рекреаційного призначення.

Висновки

1. *Галузева структура економіка громади є диверсифікована, а провідними галузями є: паперова та деревообробна (14,01 %), харчова промисловість (9,89%), сільське господарство (12,12%). Водночас в структурі економіки громади немає високотехнологічних галузей, а частка бюджетної сфери сягає 28,54 %, що зумовлено «роздутою» мережею закладів соціальної сфери громади (в громаді велика кількість населених пунктів з малою чисельністю мешканців та успадкована соціальна інфраструктура колишнього Рожищенського району).*
2. *Підприємства громади (юридичні особи) розміщені – нерівномірно. Основна частина зосереджена у м.Рожище та смт Дубище. Це в свою чергу посилює диференціацію соціально-економічного розвитку території громади.*
3. *У громаді функціонує понад 20 агропромислових формувань, в.т.ч. фермерських господарств, а частка сільського господарства у галузевій структурі економіки – 12,12%. Розвинені обидві галузі сільського господарства рослинництво та тваринництво. Тенденції розвитку сільського господарства в громаді відповідають тенденціям розвитку колишнього Рожищенського району. У галузі рослинництва відбулось суттєве скорочення посівних площ під вирощування цукрового буряку та стрімке зростання виробництва ріпаку, соняшника, які виносять із ґрунту найбільшу кількість азоту. У галузі тваринництва – зменшення поголів'я ВРХ, виробництва молока, а зростання виробництва м'яса забезпечено розвитком господарств, що займаються розведенням свиней.*
4. *Позитивною тенденцією розвиток сільського господарства є те, що розвиток тваринництва відбувається паралельно з розвитком підприємств переробки сільськогосподарської продукції – ТДВ "Рожищенський сирзавод", ПП «Рожищенський м'ясокомбінат "Вепр"».*
5. *У громаді працює багато агропромислових підприємств, які тут не зареєстровані та є орендарями землі. Найбільші обсяги орендної плати за землю сплачують такі сільськогосподарські підприємства як ФГ «Приріст», ТзОВ «Патріот-Агро», ТзОВ «Вілія-Агро», СПП «Несвіч». Орендарі сільськогосподарських земель не сплачують ПДФО з заробітної плати до місцевого бюджету та здебільшого не створюють нових робочих місць, а навпаки сприяють скороченню зайнятості в громаді.*
6. *Суб'єктами малого підприємництва у громаді у 2022 році були зареєстровані 651 фізичних осіб підприємців. Чисельність ФОПів на 10 тис. населення громади становить 231 осіб, що дещо нижче середньо обласного рівня (270 ФОПів на 10 тис. населення). У громаді добре розвинена мережа закладів торгівлі (228 одиниць), сфери побутових послуг (46 одиниць), сфери громадського харчування (19 одиниць), АЗС (4 одиниці). Податкове середовище в громаді не можна назвати стимулюючим через встановлені максимальні граничні ставки єдиного податку.*

7. В громаді обмаль ділянок, що можуть бути використані в інвестиційних цілях. Це зумовлено тим, що землі сільськогосподарського призначення громади передані в оренду. Наявні об'єкти соціальної сфери, що не використовуються за призначенням (закриті школи, ФАПи, клуби), для подальшого використати в інвестиційних цілях потребують не лише проведення ремонтних робіт, але і розробки технічних паспортів, що не реально зробити в умовах воєнного стану (обмеження Постанови Кабінету Міністрів України №590 «Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану»). У громаді є ділянки під промислове виробництво, які наразі не використовуються, проте вони знаходяться у приватній власності і органи місцевого самоврядування не мають на них впливу.

1.9. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Фінансова спроможність громади у порівнянні з іншими громадами Волинської області

За даними порталу decentralization (<https://decentralization.gov.ua/news/14281>), за підсумками 2022 року Рожищенська громада є дотаційною з індексом податкоспроможності у 2022 році 0,56.¹¹

У 2022 року надходження до загального фонду бюджету Рожищенської громади в розрахунку на 1 мешканця (без трансфертів) становили 3,984 тис грн, що нижче середнього по області (5,218 тис.грн.) і забезпечили громаді 31 місце серед 54 громад області. Місце громади в регіоні за іншими показниками наведено у таблиці 1.9.1.

Таблиця 1.9.1. Місце громади в регіоні за показниками фінансової спроможності, 2022 р

Показник	Рожищенська громада	У середньому громади Волинської області	Місце Рожищенської громади в рейтингу громад регіону
Надходження загального фонду на 1 мешканця, тис. грн	3,984	5,218	31
Дохідність земель (співвідношення плати за землю до території громади), тис. грн	30,905	35,446	7
Питома вага місцевих податків і зборів в доходах загального фонду, %	28,31	26,12	20
Плата за землю (Земельний податок + орендна плата), тис.грн.	14,396	10,188	5
Фіскальна віддача території (співвідношення надходжень заг. фонду до території громади), тис. грн/км ²	240,836	581,479	12
Видатки загального фонду на 1-го мешканця, тис. грн	8,043	8,998	40
Видатки розвитку на 1-го мешканця, грн	329	467	28
Видатки на загальну середню освіту на одного учня, тис.грн.	33,996	38,991	44
Видатки на утримання апарату управління на 1 мешканця, грн	739	1101	46
Офіційні трансферти на 1-го мешканця, тис.грн.	4,028	4,917	43
Рівень дотаційності бюджету	18,82	22,38	32

Джерело: <https://decentralization.gov.ua/news/14281>

¹¹ <https://www.arcgis.com/apps/dashboards/e0c20d364bef4ab9b7c944e9e27e88c5>

Рожиченська МТГ у рейтингу громад Волинської області має 5 місце за показником плата за землю та 7 місце за дохідністю земель. Водночас громада має вищу ніж середня по області частку місцевих податків і зборів в доходах загального фонду – 28,31 %. За надходженнями та видатками загального фонду громада має значення нижче середнього по області. У громаді не високі видатки на утримання апарату управління (739 грн. на одного мешканця, при середньому 1101 грн. на одного мешканця), що свідчить про ефективність витрачання коштів. За рівнем дотаційності бюджету громада займає 32 місце, за офіційними трансфертами на одного мешканця – 46 місце серед 54 громад області.

Доходи місцевого бюджету

У 2022 році дохідна частина місцевого бюджету Рожиченської міської територіальної громади склала 245,8 млн.грн. та була виконана згідно планових показників на 104,5% (середнє значення по територіальним громадам 109,7 %). Доходи загального фонду становили 231,5 млн.грн та доходи спеціального фонду 14,3 млн.грн (рис. 1.9. 1).

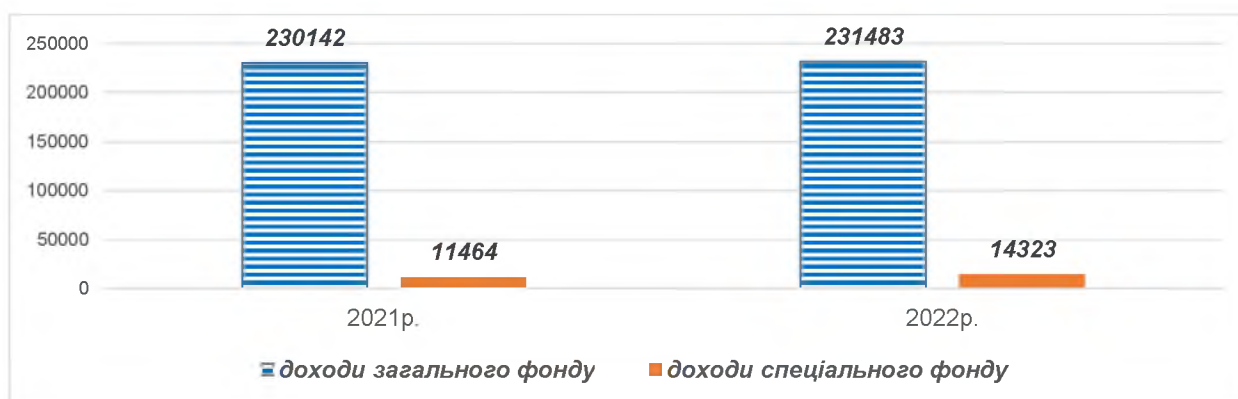

Рис. 1.9.1. Доходи загального та спеціального фонду місцевого бюджету Рожиченської МТГ, тис.грн

У 2022 році до місцевого бюджету територіальної громади надійшло 110,1 млн. грн. податкових надходжень, 119,3 млн. грн. офіційних трансфертів, 0,1 млн. грн. доходів від операцій з капіталом та 16,3 млн.грн. неподаткових надходжень (рис. 1.9.2). Порівняно з попереднім роком приріст податкових надходжень становив (+ 9,5 %), водночас значно знизився обсяг трансфертів з державного бюджету (-9,1%).

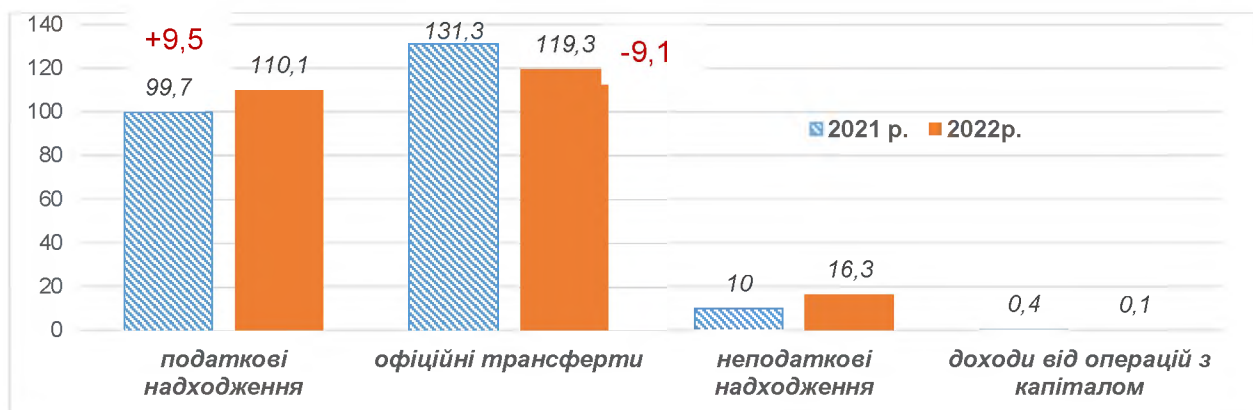

Рис.1.9.2 Доходи місцевого бюджету Рожиченської МТГ, тис.грн., 2021-2022рр.

В структурі доходів 2022 року частка офіційних трансфертів становила 48,53 %, частка податкових надходжень 44,79%, неподаткові надходження 6,63%, доходів від операцій з капіталом 0,04 % (рис. 1.9.3).

Порівняно з аналогічним періодом минулого року у 2022 року відбулось зниження частки офіційних трансфертів з державного бюджету з 54,37 % до 48,53 %. Зокрема, за рахунок того, що з державного бюджету до бюджету громади не надходила субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку території.

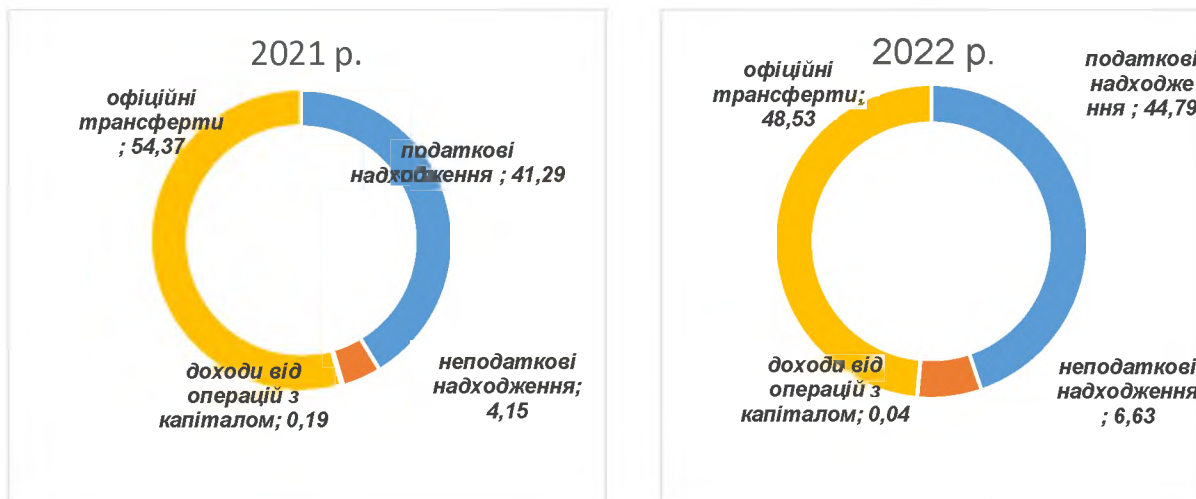

Рис.1.9.3. Структура доходів місцевого бюджету Рожищенської міської територіальної громади, 2021-2022рр., %

В структурі податкових надходжень основну частину складає: ПДФО –66,5%, єдиний податок –13,2%, орендна плата з юридичних осіб 4,3% земельний податок з юридичних осіб –6,8% (рис.1.9.4). Рентні платежі є незначними – 1,0 %. В структурі рентних платежів дві треті частини становить рентна плата за використання лісових ресурсів. В структурі акцизних податків половину надходжень становлять надходження акцизного податку із ввезених на територію України підакцизних товарів та 37,5 % акцизний податок з реалізації суб'єктами роздрібною торгівлі підакцизних товарів. В громаді значимою є орендна плата з юридичних осіб 4,3 % та земельний податок з юридичних осіб - 6,8 %. У 2022 році основними платниками орендної плати були ТДВ «Рожищенський сирзавод» - 996 тис.грн., ФГ «Приріст» - 244,3 тис.грн., ТзОВ «Захід агро інвест» 179,5 тис.грн., ТзОВ «Вілія-Агро» 205,1 тис.грн.

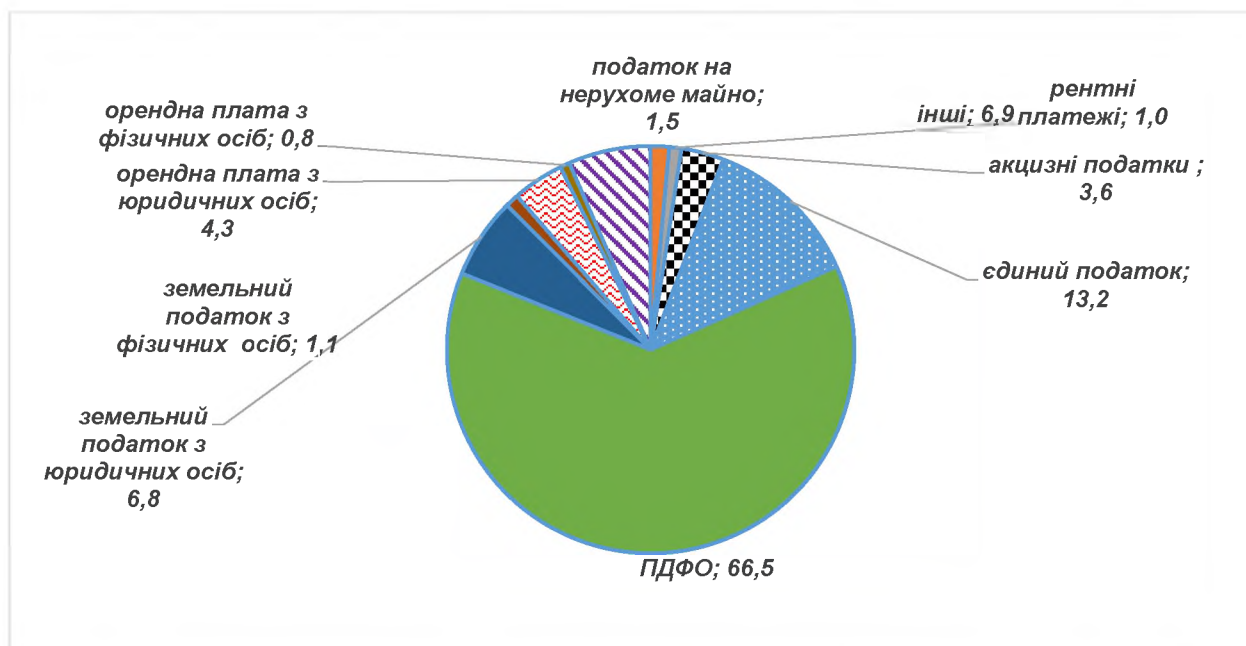

Рис. 1.9.4. Структура податкових надходжень місцевого бюджету Рожищенської громади 2022 року,%

Видатки місцевого бюджету

У 2022 році видаткова частина місцевого бюджету Рожищенської міської територіальної громади склала 242,8 млн.грн., в.т.ч. 226,6 млн.грн. видатки загального фонду та 16,17 млн.грн. видатки спеціального фонду (рис.1.9.5). Частка видатків спеціального фонду у загальних видатках місцевого бюджету у 2022 році становила 7,13 %. Видатки місцевого

бюджету на одного мешканця Рожищенської МТГ у 2022 році становили 8624 грн, що менше, ніж середнє по територіальним громадам Волинської області 10220 грн.

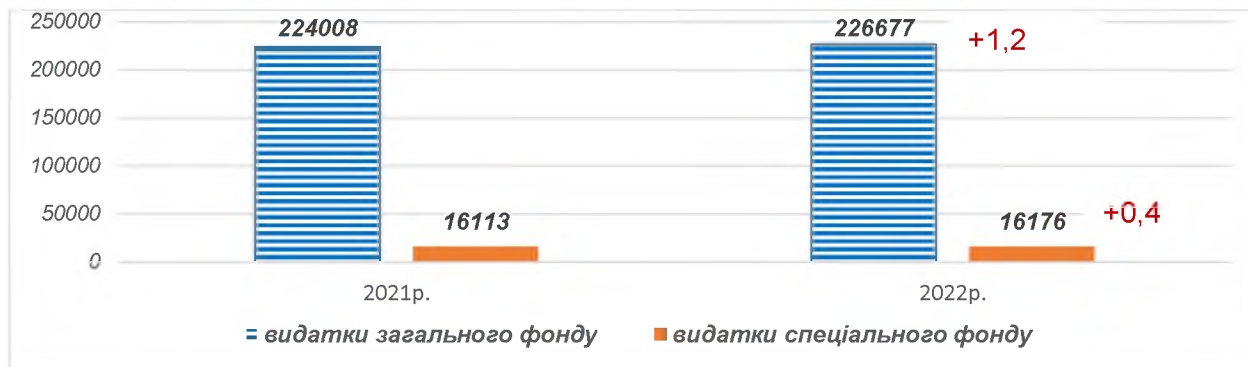

Рис. 1.9.5 Видатки загального та спеціального фонду місцевого бюджету Рожищенської МТГ, тис.грн.

В структурі видатків переважають видатки соціального спрямування – 82,65 %. Переважну більшість коштів місцевого бюджету громада виділяє на освіту – 69,52 %. Видатки фізичного та духовного розвитку становлять 4,90%, видатки охорони здоров'я –3,31 %, видатки соціального захисту та соціального забезпечення – 4,92 %. У 2022 році видатки громади на економічний розвиток та видатки та ЖКГ становили в сумі менше п'яти відсотків. Видатки на державне управління становлять 12,33 % (середнє по громадам Волинської області 12,9%) (рис.1.9.6).

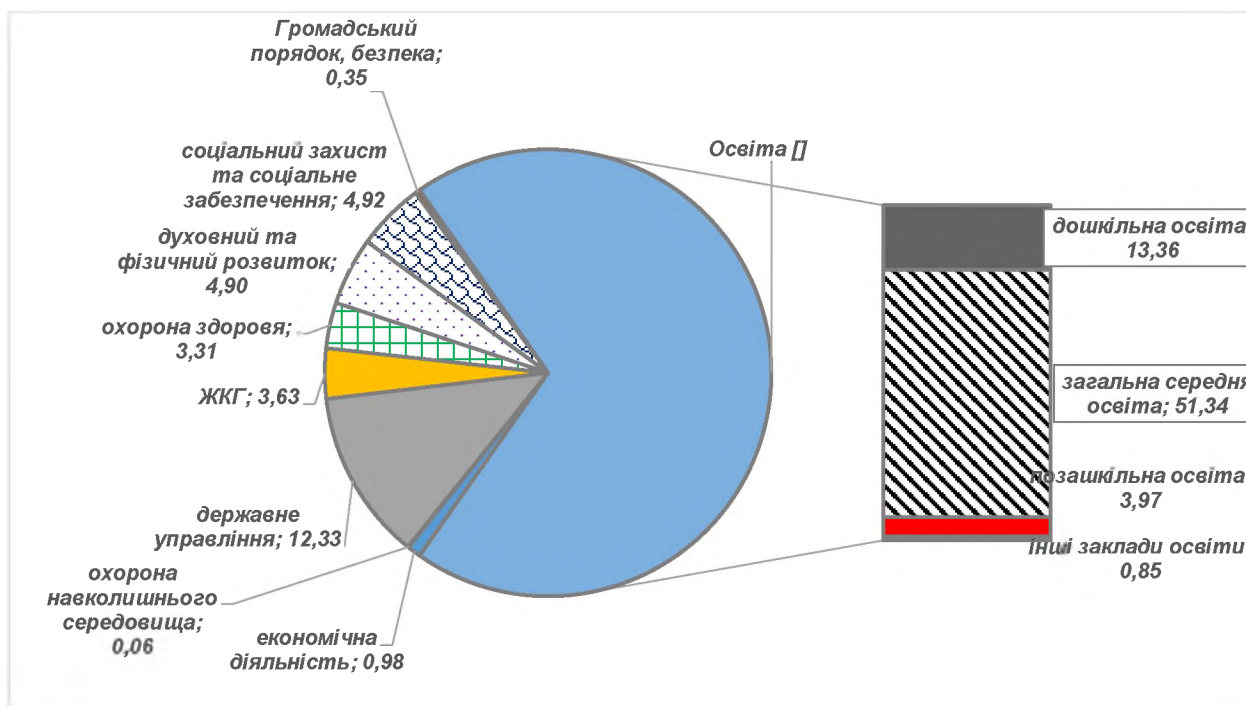

Рис. 1.9.6. Функціональна структура видатків Рожищенської МТГ 2022 року, %

В економічній структурі економіки громади три чверті видатків припадає на заробітну плату з нарахуваннями. На оплату комунальних послуг громада витрачає 5,5 %. На придбання предметів та матеріалів, медикаментів, продуктів харчування ще близько 5 %.

Обмеженими у 2022 році є видатки за рахунок спеціального фонду. На капітальний ремонт витрачено 0,46 % (для порівняння у 2021р. -1,7%), капітальні трансферти підприємствам – 0,23 % (для порівняння у 2021р. -1,1%) (рис.1.9.7).

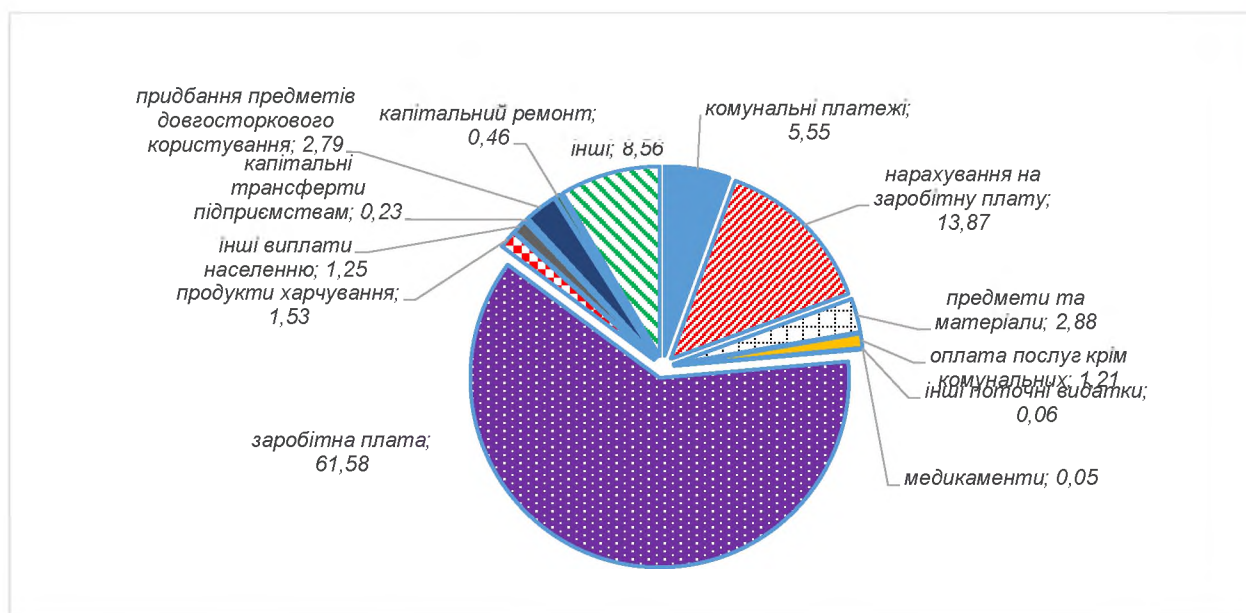

Рис. 1.9.7. Структура видатків Рожищенської МТГ за економічною класифікацією, 2022 р., %

У 2021 році в громаді реалізувались 5 проєктів за кошти державної субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів у галузі освіти, охорони здоров'я, сфері фізичного виховання, сфері надання адміністративних послуг.

Висновки

1. Рожищенська міська територіальна громада у рейтингу громад Волинської області за основними показниками фінансового стану має значення середнє у рейтингу. У першу десятку рейтингу громада попадає за показниками плати за землю та дохідності земель, що дозволяє зробити висновок про розвиток сільського господарства та знаходження в оренді значної кількості земель.

2. В структурі доходів місцевого бюджету громади основна частка припадає на офіційні трансферти – 48,53 %. Податкові надходження складають менше половини – 44,79 %. Індекс податкоспроможності громади 0,56 що свідчить про середню фінансову спроможність громади. В структурі податкових надходжень близько 66,5 % припадає на ПДФО, 13,2 % на єдиний податок та близько 11 % припадає на земельний податок та орендну плату з юридичних осіб.

3. В функціональній структурі видатків місцевого бюджету громади переважають соціальні видатки, майже 70 % яких припадає на фінансування освітньої галузі. Великі видатки на освіту зумовлені розгалуженою мережею освітніх закладів, низьким рівнем їх матеріально-технічної бази, та низьким рівнем енергозбереження. На житлово-комунальне господарство та галузь економічної діяльності в сумі припадає менше 5 %. Частка видатків на державне управління 12,33 % та відповідає середньому значенню по області. Аналіз місцевих програм свідчить, що у 2023 році одним з пріоритетних напрямків фінансування стає сфера житлово-комунального господарства.

В економічній структурі видатків місцевого бюджету дві третини становлять видатки на заробітну плату з нарахуваннями, близько 5 % громада витрачає на оплату енергоносіїв та комунальних послуг.

1.10. СИСТЕМА ОРГАНІВ ВЛАДИ

Міське самоврядування Рожищенської МТГ здійснюється Рожищенською міською радою у складі Рожищенського міського голови та **26 депутатів ради (8 скликання)**. Партійна приналежність депутатів міської ради восьмого скликання така: 5 депутатів від політичної партії «Європейська солідарність» (19,23 %), 5 депутатів від політичної партії «Слуга Народу» (19,23%), 8 депутатів партії «За майбутнє» (30,76%), 5 депутатів від політичної партії

Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» (19,23%), 3 депутатів від політичної партії «Самопоміч» (11,55%).

У складі Рожищенської міської ради VIII скликання згідно рішення сесії Рожищенської міської ради - **21 особа виконавчого комітету**.

Апарат міської ради та її виконавчого комітету складає 62 працівника. Керівництво складається:

- міський голова;
- два заступники міського голови;
- секретар ради;
- керуючий справами(секретар) виконавчого комітету;
- шість старост.

У структурі апарату міської ради та її виконавчого комітету, такі структурні підрозділи: загальний відділ, юридичний відділ, відділ бухгалтерського обліку та звітності, відділ земельних відносин, відділ містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології, відділ служба у справах дітей, відділ мобілізаційної роботи, цивільного захисту, військового обліку та охорони праці та виконавчі підрозділи: управління «Центр надання адміністративних послуг» та соціального захисту населення, фінансовий відділ, гуманітарний відділ.

На місцях **призначено 6 старост**, що виконують низку базових адміністративних функцій.

1.11.ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Громадські організації. Важливим стейкхолдером розвитку громад є громадські організації (ГО), діяльність яких спрямована на задоволення суспільних, економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів громади. У громаді зареєстровано 34 громадських організації. **Найбільш активними є:**

- Організація роботодавців підприємств деревообробної промисловості Волинської області - Деречинський Руслан Йосипович.
- Федерація футболу Рожищенського району - Мищук Анатолій Богданович.
- Організація роботодавців Рожищенського району - Безверхий Володимир Степанович.
- Рожищенська громадська організація товариства бджолярів району "Бджолиний рай" - Момот Юрій Євгенович.
- Громадська організація "Об'єднання виробників плодово-ягідної продукції України "Ягідник" (ГО "Ягідник") - Новосад Сергій Миколайович.
- "Федерація легкої атлетики Рожищенського району" (ГО "ФЛАРР") - Приходько Сергій Васильович.
- Громадська організація "Федерація волейболу Рожищенського району" (ГО ФВРР) - Ковальчук Віталій Володимирович.

У громаді **відсутня громадська організація з активною позицією, яка б представляла інтереси місцевого економічного розвитку, місцевого бізнесу та могла б реалізовувати проекти, в тому числі і міжнародні, спрямовані на економічне зростання (для прикладу, Агенція місцевого розвитку, Асоціація економічного розвитку тощо)**.

Позитивним зрушенням стало створення у Рожищенській громаді в 2023 році **Громадської ради при Рожищенській міській раді** (рішення міської ради №30/20 від 31.01.2023). Підготовка до створення Громадської ради **відбувалась під супроводом експертів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА»**, зокрема:

- розроблено положення про громадську раду;
- реалізовано інформаційну кампанію, спрямовану на промоцію громадської ради як механізму залучення громадськості, підвищення прозорості та підзвітності влади;
- організовано роботу робочої групи з формування громадської ради;

- проведено установчі збори та інформаційну сесію на тему: «Основні етапи організації ефективної роботи громадської ради».

Членами громадської ради стали 14 представників організацій громадянського суспільства. Крім вище перелічених ГО тут представлені п'ять ГО, діяльність яких має релігійне спрямування (різних конфесій), Волинська обласна організація товариства Червоного хреста, ГО «Самооборона», Асоціація фермерів та землевласників Волинської області, ГО «Громадська рада розвитку м.Рожище» та інші).

Релігійна спільнота громади не однорідна та представлена церквами дев'яти конфесій. У громаді налічується **40 релігійних громад різних конфесій**, у тому числі: УПЦ – 16; ПЦУ – 8; Українська греко-католицька церква (УГКЦ) – 1; Українська римсько-католицька церква (РКЦ) – 2; Церква адвентистів сьомого дня (АСД) – 2; Об'єднання Євангельських християн баптистів (ЄХБ) – 3; Союз церков християн віри євангельської п'ятидесятників (ХВЕ) – 6; Свідки Єгови (СЄ) – 1; Церква Повного Євангеліє (ЦПЄ) – 1.

Діяльність громадських організацій в період воєнного стану активізувалась. У співпраці із мешканцями, органами місцевого самоврядування та благодійними фондами, в т.ч. із-за кордону, організовано волонтерську роботу щодо забезпечення мешканців регіонів, що постраждали від повномасштабного вторгнення продуктами харчування, засобами гігієни та ін; організації співпраці по допомозі військовим ЗСУ спецзасобами, автомобілями, продуктами харчування, ліками, одягом тощо. Найбільш активну волонтерську позицію зайняла ГО «Самооборона»

У громаді з 2021 року функціонує **Молодіжна рада** (створено відповідно до рішення виконавчого комітету Рожищенської міської ради №72 від 30 червня 2021 року), до складу якої на даний час увійшли 20 молодих харизматичних та ініціативних людей, які готові сприяти позитивним змінам в громаді.

ЗМІ. Серед друкованих ЗМІ у громаді поширена газета «Наш край», «Волинь-нова». Радіомовлення громади забезпечують Волинська регіональна дирекція НТКУ та ТВО «Радіомовлення», де висвітлюються важливі питання соціально-економічного та суспільно-політичного життя територіальної громади, плани та перспективи її розвитку.

Найбільш поширеними інтернет виданнями є :

«Волинь post» <http://www.volynpost.com/> «Волинь 24» <http://www.volyn24.com/> «Волинські новини» <http://www.volynnews.com/> «Район.in.ua» <https://rayon.in.ua> «Бізнес.Район» <http://business.rayon.in.ua/> «Район. Рожище» <https://rozhvshche.rayon.in.ua/> Інформування мешканців громади також здійснюється з використанням інтернет ресурсів – створено офіційний сайт Рожищенської міської ради та сторінки територіальної громади в соціальних мережах (фейсбук).

Висновки

1. Місцеве самоврядування Рожищенської міської територіальної громади здійснюється Рожищенською міською радою в складі Рожищенського міського голови та 26 депутатів, що мають різну партійну приналежність: «Європейська солідарність», «Слуга Народу», «За майбутнє», Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», «Самопоміч».

2. У структурі апарату міської ради та її виконавчого комітету утворене такі структурні підрозділи: загальний відділ, юридичний відділ, відділ бухгалтерського обліку та звітності, відділ земельних відносин, відділ містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології, відділ служба у справах дітей, відділ мобілізаційної роботи, цивільного захисту, військового обліку та охорони праці та виконавчі підрозділи: управління «Центр надання адміністративних послуг» та соціального захисту населення, фінансовий відділ та гуманітарний відділ..

3. Влада громади відкрита й проактивна в комунікаціях з громадським сектором. У громаді зареєстровано 34 громадські організації. З перелічених активних громадських організацій діяльність двох організацій спрямована на задоволення інтересів з

працевлаштування, ще двох інтереси виробників плодово-ягідної продукції та бджолярства, інші представники інтересів у сфері спорту, зокрема у футболі, волейболі та легкій атлетиці. Під супроводом експертів Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» створено Громадську раду при Рожищенській міській раді. Також у громаді функціонує Молодіжна рада.

4. У громаді відсутня громадська організація з активною позицією, яка б представляла інтереси місцевого економічного розвитку та місцевого бізнесу та могла б реалізовувати проєкти, в тому числі і міжнародні, спрямовані на економічне зростання.

5. Релігійна спільнота не однорідна та представлена церквами дев'яти різних конфесій, з переважанням церков Української православної церкви.

6. Діяльність громадських організацій в період воєнного стану активізувалась – у співпраці із мешканцями, органами місцевого самоврядування та благодійними фондами, в т.ч. із-за кордону, організовано волонтерську роботу щодо забезпечення мешканців регіонів, що постраждали від повномасштабного вторгнення, продуктами харчування, засобами гігієни та ін; організації співпраці по допомозі військовим ЗСУ. Найбільш активну волонтерську позицію зайняла ГО «Самооборона».

1.11. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ СТОРІН

Опитування мешканців громади

Опитування проведено методом анкетування (через платформу Google Forms). При проведенні опитування було запропоновано питання, варіанти відповідей до питань, а також (за бажанням) додати власну відповідь на питання. Анкетування не є репрезентативним по віку, статі, місцю проживання, тому його результати не є точними. Також при оцінюванні результатів анкетування слід зважати на обмеження методу поширення анкетування — воно не охоплює осіб, які не відвідують сайт громади чи сторінки громади у соціальних мережах. **У проведеному опитуванні мешканців громади взяли участь 411 осіб.** Серед опитаних понад 60 % становили жінки та близько 40 % чоловіки. За рівне освіти респондентів 50 % ті що мають вищу чи не закінчену вищу освіту, 34,5 % середню спеціальну освіту, 14,1 % повну середню та близько відсотка - початкову освіту.

Щодо рівня комфорту та перспектив перебування у громаді думки респондентів розійшлися – близько 40 % вважають громаду комфортним місцем проживання та хочуть щоб тут жили їх діти. Третина опитаних кажуть, що їм комфортно в громаді, а майбутнє для свої дітей бачать у місті і лише 8% з опитаних не бачать перспектив розвитку в громаді.

Серед проблем, що потребують першочергового вирішення респонденти виділяють поганий стан доріг (77,6 %), безробіття (65,5 %), проблеми алкоголізму та самогонування (40,9 %), погана якість медичних послуг (39,2 %), трудова міграція мешканців громади (34,2 %). Найменше мешканці бачать проблеми у роботі освітніх закладів, пошти.

Оцінюючи рівень транспортної інфраструктури мешканці найбільше не задоволені станом покриття доріг, чисткою доріг в зимовий період та відносно задоволені рухом громадського транспорту та сполученням між населеними пунктами та станом зупинок.

Мешканці задоволені розвитком та якістю послуг дошкільної освіти, зокрема вважають, що у громаді достатньо вільних місць у дошкільних закладах, задоволені рівнем кваліфікації їх працівників та станом приміщень. Щодо розвитку загальної середньої освіти, то респонденти здебільшого дають позитивні оцінки, проте вважають необхідним покращувати стан навчальних приміщень, рівень вивчення іноземної мови та розвивати позашкільну освіту.

Респонденти бажають бачити громаду економічно розвиненою. Лише 72 опитаних задоволені або повністю задоволені розвитком малого бізнесу у громаді, тоді ж як близько 200 осіб не задоволені розвитком малого бізнесу. Аналогічна картина щодо рівня задоволення розвитку сільського господарства чи фермерства (задоволені 85 осіб та 197 осіб – не задоволені). Щодо залучення громадою інвестицій то задоволених виявилось менше 50 осіб, а не задоволених – 181 особа, і ще 181 особа вагається з відповіддю. Більшість респондентів не задоволені рівнем та можливостями розвитку туризму.

Щодо рівня послуг житлово комунального господарства, то більшість опитаних задоволені послугами водозабезпечення, газопостачання та електропостачання, вивозом

сміття. Серед опитаних найбільше негативних відповідей респонденти віддали за благоустрій та екологічний стан території.

Оцінюючи роботу соціальної інфраструктури, більшість респондентів задоволені станом дитячих, спортивних майданчиків, роботою бібліотек, та вважають що громада мало уваги приділяє боротьбі з алкоголізмом, сприянню працевлаштуванню та культурно-розважальним закладам. Респонденти здебільшого задоволені їх доступністю, роботою сімейних лікарів, наявністю аптек, а найбільшу проблему бачать у відсутності фахівців-лікарів.

Опитування представників бізнесу громади

Для вивчення громадської думки у Рожищенській громаді проведено опитування керівників підприємств та підприємців. Метою дослідження було вивчення орієнтацій, установок, а також думок щодо розвитку громади. Опитування проводилося анонімно, в ньому **взяло участь 33 осіб** (представники бізнесу, підприємства яких працюють з 1999 по 2020 роки). Більшість опитаних - 63,6% - представники сфери торгівлі, серед інших - представники промисловості, сфери обслуговування, комунальної сфери, сфери освіти, будівництва. Бажаючі взяти участь в опитуванні, є представниками малого та середнього бізнесу.

Респондентам було запропоновано оцінити **громаду як місце для ведення бізнесу**. Серед опитаних представників бізнесу громади 33,3 % вважають громаду відмінним місцем для ведення бізнесу, 39,4 % добрим місцем, 18,2 % задовільним місцем і лише менше 10 % вагалися з відповіддю, або дали негативну відповідь.

Представники бізнесу оцінили **переваги розвитку громади**. Найбільша кількість опитаних вважають перевагою розвитку громади її вигідне географічне розташування (близько до обласного центру, кордону, добре транспортне сполучення), наявність сільськогосподарських земель, та робочої сили. **До слабких сторін** респонденти найчастіше відносили: малозабезпеченість населення та високий рівень безробіття, поганий стан доріг, виїзд людей за кордон в пошуках роботи, слабкий рівень комунікації бізнесу та влади.

Дві третини опитаних **оцінили роботу влади** як «відмінно» та «добре». Більш конкретні оцінки роботи ОМС для бізнесу, дозволили з'ясувати:

Бізнес найбільше задоволений доступом до інформації та роботою ЦНАП. Дві третини опитаних вважають ставки місцевих податків «відмінними» та «добрими», і одна третина опитаних оцінюють їх як «задовільні». Бізнес сподівається на підвищення рівня безпеки та правопорядку, підвищення прозорості тендерних процедур.

Місцеві підприємці найбільше очікують від влади прозорості механізму надання земельних ділянок та управління комунальним майном, розвитку місцевої інфраструктури, зокрема доріг, створення нових робочих місць, покращення якості адміністративних (електронних) послуг.

Серед напрямків без яких неможливий розвиток громади 66,7 % опитаних назвали розвиток малих та середніх підприємств, 45,5 % покращення місцевої інфраструктури, 42,2 % розвиток інфраструктури відпочинку. Натомість опитані вважають, що громада може розвиватись без розвитку важкої промисловості, підтримки наукових досліджень, адаптації ВПО.

Стратегічно важливими галузями бізнес громади вважає – торгівлю, транспорт та розвиток логістики, розвиток деревообробної та меблевої промисловості, туризм.

Низка питань була спрямована на **інвестиційний розвиток** громади. Опитування показали, що у трьох четвертих опитаних є земельна ділянка, якою вони володіють, або орендують, проте вона не є достатньою для розширення бізнесу. Понад 90 % опитаних не планує продавати землю чи споруди, що не потрібні їм в майбутньому. 48,5 % з опитаних представників бізнесу громади не планує інвестувати у розвиток у цій громаді, ще стільки ж розглядає цю пропозицію і лише менше 5 % планує це зробити вже.

Найважливішими факторами розвитку бізнесу опитувані вважають наявність робочої сили, споживачів продукції та послуг та вигідне територіальне розташування та транспортне сполучення. **Факторами негативного впливу на розвиток бізнесу** у громаді респонденти

виділили внутрішню конкуренцію (81,8%), загальну економічну ситуацію в країні (45,5 %), витрати на електроенергію (36,4 %). Водночас 87,9 % представників бізнесу не відчують браку кваліфікованих працівників, а серед тих які це відчують мають потребу у працівниках торгівлі

Опитування старшокласників Рожищенської громади

Для вивчення громадської думки у Рожищенській громаді проведено опитування старшокласників. Опитування проводилося анонімно та у ньому взяли участь **209 старшокласників**, 53,6 % чоловічої статі та 46,4 % жіночої. Серед опитаних ті, що навчаються на «відмінно» та «добре» складають три четвертих з усіх.

Старшокласникам було запропоновано оцінити **найважливіші для них цінності**. Серед варіантів найбільше позитивних відповідей отримали такі як: здоров'я своє та своїх рідних – 76,6 %, сім – 32,5 %, друзі – 18,2 %. Лише в один відсоток, або менше було оцінено щастя та брендовий одяг.

Близько 80 % опитаних задоволені або дуже задоволені своїм життям. 46,4 % опитаних вважають, що їх успіх у їх руках, ще 15,8 % бачать залежність їх успіху від розвитку країни, 11 % умовою успіху бачать зв'язки, а ще 6,2 % щасливі обставини.

Більшість старшокласників 56,5 % вважають рівень знань здобутих у школі як середній, та лише 9,1 %, як високий. Серед факторів, які вплинули на рівень знань 63,3 % обрали особисту зацікавленість учня, 38,8 % рівень професіоналізму вчителя, натомість менше 10 % опитаних вважають що на рівень знань впливає якість підручників та особиста лінь. Від майбутнього професійного життя більшість старшокласників сподіваються отримувати високу зарплату, знайти своє призначення в житті та стати хорошим спеціалістом.

Понад 20 % опитаних подобається їх місце проживання, 44 % вважають його комфортним. Старшокласники найбільше довіряють батькам, вчителям та друзям, а найменше депутатам. Лише 16,3 % старшокласників вважають, що після об'єднання у громаду – життя покращилось, а більшість не відчули жодних змін.

Найбільшими проблемами розвитку громади старшокласники бачать у безробітті, алкоголізмі, поганому стані доріг, обмаль грошей, вимушений виїзд за кордон в пошуках роботи, відсутність можливостей для самореалізації. Для того **щоб подолати проблеми** старшокласники вважають за потрібне збільшити надходження до місцевого бюджету, налагодити діалог влади, бізнесу та громадськості, та підвищити рівень самоорганізації мешканців

Старшокласники визначились із сильними та слабкими сторонами розвитку громади. **До сильних сторін віднесли** – вигідне географічне та транспортне сполучення, наявність сільськогосподарських угідь, **до слабких сторін**: поганий стан доріг, безробіття, низький рівень життя.

36,4 % вважають свою громаду перспективною, 17,2 % - безперспективною, а решти вагаються з відповіддю. На питання, чи готові старшокласники до кардинальних змін -55 % опитаних готові поїхати за кордон і менше 20% не готові це зробити. **Основною умовою виїзду за кордон обрано- знайти хорошу роботу, що добре оплачується**, частина опитаних готові виїхати на навчання.

Лише 42,6 % опитаних вважають свою громаду успішною, а серед **умов успіху виділяють** природні ресурси, географічне розташування, людей, землю.: Серед факторів, що заважають громаді досягти успіху – неефективне керівництво, неможливість заробити гроші, виїзд людей за кордон, небажання працювати.

Всього 20,1 % старшокласників готові стати Головою громади. Серед факторів які дозволили б стати добрим Головою – високий рівень знань, вмінні ладнати з людьми та гроші. 37 % опитаних хотіли б працювати у своїй громаді, 30,6 % - ні, а решти вагаються. Старшокласники не хочуть залишатись у громаді, бо вважають місто більш перспективним. А ті що хочуть реалізувати себе в громаді, хотіли б займатися бізнесом.

74,5 % старшокласників черпають інформацію про громаду із соціальних мереж, а більше половини взагалі не цікавляться цим.

На питання як Ви проводите свій час 31 % відповіли, що проводять його у соціальних мережах, ще 25,8 % допомагають батькам, 11,5 % кажуть, що не мають вільного часу. Дуже мала частина старшокласників проводить вільний час за книгою чи з друзями. Однак 54,1 % опитаний вважають, що у громаді є де проводити вільний час. На питання **що може зробити громаду згуртованою** старшокласники відповіли – наявність мети та активна життєва та громадська позиція.

Розділ 2. SWOT-АНАЛІЗ

За результатами проведеного аналізу соціально-економічного стану громади, оцінки її природно-ресурсного потенціалу визначено сильні і слабкі сторони та встановлено можливості і загрози розвитку громади в перспективі

Таблиця 2.1. SWOT-аналіз Рожищенської МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вигідне економіко-географічне розташування: знаходиться на перетині важливих автомобільних та залізничних шляхів (сполучають обласний центр з місцями перетину кордону з Польщею). 2. Сприятлива для розвитку вікова структура населення - вища середньо обласної частка дітей (19,2%) та працездатного населення (64 %). 3. Наявність великих промислових підприємств —ТзОВ «Цунамі», ТДВ «Рожищенський сирзавод», ТзОВ «Хадея стіл компанія», що є основними роботодавцями та платниками податків громади. 4. Диверсифікована галузева структура економіки - харчова, деревообробна, металообробна промисловість, сільське господарство, переробка с/г продукції. 5. Значні земельні, лісові, водні ресурси, території природно-заповідного фонду, що є базою рекреаційного розвитку та ресурсом розвитку підприємств деревообробної та сільськогосподарської переробки. 6. Наявність родовищ піску та вапна, що є базою для розвитку виробництва будівельних матеріалів. 7. Високий відсоток охоплення договорами оренди землі та прозорість відносин оренди. 8. Функціонування трьох комунальних підприємств у сфері ЖКГ, що надають послуги благоустрою території, ремонту доріг, водопостачання та водовідведення, вивезення сміття тощо. 9. Висока частка газифікації населених пунктів – 92%. Достатні потужності газопостачання для розвитку промисловості. 10. Достатня проектна потужність мережі закладів дошкільної та загальної середньої освіти дозволяє збільшувати кількість учнів та дітей. 11. Наявність ЦНАПу дозволяє збільшити кількість отримуваних послуг, їх доступність та якість та підвищувати рівень їх цифровізації. 12. Наявність у громаді Рожищенської музичної школи, центру культурних послуг, будинку дитячої творчості, Інклюзивно-ресурсного центру, Рожищенської дитячо-юнацької спортивної школи, що сприяє різнобічному розвитку дітей та молоді громади. 13. Наявність у громаді закладу професійно-технічної освіти, що готує спеціалістів з технологій переробки продукції тваринництва, ветеринарної медицини, що мають попит на місцевому ринку праці. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дисбаланс пропозиції та попиту ринку праці. Брак кваліфікованих кадрів. 2. Неефективне використання корисних копалин. Експлуатація кар'єру піску посилює навантаження на дорожнє полотно та не сприяє розвитку промисловості будівельних матеріалів. 3. Наявні енергопотужності не розраховані на прихід нового енергоємного промислового виробництва. 4. Велика частина сільськогосподарських угідь знаходиться в оренді агрохолдингових формувань, які часто зареєстровані за межами громади. Обсяги сплачених ними податків до місцевого бюджету є незначними. 5. В громаді обмаль ділянок, що можуть бути використані в інвестиційних цілях, через знаходження земельних ділянок в довгостроковій оренді. 6. Невисока фінансова спроможність громади (громада є дотаційною з індексом податкоспроможності 0,51). На ЖКГ та економічну діяльність в сумі припадає менше 5 % видатків. 7. Відсутність інституцій сприяння економічному розвитку - асоціацій підприємців, центру залучення інвестицій, бізнес хабу тощо. Недостатній рівень інвестиційної промоції громади. 8. Нерівномірне розміщення підприємств, їх концентрація в адміністративному центрі. 9. Централізованим вивезенням сміття охоплені лише чотири населені пункти - м.Рожище, смт Дубище, с.Дмитрівка та с.Топільне (60 % усього населення). 10. Низький відсоток комунального каналізування помешкань (що призводить до забруднення земель побутовими стоками). Лише м.Рожище та два з шести округів (Носачевичівський, Топільненський) підключені до комунального водопостачання та водовідведення. Частка зносу комунальних мереж водопостачання 80-90%. 11. Незадовільний стан частини дорожнього покриття. Близько половини доріг комунальної власності з ґрунтовим/гравієм покриттям. 12. Необлаштовані громадські простори у сільській місцевості. 13. Суттєво вища вартість навчання дітей у сільській місцевості, низький рівень

<p>14. Наявність закладу вторинної ланки охорони здоров'я («Рожиченська багатопрофільна лікарня»), що обслуговує населення громади та сусідніх округів.</p> <p>15. Велика проща громади (465,8 км²), з яких 75 % сільськогосподарські угіддя, дозволяє розвивати сільське господарство (20 агрохолдингових формувань, в.т.ч фермерські господарства).</p> <p>16. Розвинутий ринок праці та близькість до ринку праці обласного центру підвищує можливості працевлаштування населення.</p> <p>17. Добре розвинена автомобільна та залізнична мережа підвищує мобільність населення, та створює потенціал для розвитку логістичних центрів.</p>	<p>матеріально-технічної бази закладів освіти, енергозбереження.</p> <p>14. Матеріально-технічний стан КП «Рожиченська багатопрофільна лікарня» та рівень наданих послуг потребують покращення.</p> <p>15. Залишковий принцип у фінансуванні закладів культури та спорту, низький рівень їх матеріально-технічного забезпечення, енергозбереження.</p> <p>16. Неочищені меліоративні канали призводять до затоплення сільськогосподарських угідь.</p> <p>17. Нерозвинена будівельна галузь, мала кількість надавачів послуг будівництва.</p>
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Відкриття доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС як для країни-кандидата на членство в ЄС. 2. Зростання попиту на продукцію харчової промисловості та сільського господарства через зменшення виробництва сільськогосподарської продукції на анексованих та замінованих територіях. 3. Підтримка з боку міжнародної спільноти, зацікавленої у відновленні України, як одного зі світових гарантів продовольчої безпеки. 4. Доступ до дешевих кредитних ресурсів та продовження фінансування Програми «Доступні кредити 5-7-9%». 5. Удосконалення регуляторно-податкового законодавства, насамперед для мікро- та малого бізнесу, що мотивуватиме місцеве населення до розвитку підприємницької діяльності. 6. Державна підтримка агропромислових виробників, Функціонування єдиного цифрового хабу агровиробників – ДАР. 7. Відновлення загального доступу до Державного земельного кадастру та процедури оформлення прав власності на земельні ділянки. 8. Будівництво агропереробного заводу та підприємств з виробництва крафтової с/г продукції. 9. Пільгове кредитування державних програм енергозбереження. 10. Продовження реформи децентралізації, підвищення соціальних стандартів життя. 11. Залучення коштів міжнародних грантових та донорських програм, державних програм на фінансування проєктів соціальної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури. 12. Посилення ролі міжрегіонального та міжмуніципального співробітництва для вирішення інфраструктурних та соціальних проблем. 13. Підвищення рівня цифровізації життя - попиту на публічні електронні послуги. Інтеграція України в Єдиний цифровий ринок ЄС 14. Прийняття державної, регіональної програми меліорації земель. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Продовження війни на виснаження всіх ресурсів України. Погіршення макроекономічних показників під впливом війни. Посилення інфляційних процесів. Пріоритетне спрямування державного бюджету на фінансування військових цілей. 2. Погіршення демографічної ситуації через скорочення народжуваності та зростання смертності під час війни. 3. Нестача кваліфікованих кадрів та скорочення чисельності економічно активного населення через міграційні процеси, службу у лавах ЗСУ, людські втрати на війні тощо. Ризик неповернення значної частини кваліфікованих кадрів, які виїхали за кордон. 4. Зниження рівня життя та платоспроможності населення через затяжний характер війни. 5. Посилення податкового тиску та, як наслідок, розвиток тіньової економіки. 6. Зниження конкурентоспроможності підприємств харчової, деревообробної промисловості через зростання цін на сировину, енергоресурси. Послаблення конкурентоспроможності порівняно з іноземними виробниками через введення стандартів ЄС до сільськогосподарських виробників. 7. Обмежений доступ до фінансових ресурсів для всіх суб'єктів підприємництва. Відсутність належних обсягів державної підтримки. 8. Несприйняття громадою заходів з оптимізації соціальної мережі. 9. Скорочення обсягів освітньої субвенції, дотацій та субвенцій з державного бюджету. 10. Сповільнення/призупинення реформи децентралізації, секторальних реформ. 11. Реформування системи охорони, створення госпітальних кластерів та, як наслідок, закриття Рожиченської лікарні.

Розділ 3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

SWOT-матриця

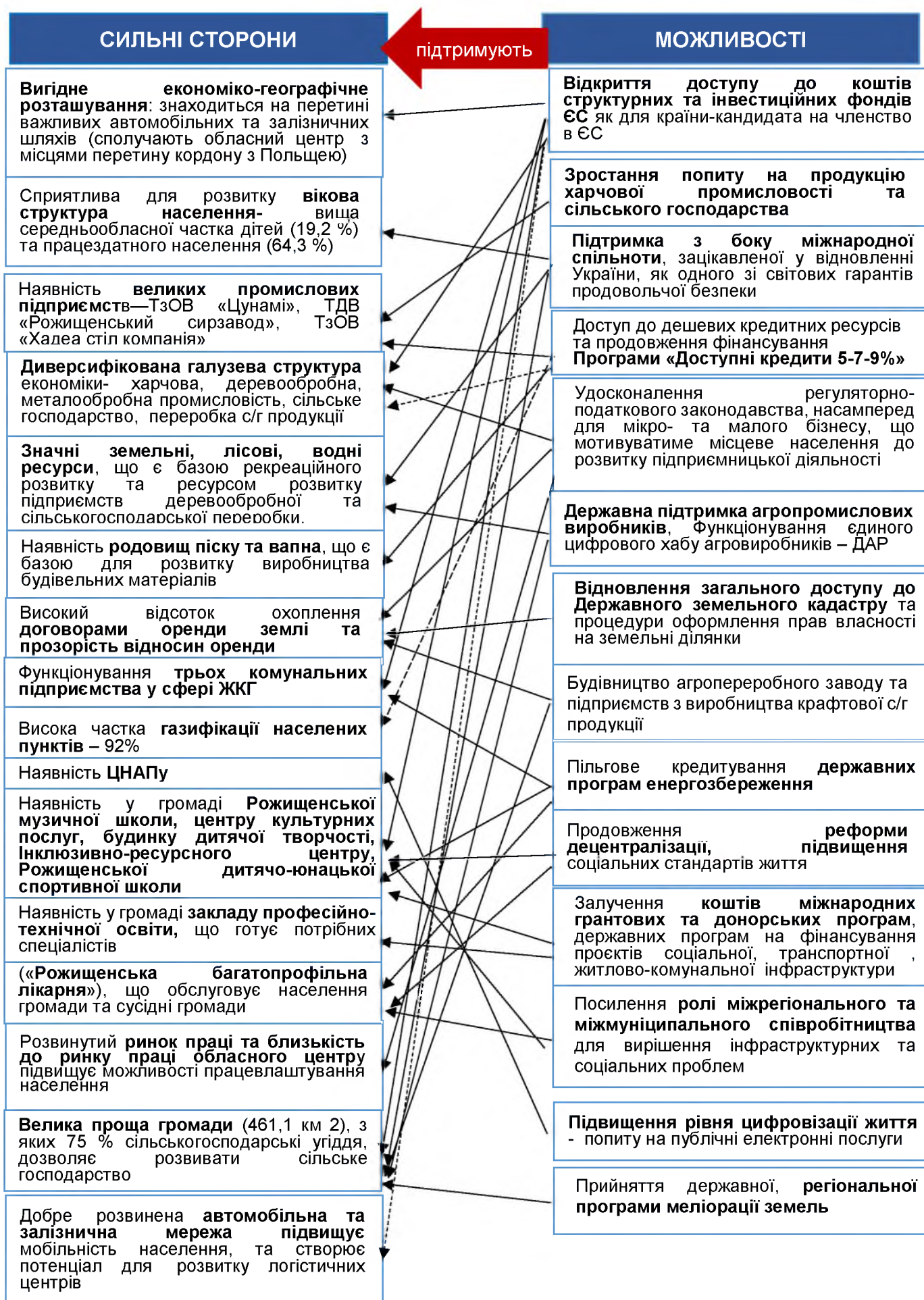
SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Рожищенської міської територіальної громади. Суцільна лінія символізує сильний взаємозв'язок, пунктирна – слабкий.

Порівняльні переваги. За допомогою матриці зв'язків між внутрішніми чинниками, а саме сильними сторонами та зовнішніми впливами – можливостями, визначаються найбільш перспективні сторони, які краще за інших сприймають вплив зовнішніх факторів і дають сильніший поштовх соціально-економічному розвитку (рис.1).

Виклики. У цьому випадку матриця зв'язків будується між слабкими сторонами та зовнішніми позитивними можливостями, які дозволяють зменшити вразливість та подолати слабкі сторони (внутрішні фактори) через використання можливостей (зовнішні фактори) (рис.2).

Ризики. Матриця зв'язків між слабкими сторонами та загрозами дозволяє визначити найбільш слабкі місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу при впливі негативних зовнішніх факторів – загроз, тобто найбільш імовірні ризики при подальшій реалізації планів розвитку громади (рис.3).

Протидія. У цьому випадку матриця зв'язків будується між сильними сторонами та зовнішніми загрозами, що дозволяє визначити найбільш сильні місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу, що здатні протидіяти потенційним ризикам.

Порівняльні переваги – результати аналізу сильних сторін та можливостей

Рожищенська міська територіальна громада має вигідне економіко-географічне розташування: знаходиться на перетині важливих автомобільних та залізничних шляхів (сполучають обласний центр з місцями перетину держаного кордону з Польщею), що створює логістичний потенціал розвитку громади. За умови відкриття доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС як для країни-кандидата на членство в ЄС це позитивно вплине на інвестиційний розвиток громади - дозволить збільшити інвестиції у транспортну інфраструктуру та підвищити транзитно-логістичний потенціал.

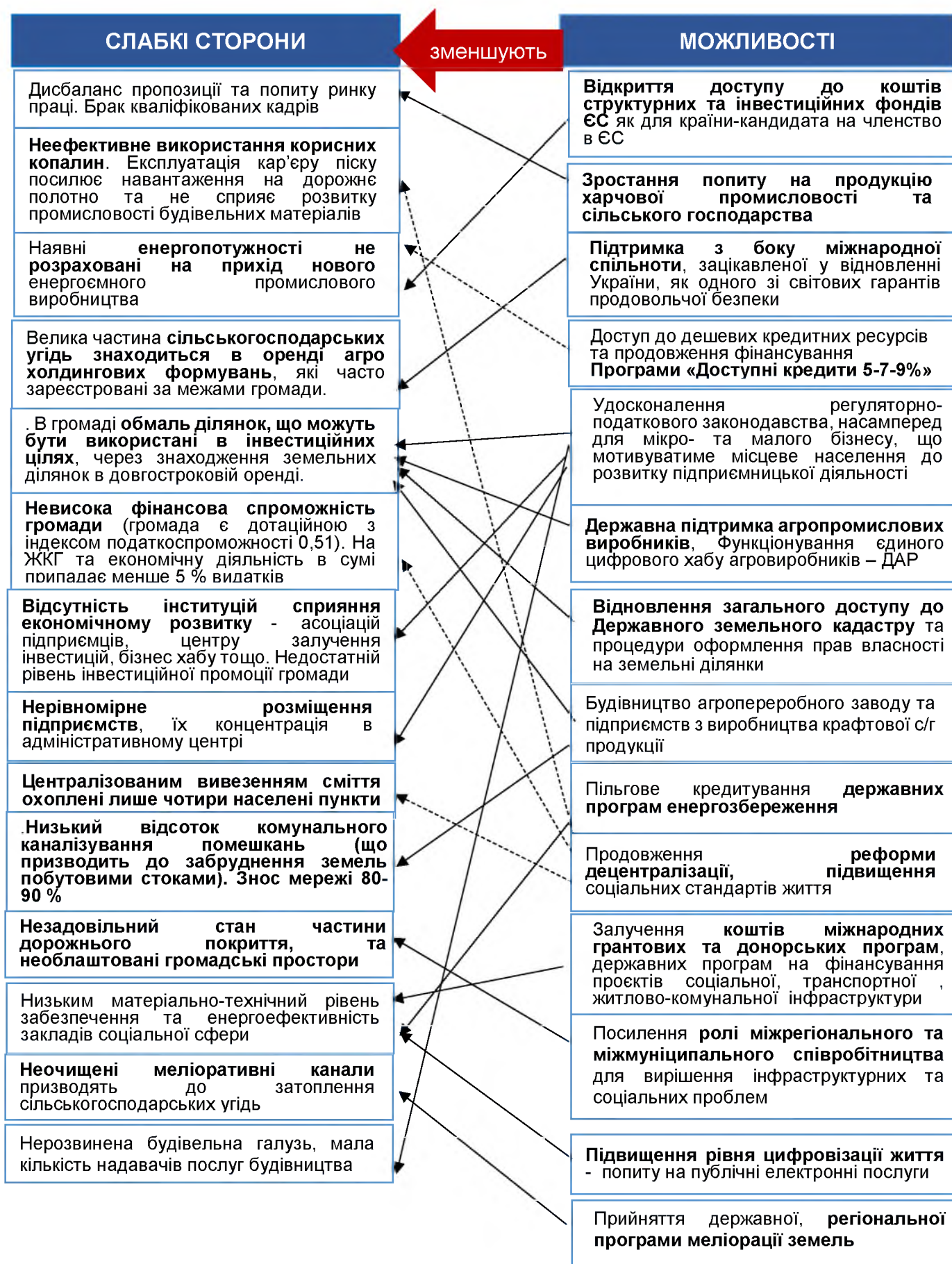
Громада велика за площею (461,1 км²), з яких - 75 % сільськогосподарські угіддя, що дозволяє розвивати сільське господарство. За умови підтримки агропромислових виробників, функціонування єдиного цифрового хабу агровиробників – ДАР, підтримки з боку міжнародної спільноти, зацікавленої у відновленні України, як одного зі світових гарантів продовольчої безпеки це стане перевагою розвитку громади та дасть поштовх до виробництва та експорту сільськогосподарської продукції. У Рожищенській міській територіальній громаді високий відсоток охоплення договорами оренди землі. Відновлення загального доступу до Державного земельного кадастру та процедури оформлення прав власності на земельні ділянки дозволить підвищити ефективність управління земельними ресурсами громади.

Удосконалення регуляторно-податкового законодавства, насамперед для мікро- та малого бізнесу мотивуватиме місцеве населення до розвитку підприємницької діяльності. Поштовхом є продовження фінансування Програми «Доступні кредити 5-7-9%». У 2022 році понад 50 % кредитів за цією програмою були видані у сфері сільського господарства. Такі передумови сприятимуть відкриттю нових підприємств малого та середнього бізнесу, у тому числі з виробництва крафтової с/г продукції.

На території громади функціонують великі промислові підприємства у харчовій, деревообробній галузі промисловості, які використовують ресурсний потенціал громади – ліси, продукцію аграрних підприємств. Зростання попиту та цін на продукти харчування в умовах війни сприятиме розвитку сирзаводу, м'ясокомбінату. А прибутковість експортно орієнтованого підприємства з виробництва пиляного шпону ТзОВ «Цунамі» може підвищитись за рахунок девальвації гривні.

Розвиток партнерських відносин у міжмуніципальному співробітництві, з використанням досвіду та навиків ОМС, сприятиме реалізації важливих проектів у соціальній сфері та сфері ЖКГ, зокрема вирішення питання збору, утилізації та переробки сміття, (в громаді відсутній полігон ТПВ), ремонт та прибирання доріг, інші. Продовження фінансування державних програм енергозбереження не лише підвищить якість інфраструктури соціальної сфери, але сприятиме економії комунальних видатків місцевого бюджету.

Реформи у сфері децентралізації значно підвищили якість та доступність послуг у Рожищенській міській територіальній громаді, зокрема адміністративних послуг (з відкриттям ЦНАП), освітніх (з формуванням опорних закладів), медичних (з закупівлю діагностичного обладнання). Продовження розпочатої реформи децентралізації, оптимізація освітньої мережі, підвищення соціальних стандартів життя в державі і надалі сприятиме зростанню якості, доступності послуг. В умовах війни та пріоритетизації державного бюджету на воєнні цілі зростає необхідність залучення коштів міжнародних грантових та донорських програм на фінансування проектів соціальної, транспортної, житлово-комунальної інфраструктури.

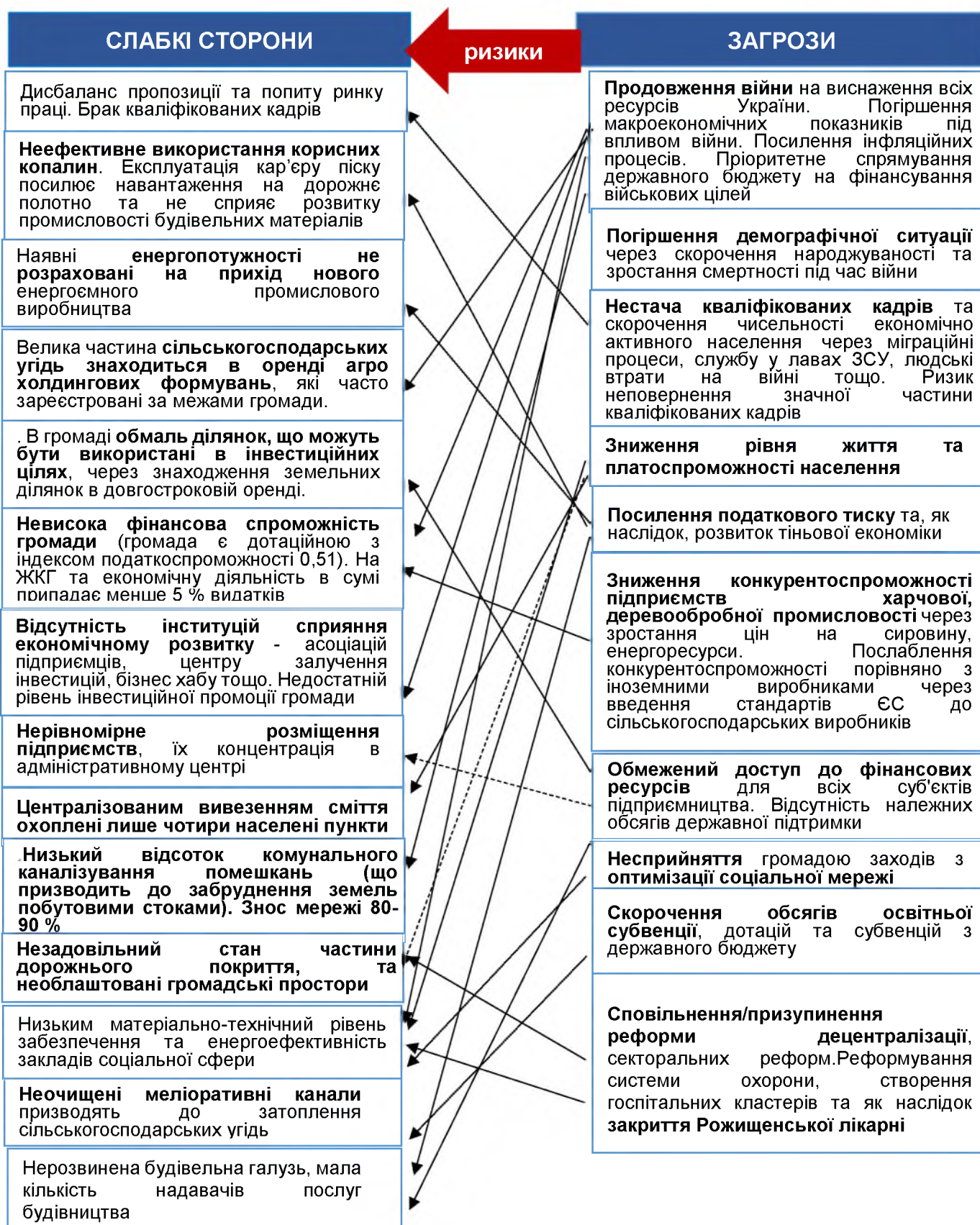
Виклики - визначені в результаті аналізу слабких сторін та можливостей

Значними викликами для Рожищенської міської територіальної громади є незадовільний стан інженерної інфраструктури, відсутність централізованого водопостачання та водовідведення у більшості сільських населених пунктів громади, високий рівень зносу інженерної інфраструктури 80-90 % та необхідність реконструкції очисних споруд, потреби у ремонті більшості доріг комунальної власності, низький відсоток охоплення населення централізованим вивезенням сміття ТПВ. Основним шляхом в умовах війни для вирішення цих проблем громади є розвиток бізнесу, поступове збільшення надходжень до бюджету і скерування фінансового ресурсу для покращення інфраструктури. Наразі у громаді низький рівень підприємницької активності, а середній рівень податкоспроможності громади (0,51). Можливостями, які сприятимуть розвитку і здатні пом'якшити ці слабкі сторони громади на сьогодні є залученням інвестицій та інструментів ЄС, відкриття доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС як для країни-кандидата на членство в ЄС у поєднанні з високим рівнем підтримки міжнародної спільноти, як одного з світових гарантів продовольчої безпеки. Вирішення питань незадовільного стану інженерної інфраструктури в середньостроковій перспективі можуть бути частково усунуті завдяки бюджетній підтримці, що надається для територіальних громад, а також із залученням міжнародної технічної допомоги.

Можливостями розвитку громади є вдосконалення регуляторно-податкового законодавства, насамперед для мікро- та малого бізнесу, що мотивуватиме місцеве населення до розвитку підприємницької діяльності, можливість отримати дешеві кредитні ресурси з продовженням фінансування державної програми «Дешеві кредити 5-7-9». Однак малий бізнес потребує не лише фінансової, але і інформаційної та організаційної підтримки, має потребу у налагодженні комунікаційних зв'язків. Водночас викликом розвитку підприємництва та залучення нових інвестицій є відсутність у громаді інституцій сприяння економічному розвитку - асоціацій підприємців, центру залучення інвестицій, бізнес хабу та слабкий рівень промоції економічного потенціалу громади.

Громада має проблему нерівномірності розміщення економічного потенціалу. Основна кількість промислових підприємств сконцентрована у адміністративному центрі м. Рожище. Це підвищує вимоги транспортного забезпечення та пасажирського сполучення. Громада має у планах на перспективу будівництво агропереробного заводу та підприємств з виробництва крафтової продукції. За умови їх розміщення за межами адміністративного центру це сприятиме зменшенню нерівномірності розміщення економічного потенціалу громади.

Слабкою стороною розвитку громади є обмаль ділянок, що можуть бути використані в інвестиційних цілях, через знаходження земельних ділянок в довгостроковій оренді. Попри можливості вдосконалення регуляторно-податкового законодавства, відкриття доступу до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС як для країни-кандидата на членство в ЄС це стане серйозним викликом інвестиційного розвитку громади. Тому органу місцевого самоврядування доцільно здійснити перегляд орендованих ділянок на предмет можливості їх використання в інвестиційних цілях.

Ризики - визначені в результаті аналізу слабких сторін та загроз

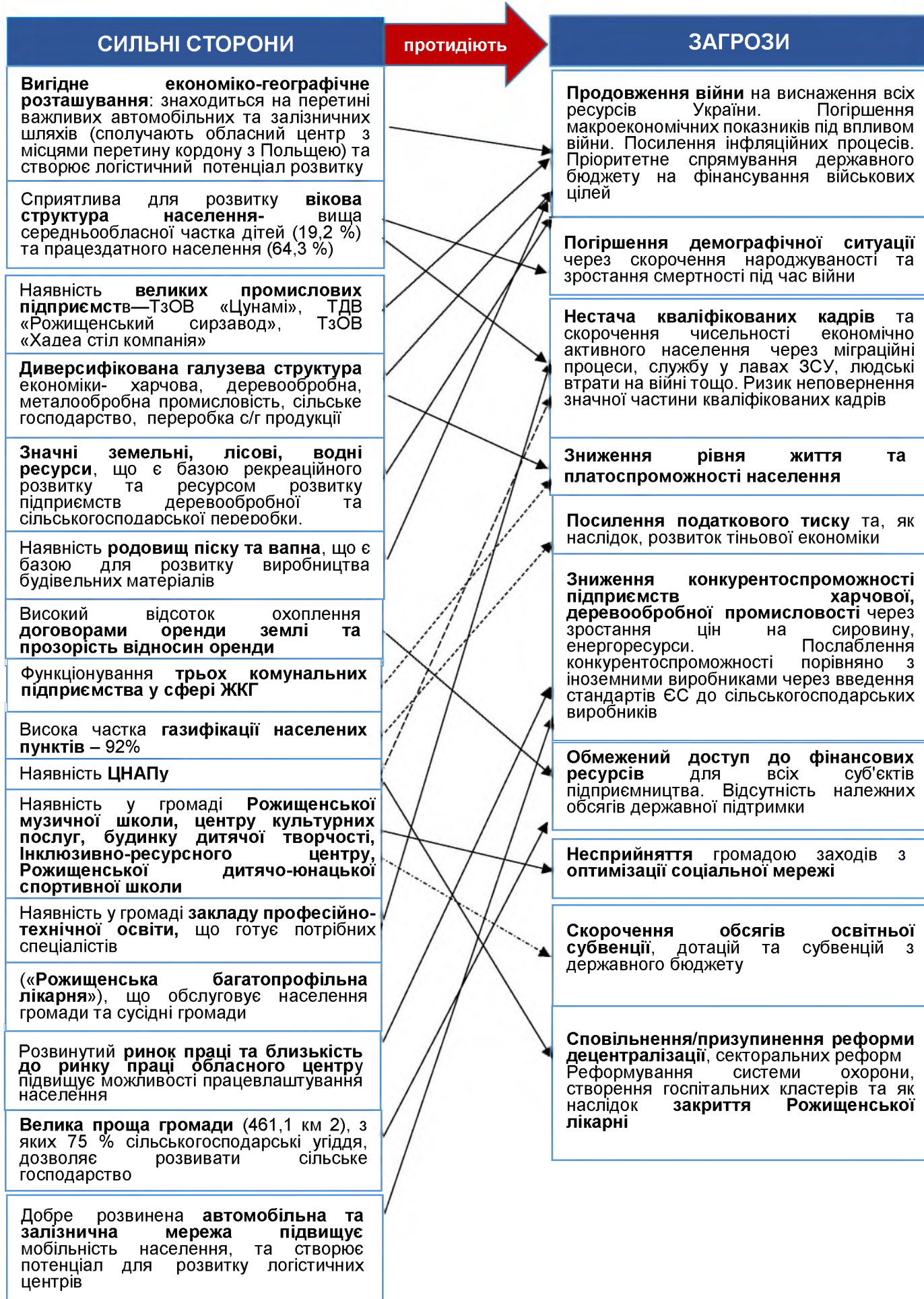
Найбільшим ризиком розвитку громади є продовження війни на виснаження всіх ресурсів України. Погіршення макроекономічних показників під впливом війни, інфляції, прийняття воєнноорієнтованих бюджетів і відповідно зменшення державного та регіонального фінансування соціальної сфери відобразиться на всіх сферах життя – сприятиме зменшенню працездатного населення, народжуваності в громаді, відсутності інвестицій – приватних та державних, зниження наповнення місцевого бюджету, погіршенні якості життя населення.

Ризиком розвитку освітньої мережі громади є несприйняття громадою закриття чи реорганізації освітніх закладів. У 2022 році освітня субвенція, що надійшла до місцевого бюджету з державного, покривала лише 73 % видатків на загальну середню освіту, а решта громада вимушена фінансувати за рахунок власних коштів. Продовження війни, скорочення обсягів освітньої субвенції, додаткової дотації з державного бюджету лише посилять навантаження на місцевий бюджет, поставять питання спроможності громади фінансувати видатки соціальної сфери та перетвориться на ризик фінансової стабільності розвитку громади.

Відплив за межі громади кваліфікованих кадрів, поповнення чоловічим населенням ЗСУ негативно вплине на економіку територіальної громади через такі фактори як: збільшення демографічного навантаження на працездатне населення, нестача кваліфікованих кадрів, посилення дисбалансу попиту та пропозиції на місцевому ринку праці та інше, що створить ризик втрати та погіршення якості людського капіталу.

Зниження конкурентоспроможності підприємств харчової, деревообробної промисловості через зростання цін на сировину, енергоресурси, послаблення конкурентоспроможності аграрних підприємств порівняно з іноземними виробниками через введення стандартів ЄС до сільськогосподарських виробників несе ризик скорочення обсягів виробництва та скорочення обсягів податкових надходжень до місцевого бюджету та зростання рівня дотаційності бюджету, що знизить можливості фінансування місцевим бюджетом видатків соціальної сфери громади.

У громаді велика частина сільськогосподарських угідь знаходиться в оренді агрохолдингових формувань, які часто зареєстровані за межами громади, а їх податкові надходження до місцевого бюджету є мінімальними, громада недоотримує надходжень від податку на доходи фізичних осіб. Інтенсивне використання сільськогосподарських земель агрохолдинговими компаніями, з використанням великої кількості гербіцидів, не лише негативно відображається на рівні податкових надходжень до місцевого бюджету, але посилює ризик втрати родючості ґрунтів у найближчій перспективі.

Протидія - визначена в результаті аналізу стильних сторін та загроз

Найсуттєвішою загрозою для розвитку Рожищенської міської територіальної громади, як і України в цілому, є продовження війни на виснаження всіх ресурсів України, що негативно відобразатиметься у зниження всіх макроекономічних показників. За таких умов пріоритетом для державного бюджету буде фінансування військових потреб та, як наслідок, зменшення державного та регіонального фінансування соціальної сфери, зокрема в частині інфраструктурних проектів.

Несприятливі тенденції для розвитку економіки громади, в тому числі сільського господарства, через зростання тарифів на енергоносії, добрива, насіння, пальне певною мірою компенсуватимуться за рахунок сприятливої державної економічної політики – функціонування єдиного цифрового хабу агровиробників – ДАР та макроекономічній допомозі фінансових інституцій та урядів США та ЄС.

Перевагою економіки громади є її диверсифікована структура та наявність великих підприємств у сфері харчової та деревообробної промисловості, розвинуте сільське господарство. У випадку Рожищенської міської територіальної громади ці економічні фактори посилюються такими сильними сторонами, як вигідне географічне розташування (близькість до обласного центру), наявність автомобільної магістралі міжнародного значення, наявність залізничного сполучення. Добре розвинена автомобільна та залізнична мережа підвищує мобільність населення громади та у разі закриття місцевих підприємств створює умови для пошуку робочих місць в обласному центрі.

Потреба продовольчого забезпечення регіону та зростання цін на продукти та сільськогосподарську продукцію сприятиме продовженню виробничої діяльності підприємств харчової промисловості та сільського господарства, забезпечуючи робочі місця для місцевого населення та формуючи податкові надходження до державного та місцевого бюджетів. Наявність великої площі громади та земельних ділянок у населення за умови погіршення макроекономічної ситуації, зростання безробіття, зростання цін на продовольчі товари також сприятиме їх використанню у сільськогосподарських цілях та забезпеченню потреб населення громади власними продуктами сільськогосподарського виробництва.

Можлива девальвація гривні матиме негативний вплив на економічні процеси в Україні, але водночас позитивний вплив на експорт продукції, що відобразиться на діяльності ТзОВ «Цунамі», ТзОВ «Хадеа стіл компанія», підприємствах що виробляють продукцію на експорт. Підприємство ТзОВ «Цунамі» виготовляє пиляний дубовий шпон для паркетної промисловості та є найбільшим експортером серед підприємств колишнього Рожищенського району.

Відтік кваліфікованих кадрів за кордон та втрата працездатного населення через війну є загрозою втрати людського потенціалу громади. Серед чинників, які спроможні протистояти є поповнення робочих місць громади мешканцями з числа ВПО та підростаючим поколінням, адже у громаді сприятлива для розвитку вікова структура населення - вища середньообласної частка дітей (19,2 %) та працездатного населення (64,3 %).

Зростання попиту на будівельні матеріали через зруйнування великої кількості підприємств, що виробляли будівельні матеріали на сході та півдні країни, та необхідність відбудови зруйнованою війною інфраструктури та житлових масивів несе ризик зростання вартості будівельних матеріалів без підвищення рівня платоспроможності населення країни. Рожищенська міська територіальна громада має родовища піску, вапна, що забезпечує умови для створення підприємств будівельної галузі на заході країни.

Сценарії розвитку Рожищенської міської територіальної громади

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу.

Зважаючи на те, що основним фактором впливу, який обумовлює траєкторію, темпи, можливості та ризики розвитку громад в Україні на сьогоднішній день, є повномасштабна війна, яку розгорнула росія на території нашої держави, в основі сценаріїв розвитку громад лежить фактор війни.

Основними сценаріями розвитку є: *песимістичний та стримано оптимістичний*.

Песимістичний сценарій розвитку

Песимістичний сценарій розвитку територій формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни (до 2025 року) / її перехід у заморожений стан, що не дозволяє сформуванню стимулів для розвитку країни, регіону, громади.

Базові припущення песимістичного сценарію – зовнішні чинники:

1. Війна з росією триває, здійснюються перманентні бомбардування українських міст, об'єктів інфраструктури, економіки тощо. Ситуація щодо вторгнення з боку білорусі залишається напруженою.
2. Демографічні втрати, спричинені війною, подальше зменшення населення через падіння народжуваності і активні еміграційні процеси, різкі зміни в системі розселення – посилення концентрації населення в містах – у східних регіонах через концентроване відновлення інфраструктури у великих містах, у центральних і західних – через концентрацію ВПО в обласних центрах та містах обласного значення.
3. Виключення частини території України з господарської діяльності через окупацію, мінування територій, забруднення земель (зокрема с/г) через хімічні та вибухові ураження тощо
4. Втрата економічного потенціалу східних регіонів, їх деіндустріалізація, різкі зміни в системі розміщення господарської діяльності.
5. Зниження економічної спроможності більшості територіальних громад та регіонів України (через вилучення територій з господарської діяльності, релокацію бізнесу та переміщення трудового ресурсу, розірвання логістичних ланцюгів, втрату експортних можливостей тощо) та розширення територій, які потребують державної підтримки.
6. Масові руйнування інфраструктури, невідповідність та вразливість інфраструктури для потреб військового часу (в т.ч. недостатність в окремих регіонах).
7. Втрата транзитного потенціалу більшості регіонів.
8. Необхідність відновлення управління та базової інфраструктури на деокупованих територіях.
9. Велика кількість ВПО, необхідність їх інтеграції в соціальне і економічне життя приймаючих громад.
10. Дестабілізація ринків праці через масове переміщення працівників, релокацію бізнесу, втрату фахівців через мобілізацію, еміграцію тощо.
11. Поява великої кількості ветеранів, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя
12. Зниження доходів бюджету на тлі зростання видатків на утримання армії та розвиток ВПК.
13. В умовах воєнного стану спостерігається згортання децентралізації та повернення до централізованого управління.
14. Відсутність реальних механізмів /програм підтримки місцевого економічного розвитку. Поступове скорочення офіційних трансфертів (освітньої субвенції, дотації вирівнювання...).
15. Перекладання повноважень у соціальній сфері на рівень територіальних громад.

16. Рівень тіньової зайнятості залишається високим, а в деяких громадах поглиблюється через економічну депресію та неспроможність суб'єктів бізнесу сплачувати податки.
17. ВВП країни досягнуло мінімального рівня за останні 30 років. Тенденції відновлення економічної активності не спостерігається.
18. Гривня підтримується виключно міжнародними вливаннями та кредитами, темп інфляції залишається високим.
19. Інфляція та втрата доходів частини населення призводять до зниження купівельної спроможності населення.
20. Інвестиційні потоки відкладаються в часі до завершення війни.
21. Податковий тиск на підприємців залишається високий. З метою наповнення державного та місцевих бюджетів податковий тиск може навіть посилюватись.
22. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється / погіршується.
23. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на низькому рівні.

Базові припущення песимістичного сценарію – внутрішні чинники:

1. Територіальна громада далі несуть навантаження, спричинені війною – інтеграція ВПО в громади, їх супровід та підтримка, робота з релокованим бізнесом, робота з партнерами щодо надання гуманітарної допомоги, підтримка ТРО тощо.
2. Зростання демографічних ризиків для громади через втрату дітей, молоді, населення у працездатному віці, що вже у найближчі роки спричинить скорочення споживачів освітніх, медичних, культурних послуг.
3. Громади втрачають мешканців, зокрема вузьких фахівців, що відображається на забезпеченні процесів життєдіяльності громади.
4. Економіка в громаді слабо розвинута, більшість працює в тіні, розвитку малого та середнього бізнесу не приділяється достатньої уваги.
5. Розвиток сільського господарства обмежений змінами в можливостях експорту, промисловість потерпає від втрати логістичних ланцюгів, потенційних напрямків збуту продукції тощо.
6. Доходи місцевих бюджетів знижуються через зменшення офіційних трансфертів з державного бюджету та зниження економічної активності в громадах.
7. Зростання частки доходів місцевих бюджетів від бюджетної сфери (освіта, охорона здоров'я, управління, оборона...). Кількаразове зростання доходів бюджетів від ПДФО від зарплат військових.
8. Значно зростають видатки місцевих бюджетів на заходи у сфері безпеки (зокрема будівництво / ремонт укриттів), забезпечення потреб військових, підтримку ВПО, соціальні виплати ветеранам та родинам загиблих тощо.
9. Інвестиційний клімат у громаді залишаються у замороженому стані до завершення бойових дій.
10. Рівень купівельної спроможності населення постійно знижується.
11. Громади продовжують оптимізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо з огляду на брак бюджетного ресурсу, але це не супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.
12. Обмеження на використання бюджетних коштів на капітальні видатки залишаються жорсткими, що не дозволяє оновлювати соціальну та інженерну інфраструктуру в громадах.
13. Інституції підтримки бізнесу в громаді не формуються через обмеженість бюджетного ресурсу та/або відсутність фахівців (проектних менеджерів).
14. Заходи з забезпечення енергоефективності згортаються, видатки на екологічні цілі скорочуються, що поряд із відсутністю модернізації інженерної інфраструктури негативно впливає на екологічну ситуацію в громаді.

Результат імплементації песимістичного сценарію для Рожищенської МТГ:

- Продовження демографічних втрат спричинить до значного скорочення чисельності учнів перших класів закладів освіти громади. Заклади ДЗО відчують різкого скорочення кількості дітей у 2027 році у зв'язку з різким спадом народжуваності під час війни. Дошкільні освітні заклади у адміністративному центрі не матимуть великої нестачі дітей, через високу

завантаженість зараз. Натомість проблеми матиме ЗДО «Калинонька» у смт Дубище та інші заклади у сільській місцевості. Громада поповнюватиметься дітьми з числа ВПО, але вони осідатимуть здебільшого в адміністративному центрі м. Рожище.

Продовження війни негативно відобразиться на інвестиційному розвитку громади, який залишиться у замороженому стані до завершення бойових дій. До числа відкладених завдань додається ремонт доріг, налагодження централізованого вивезення сміття у сільських населених пунктах, реконструкція очисних споруд. Обидва підприємства ЖКГ зазнаватимуть збитковості виробництва послуг через постійне зростання вартості електроенергії, будівельних матеріалів, запчастин і паливо-мастильних матеріалів, що веде до збільшення затрат на обслуговування, які не перекриваються діючими тарифами. Відсутність модернізації інженерної інфраструктури негативно впливатиме на екологічну ситуацію в громаді.

Значно зростуть видатки місцевого бюджету на заходи у сфері безпеки зокрема будівництво / ремонт укриттів у закладах соціальної сфери. Громада з-року-в-рік фінансуватиме програми мобілізаційної підготовки та проведення мобілізації на території громади, програму матеріально-технічного забезпечення військових частин та батальйону територіальної оборони Луцького району та інші.

Суттєве скорочення експорту зернових може спричинити до зменшення доходів від сфери с/г, яка займає 12 % у податкових доходах місцевого бюджету, основна частина за рахунок земельного податку та орендної плати. Зменшення купівельної спроможності населення за умови зростання цін на продукти, сприятиме зменшенню обсягів виробництва основних роботодавців громади - ТДВ «Рожищенський сирзавод» та ТзОВ "ЧЕБЕНІ ПЛЮС", що відобразиться на замороженні заробітних плат, вимушених простоях, тощо. Як наслідок, місцевий бюджет недоотримає ПДФО.

Громада розвивається надто повільно. Через скорочення податкових надходжень заморожені капітальні видатки, що не дозволить оновлювати соціальну та інженерну інфраструктуру, громадський простір, транспортну інфраструктуру.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку будується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови супільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни не пізніше 2024 року.

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – національний та регіональний рівень:

1. Війна з росією завершується перемогою України або переходить у заморожений формат (без активних бомбардувань українських міст, об'єктів інфраструктури, економіки тощо). Уся / практично уся територія України деокупована. Ситуація щодо вторгнення з боку білорусі дещо вирівнюється.
2. Частина населення, що перебувала за кордоном, повертається в Україну (щонайменше 50%).
3. ВПО повертаються в свої громади або активно інтегруються в соціальний, економічний простір приймаючих громад. Зростання частки населення, яке проживає у великих та середніх містах. Активний розвиток агломерацій.
4. Частина території України залишається виключеною з господарської діяльності на найближчі роки та такою, що непридатна для ведення с/г.
5. Відновлення східних регіонів відбувається досить активно, але концентрується у великих містах. Відновлення спрямоване на соціальну інфраструктуру. Економіка східних регіонів відновлюється дуже повільно. Безпековий фактор є стримуючим для розбудови тут великих об'єктів промисловості (які характерні для цих регіонів).

6. Об'єкти промисловості, зокрема ВПК, розміщуються в західних областях. Має місце брак кадрів інженерних спеціальностей у цих регіонах. Потребує корегування структура підготовки фахівців закладами вищої та професійно-технічної освіти.
7. Поступове відновлення економічної активності в регіонах, яке основним чином сконцентроване у сферах будівництва, вироблення будівельних матеріалів, ВПК, с/г та с/г переробки.
8. Розширення територій, які потребують державної підтримки.
9. Запуск державних програм підтримки розвитку територій. Відновлення діяльності і збільшення фінансового ресурсу функціонуванняДФРР, УКФ, тощо.
10. Висока активність донорів у запуску програм відновлення українських громад.
11. Значне зростання інвестиційної активності (закордонних інвесторів), яке водночас супроводжується значною територіальною диференціацією та спрямування ресурсу в громади деокупованих, близьких до лінії фронту громад.
12. Спрощення для інвесторів процедури підключення (вартості) до інженерних мереж.
13. Поступове відновлення інженерної та дорожньої інфраструктури. Її активна модернізація із врахуванням безпекового фактора.
14. Поступово відновлюється транзитний потенціал південних регіонів, розбудовуються пункти пропуску з країнами ЄС на західному кордоні, відновлення авіасполучення. Водночас Україна залишається «тупиковою» в контексті транзиту через росію чи білорусь.
15. Поступова стабілізація ринків праці, налагодження взаємодії між роботодавцями, закладами професійно-технічної та вищої освіти, підготовка фахівців затребуваних в регіонах спеціальностей.
16. Створення і реалізації програм для ветеранів, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя, а також супроводу в започаткуванні, веденні власного бізнесу.
17. Дешеві кредити та підтримка агропромислового сектору з боку держави активізують місцевий бізнес.
18. Доходи державного та місцевого бюджетів будуть залишатись стабільними / не знижуватись в абсолютних цифрах, але із врахуванням інфляції свідчить про падіння фінансової спроможності.
19. Продовження реалізації процесів децентралізації та прийняття низки затребуваних законів.
20. Унормування відповідальності за реалізацію повноважень у соціальній сфері між державним, регіональним, місцевим рівнями.
21. Рівень тіньової зайнятості знижується, що обумовлено зростанням економічної активності та покращенням податкового клімату.
22. ВВП країни поступово зростає. Тенденції відновлення економічної активності є достатньо чіткими.
23. Інфляція стає регульованою, що поряд із розширенням доступності місць праці для населення призводить зростання купівельної спроможності населення.
24. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється.
25. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на високому рівні.
26. Активна реалізація низки реформ, що активно підтримується закордонними донорами.

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – місцевий рівень:

1. Чисельність населення в громадах стабілізується. Зростає кількість народжених малюків.
2. ВПО отримують підтримку відповідальних структур та не потребують втручання органів сільських та міських рад. Більшість ВПО інтегровані в життєдіяльність громад.
3. Громади поступово відновлюють власну економічну спроможність. Активізують діяльність існуючі та створюються нові суб'єкти господарювання.
4. Зростання доходів місцевих бюджетів та їх спроможності фінансувати розвиткові видатки.
5. Зростання купівельної спроможності населення активізує місцеві ринки товарів і послуг в громадах.

6. Усі релоковані підприємства відновили свою діяльність, перереєстровані у громаді та сплачують тут податки.
7. Сформовані базові планувальні документи громади: стратегія, зонування земель громади, схему планування території громади, інвестиційний паспорт громади, інвентаризація комунальних та приватних активів.
8. Активізується інвестиційна діяльність в громадах, оскільки Україна стає однією з найпопулярніших місць для інвестування.
9. Громади створюють інституції підтримки малого та середнього бізнесу (Агенції МЕР, тощо), що сприяє активному розвитку підприємництва в громадах.
10. Створюються привабливі інвестиційні пропозиції у сферах глибокої переробки с/г продукції, високотехнологічних виробництв, сфері будівельних матеріалів, будівництва.
11. Активно розвивається туризм в громадах і якість туристичних послуг зростає (оскільки основна орієнтація на іноземного туриста).
12. Громада є активним учасником впровадження Стратегії розвитку регіону та/чи Плану відновлення, відповідно, реципієнтом державних фондів та програм.
13. Громада ефективно використовує державні субвенції та кошти інвесторів на розвиток інфраструктури.
14. Громади здійснюють модернізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо, що супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.
15. Впровадження заходів із забезпечення енергоефективності, відновлення видатків на екологічні цілі, модернізація інженерної інфраструктури відбувається на вимогу часу і з огляду на вимоги європейського законодавства.
16. Україна продовжує шлях інтеграції в ЄС, поступово модифікуючи власне законодавство.
17. Завдяки реалізації значної кількості програм міжнародних донорів зростає інституційна спроможність органів місцевого самоврядування та органів влади в Україні.

Результат імплементації стримано-оптимістичного сценарію для Рожищенської МТГ:

У громаді сформовані базові планувальні документи: стратегія, схема планування території громади, інвестиційний паспорт громади. За умови створення належного рівня економіко-інвестиційного менеджменту у громаді активізується інвестиційна діяльність. Цьому сприяє перегляд ОМС орендованих ділянок на предмет можливості їх використання в інвестиційних цілях, вигідне географічне розташування (близькість до обласного центру), наявність автомобільної магістралі міжнародного значення; інвестиційний клімат в державі; спрощення для інвесторів процедури підключення (вартості) до інженерних мереж. Активна позиція місцевої влади в напрямі розвитку дозволяє залучити кошти міжнародної технічної допомоги, ДФРР, грантові кошти тощо на реалізацію місцевих проєктів.

Зруйнована інфраструктура, підприємств на сході країни, потребує збільшення обсягів виробництва будівельних матеріалів для відновлення. Це дає поштовх для розвитку підприємств з виробництва будівельних матеріалів на базі використання кар'єрів піску та покладів вапна у Рожищенській міській територіальній громаді. ТзОВ «Цунамі» (основна продукція – пиляний шпон), що є в числі основних роботодавців громади, нарощує виробництво та реалізацію продукцію як на вітчизняному ринку, так і на експорт (цьому сприяє державна політика та попит на продукцію підприємства на європейських ринках).

Підвищення купівельної спроможності населення та сприятлива державна політика щодо розвитку малого підприємництва активізує підприємницьку діяльність у громаді, створюються нові суб'єкти господарювання, розвивається сфера торгівлі, громадських послуг, сфера інформаційних послуг, виробництво крафтової продукції. Державна підтримка агропромислового сектору, пільгове кредитування підприємств сільського господарства дало поштовх розвитку садівничо-ягідного кластеру. Підтримка з боку міжнародної спільноти, зацікавленої у відновленні України, як одного зі світових гарантів продовольчої безпеки сприяє експорту агровиробників.

Хоча і є тенденція до скорочення населення, однак збільшується народжуваність, що дозволяє нівелювати «демографічну яму», спричинену війною. Це є підставою не проведення оптимізації дошкільних освітніх закладів.

Підвищення податкових надходжень до місцевого бюджету за рахунок активізації економічної діяльності громади, сприяє модернізації мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури, що супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг. Впровадження проектів міжмуніципального співробітництва у соціальній сфері забезпечує ефективність видатків на її фінансування.

Відновлення акцизного податку з пального сприяє наповненню дорожнього фонду та дозволяє покращити якість доріг та розвивати логістичний потенціал громади, що сполучає обласний центр з західних кордоном країни. Підвищення якості доріг міжнародного значення відбувається з відкриттям доступу України до коштів структурних та інвестиційних фондів ЄС як для країни-кандидата на членство в ЄС.

Описаний сценарій стає базою для формулювання стратегічного бачення громади на стратегічну перспективу.

Розділ 4. Стратегічне бачення розвитку територіальної громади

Стратегічне бачення відображає унікальність громади. Досягнення закріплених у ньому положень дозволить забезпечити конкурентоспроможність громади у довгостроковій перспективі. Стратегічне бачення відображає оптимістичний погляд на розвиток громади в майбутньому і є визначальним для формування цілей і завдань стратегії розвитку громади в середньо- та довгостроковій перспективі.

Рожищенська громада – волинський край, багатий лісами, ріками, ланами, працьовитими людьми та талановитою молоддю. Громада з високим логістичним та природним потенціалом, що сприяє економічному зростанню шляхом інноваційного розвитку деревообробної, харчової промисловості, екологічно орієнтованого сільського господарства. Розвинена інфраструктура забезпечує різноманітні потреби людей, а ефективна влада та активна громада є партнерами у сталому розвитку території.

Місія громади – це основне призначення та сенс її існування, місце в економічній системі регіону (держави), його унікальні особливості (пов'язані з причиною його появи у минулому, сукупність унікальних історичних і сучасних особливостей та конкурентних переваг громади, які у громаді вже є, та які громада хотіла б зберегти, або здобути у свідомому процесі розвитку громади.

Місією громади є досягнення високої якості життя та сталого розвитку території через використання основних активів громади - працьовитих та талановитих людей, які шанують історію та розвивають культуру свого краю, успішного та конкурентоспроможного бізнесу, відкритих та активних управлінців, що компетентно господарюючи, спільно будують своє майбутнє.

Розділ 5. Стратегічні, оперативні цілі та завдання розвитку територіальної громади

Матриця цілей і завдань

Стратегічне бачення розвитку Рожищенської міської територіальної громади буде досягатиь завдяки реалізації трьох **стратегічних цілей (рис.5.1)**:

1. Конкурентоздатна економіка.
2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади.
3. Сталий розвиток території.

Рожищенська громада – волинський край, багатий лісами, ріками, ланами, працьовитими людьми та талановитою молоддю. Громада з високим логістичним та природним потенціалом, що сприяє економічному зростанню шляхом інноваційного розвитку деревообробної, харчової промисловості, екологічно орієнтованого сільського господарства. Розвинена інфраструктура забезпечує різноманітні потреби людей, а ефективна влада та активна громада є партнерами у сталому розвитку території.

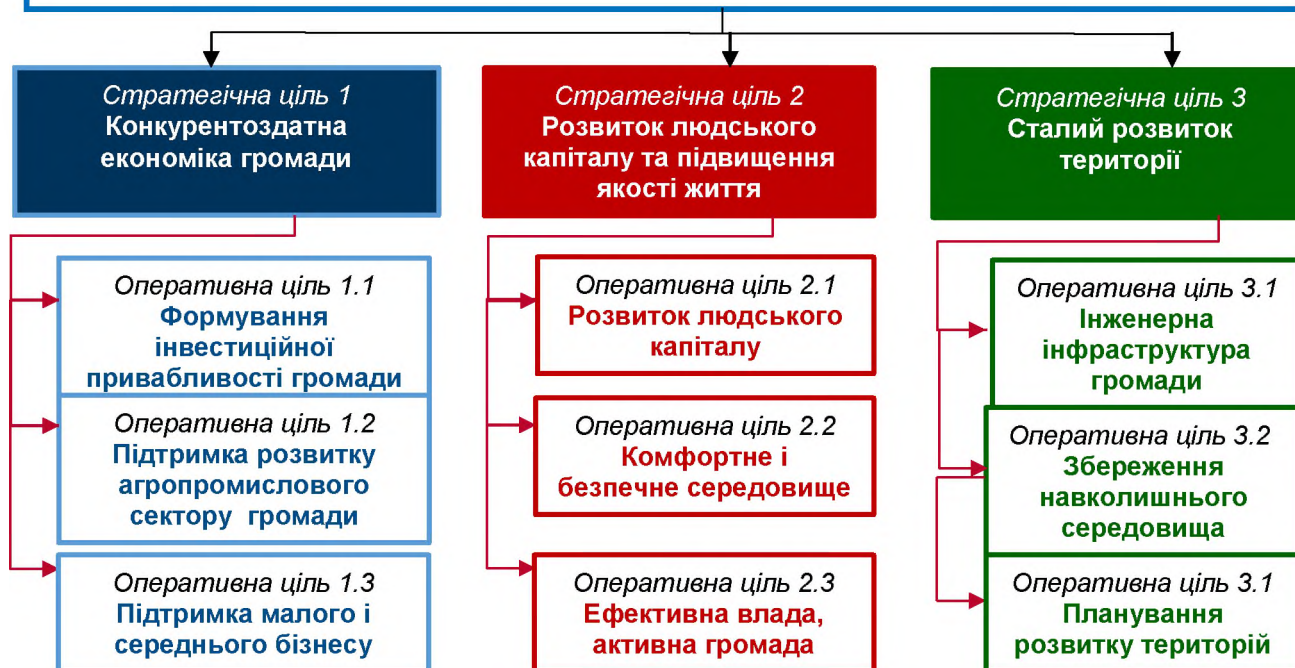

Рис.5.1.Матриця цілей Рожищенської міської територіальної громади

Стратегічні цілі дають відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою та дозволяє пов'язати Стратегію з бюджетним плануванням. Кожна стратегічна ціль включає оперативні цілі. Оперативні цілі, в свою чергу, деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада досягатиме цілей свого розвитку. Завдання деталізовані у проектах, які структуровані у Плані заходів з реалізації Стратегії на 2024-2027рр. (табл.5.1)

Таблиця 5.1 Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року

Стратегічна ціль 1. Конкуレントоздатна економіка громади	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
1.1. Формування інвестиційної привабливості громади	1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
	1.1.2. Промоція громади
1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору громади	1.2.1. Розвиток садівничо-ягідного кластеру, підтримка сільськогосподарських виробників
	1.2.2. Підтримка виробництва крафтової продукції
1.3. Підтримка малого і середнього бізнесу	1.3.1. Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу у громаді
	1.3.2. Сприяння розвитку підприємницьких здібностей у населення громади та розвиток молодіжних підприємницьких ініціатив
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
2.1. Розвиток людського капіталу	2.1.1. Модернізація освітніх закладів та покращення системи надання послуг дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти
	2.1.2. Модернізація матеріально-технічної бази системи закладів охорони здоров'я та підвищення якості та доступності медичних послуг
	2.1.3. Трансформація культурного простору
	2.1.4. Розвиток фізичної культури та спорту, популяризація здорового способу життя
	2.1.5. Підтримка громадської активності молоді та національно-патріотичне виховання
2.2. Комфортне і безпечне середовище	2.2.1. Підвищення рівня громадської та особистої безпеки
	2.2.2. Покращення благоустрою громадського простору
2.3. Ефективна влада, активна громада	2.3.1. Удосконалення системи управління громадою
	2.3.2. Підвищення активності організацій громадянського суспільства
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток території	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.1.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури громади
	3.1.2. Формування якісної дорожньої інфраструктури громади та пасажирського сполучення
3.2. Збереження навколишнього середовища	3.2.1. Забезпечення екологічної безпеки та захист населення та території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру
	3.2.2. Впровадження енергозберігаючих технологій
	3.2.3. Формування екологічної культури мешканців та підвищення культури поводження з ТПВ
3.3. Планування розвитку територій	3.3.1. Оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів
	3.3.2. Цифровізація громади

Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна економіка громади

Мета стратегічної цілі 1 - покращення якості життя і економічного благополуччя населення шляхом ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг громади через стимулювання зростання інноваційної економіки, екологічно орієнтованого сільського господарства, підвищення підприємницької активності.

Необхідність постановки такої цілі зумовлено наявністю у громаді значного промислового потенціалу – підприємств харчової, деревообробної, металообробної промисловості, природного потенціалу – лісів, земель сільськогосподарського призначення, покладів піску, вапна, людського капіталу, які інтегруючись з інноваційними рішеннями, залученням інвестицій здатні підвищити рівень конкурентоздатності економіки.

Стратегічна ціль 1 досягається через реалізацію таких оперативних цілей: «Формування інвестиційної привабливості громади»; «Підтримка розвитку агропромислового сектору»; «Підтримка малого та середнього бізнесу».

Оперативна ціль - 1.1. Формування інвестиційної привабливості громади включає два завдання: «Формування інвестиційної політики громади»; «Промоція громади» (табл.5.2).

Підвищення інвестиційної привабливості громади є однією з ключових передумов залуження та функціонування бізнесу на її території. Досягнути цього можна шляхом розробки/актуалізації документів, які вивчає інвестор перед прийняттям рішення про вкладання інвестицій. Зокрема, формування інвестиційного паспорта громади, розробки комунікаційної стратегії розвитку громади, яка б сприяли ефективній співпраці усіх суб'єктів розвитку місцевої економіки, розробки бренду громади. Важливим чинником залучення інвестицій є комунікація, супровід інвестора. Відтак удосконалення комунікаційних стандартів обслуговування інвесторів може мати позитивний вплив на економіку громади через створення нових підприємств.

Наявні проблеми та виклики:

- відсутність систематизованої інформації про інвестиційні можливості в громаді;
- наявні у громаді об'єктів комунальної інфраструктури, що потребують проведення інвентаризації;
- обмеження інвестиційні можливості використання землі через знаходження ділянок у довгостроковій оренді;
- відсутність місцевих інструментів фінансової та інформаційної підтримки бізнесу.

Таблиця 5.2. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.1. Формування інвестиційної привабливості громади

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
1.1.1.Формування інвестиційної політики громади	<ul style="list-style-type: none"> ▪ формування каталогу інвестиційних пропозицій громади; ▪ створення інвестиційного паспорта громади з використанням системи візуальної ідентифікації (фірмового стилю) громади; ▪ створення алгоритму супроводу інвестора; ▪ забезпечення комунікацій усіх стейкхолдерів розвитку громади через створення Комунікаційної стратегії громади.
1.1.2.Промоція громади	<ul style="list-style-type: none"> ▪ брендування громади та маркетинг бренду; ▪ розробка плану промоції інвестиційних ресурсів громади; ▪ проведення промоційних кампаній (виставки, презентації, прес-конференції, спонсорські заходи).

Очікувані результати:

- забезпечення ефективного управління ресурсами громади;
- залучено нових інвесторів в економіку громаду;
- створення нових робочих місць;
- економія комунальних видатків місцевого бюджету.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- обсяг надходжень до бюджету від продажу та оренди комунального майна і землі;
- відсоток наданого в оренду комунального майна від загальної чисельності згідно електронної бази комунального майна;
- обсяг залучених інвестицій в громаду;
- чисельність проведених заходів з промоції громади;
- кількість створених робочих місць.

Оперативна ціль 1.2. «Підтримка розвитку агропромислового сектору громади» включає два завдання: «Розвиток садівничо-ягідного кластеру» та «Підтримка виробництва крафтової продукції» (табл.5.3.).

Наявність великої частки сільськогосподарських земель у громаді при державній підтримці сільськогосподарських виробників є майданчиком для розвитку малого підприємництва. У громаді функціонують великі агрохолдингові підприємства, однак це не сприяє зростанню рівня зайнятості. Тому важливо розвивати бізнес-середовище у громаді, яке б сприяло створенню нових підприємницьких структур та дозволило розвивати нові напрямки сільського господарства, зокрема, ягідництво, садівництво, виробництво крафтової продукції та інші.

З метою забезпечення поінформування суб'єктів підприємницької діяльності необхідно створити та постійно оновлювати базу даних про вільні виробничі потужності, земельні ділянки, нежитлові приміщення та об'єкти комунальної власності, які можуть бути використані для здійснення підприємницької діяльності.

Наявні проблеми та виклики:

- відсутність систематизованої інформації на сайті громади про вільні земельні ділянки для оренди чи продажу;
- відсутність місцевих інструментів фінансової та інформаційної підтримки бізнесу (програм підтримки);
- відсутність майданчиків комунікації місцевого бізнесу – бізнес-хабу, агенцій місцевого економічного розвитку тощо;
- слабка і малорозвинена комунікація органів місцевого самоврядування з бізнесом.

Таблиця 5.3. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору громади

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
1.2.1.Розвиток садівничо-ягідного кластеру, підтримка сільськогосподарських виробників	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення організаційного супроводу створення садівничо-ягідного кластеру; • розроблення механізмів підтримки фермерства та сільського господарства, малих виробників сільськогосподарської продукції та їх кооперації (створення програми підтримки); • сприяння розширенню площ багаторічних плодкових насаджень (садів, ягідників);

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення можливості для суб'єктів господарювання вивчення міжнародного досвіду у галузі садівництва; • сприяння створенню інфраструктури первинної переробки, зберігання, транспортування, логістики і маркетингу с/г продукції; • сприяння отриманню державної фінансової підтримки місцевими сільськогосподарськими товаровиробниками.
1.2.2. Підтримка виробництва крафтової продукції	<ul style="list-style-type: none"> • залучення місцевих товаровиробників до участі у ярмарках, заходах щодо просування крафтової продукції; • популяризація рукоділля – прикраси, обереги, плетіння лози, різьба по дереву, інше; • сприяння збільшенню виробництва продукції бджільництва; • проведення інформаційних кампаній, локальних подій та фестивалів "Купуй локальне".

Очікувані результати:

- диверсифікація структури економіки через розширення напрямків; сільськогосподарських виробництв;
- збільшення зайнятості населення;
- зростання обсягу податків та зборів до бюджету;
- підвищення комунікації, довіри та співпраці місцевого бізнесу та влади.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- відсоток збільшення чисельності садово-ягідних господарств;
- чисельність стартапів у рамках програми підтримки сільськогосподарських виробників;
- площа земель під садами та ягідниками;
- чисельність товаровиробників крафтової продукції, що взяли участь у ярмарках;
- чисельність с/г виробників, що отримали допомогу в ДАР;
- створено нові підприємства у сфері переробки с/г продукції, логістичні комплекси.

Оперативна ціль 1.3. «Підтримка малого та середнього бізнесу» включає два завдання: «Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу у громаді» та «Сприяння розвитку підприємницьких здібностей у населення громади та розвиток молодіжних підприємницьких ініціатив» (табл.5.4).

Розвиток бізнес-середовища у громаді сприятиме появі нових підприємницьких структур, зростанню надходжень до місцевого бюджету, зайнятості населення, що в кінцевому результаті відобразиться у позитивному впливі на зростання рівня життя населення. Важливим для малого бізнесу, який потребує інформаційних послуг, є підтримка їхніх підприємницьких ініціатив органами місцевого самоврядування.

Для популяризації підприємництва та місцевих товаровиробників планується здійснення заходів щодо покращення взаємодії між владою та приватним сектором, залучення суб'єктів підприємництва до участі у круглих столах, благодійних акціях, ярмаркових та виставкових заходах.

Наявні проблеми та виклики:

- низький рівень підприємницької активності, концентрація близько половини підприємств та ФОП у м.Рожище;

- відсутність місцевих інструментів фінансової та інформаційної підтримки малого та середнього бізнесу (програм підтримки);
- відсутність інформаційної допомоги незайнятому населенню з питань започаткування та ведення бізнесу;
- відсутність майданчиків комунікації місцевого бізнесу – бізнес-хабу, агенцій місцевого економічного розвитку, тощо;
- слабка і малорозвинена комунікація органів місцевого самоврядування з бізнесом (інформування, навчання).

Таблиця.5.4. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 1.3. Підтримка малого та середнього бізнесу

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
1.3.1. Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу у громаді	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення створення локацій на центральних площах населених пунктів для проведення ярмаркових заходів; • сприяння створенню у м.Рожище бізнес-хабу.
1.3.2. Сприяння розвитку підприємницьких здібностей у населення громади та розвиток молодіжних підприємницьких ініціатив	<ul style="list-style-type: none"> • вдосконалення форм та методів взаємодії між органом місцевого самоврядування та бізнесом (інформування, комунікація, навчання); • виділення кваліфікованих працівників зі штату міської ради для надання консалтингової допомоги бізнесу та мешканцям громади з питань започаткування та ведення підприємницької діяльності; • підтримка підприємництва (виділення земельних ділянок, пустуючих споруд) через організацію конкурсу бізнес-планів підприємців та місцевих мешканців, що бажають розпочати бізнес; • забезпечення популяризації розвитку молодіжного підприємництва шляхом впровадження освітніх програм з підприємництва.

Очікувані результати:

- диверсифікована структура економіки громади;
- збільшення зайнятості населення та зменшення числа безробітних;
- зростання обсягу податків та зборів до бюджету, єдиного податку, ПДФО, плати за землю, орендної плати тощо;
- підвищення комунікації, довіри та співпраці місцевого бізнесу та влади.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Створено агенцію місцевого економічного розвитку;
- чисельність нових ФОП, в тому числі з числа ВПО;
- чисельність проведених ярмарок;
- створено бізнес-хаб;
- чисельність проведених навчат з питань започаткування бізнесу;
- наявність освітньої програми з вивчення навичок започаткування та ведення бізнесу;
- чисельність написаних грантових проєктів бізнесу, громадських організацій, мешканців.

Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади

Мета стратегічної цілі 2. Полягає у розвитку людського капіталу шляхом інвестування у конкретні процеси життєдіяльності людей та підвищенні якості, доступності наданих послуг.

Стратегічна ціль 2. «Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя мешканців громади» досягається через реалізацію таких оперативних цілей: «Розвиток людського капіталу»; «Комфортне і безпечне середовище» та «Ефективна влада, активна громада».

Оперативна ціль - 2.1. «Розвиток людського капіталу» включає п'ять завдань: «Модернізація освітніх закладів та покращення системи надання послуг дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти»; «Модернізація матеріально-технічної бази системи закладів охорони здоров'я та підвищення якості та доступності медичних послуг»; «Трансформація культурного простору»; «Розвиток фізичної культури та спорту, популяризація здорового способу життя»; «Підтримка громадської активності молоді та національно-патріотичне виховання» (табл. 5.5.).

Людський капітал громади є ключовим чинником її конкурентоспроможності. Необхідність стратегічного планування людського капіталу набуває особливої актуальності у зв'язку з втратою громадою людського потенціалу, що обумовлено від'ємним природнім приростом, підвищенням рівня еміграційних процесів та втратою населення через війну, посиленням дисбалансу попиту та пропозиції ринку праці та інше.

Людський капітал формується у різних сферах соціально-економічного життя, серед яких: сфера охорони здоров'я, освіти, культури, фізкультури та спорту, національно-патріотичного виховання тощо.

Наявні проблеми та виклики:

- низький рівень матеріально-технічного забезпечення закладів освіти, охорони здоров'я, культури та необхідність модернізації інфраструктури;
- низький рівень знань випускників при складанні ЗНО;
- проблеми довозення учнів до навчальних закладів;
- застарілі підходи до організації культурно-просвітницької діяльності;
- нерозвинена, застаріла інфраструктура для занять фізичною культурою та спортом.

Таблиця 5.5. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.1. Розвиток людського капіталу

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
2.1.1. Модернізація освітніх закладів та покращення системи надання послуг дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти	<ul style="list-style-type: none"> • модернізація та поповнення матеріально-технічної бази закладів освіти; • комп'ютеризація закладів освіти, створення сайтів дошкільних закладів, встановлення програмного забезпечення; • забезпечення ефективної системи підвезення учасників освітнього процесу через закупівлю шкільних автобусів та оптимізацію маршрутів; • заохочення та підтримка обдарованих дітей; • реорганізація освітніх закладів; • облаштування ресурсного простору у КУ «Інклюзивний ресурсний центр» • розширення функцій закладу позашкільної освіти як центру соціокультурної та громадянської діяльності.
2.1.2. Модернізація матеріально-технічної бази системи закладів охорони здоров'я та підвищення якості та доступності медичних послуг	<ul style="list-style-type: none"> • поповнення матеріально-технічної бази Рожищенської лікарні новим обладнанням; • модернізація обладнання закладів охорони здоров'я та використання сучасних технологій за рахунок грантових коштів, спонсорської допомоги та коштів бюджетів різних рівнів; • розширення переліку медичних послуг;

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
	<ul style="list-style-type: none"> • надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з порушеннями опорно-рухового апарату; • модернізація медичних закладів та покращення якості інженерної інфраструктури.
2.1.3. Трансформація культурного простору	<ul style="list-style-type: none"> • покращення матеріально-технічної бази закладів культури; • поповнення музейних фондів; • поповнення музичного інвентаря - придбання звукової апаратури, музичних інструментів, сценічних костюмів, світлової апаратури; • створення умов безпечного навчання та перебування у закладах культури; • забезпечення належного стану бібліотечних приміщень; • створення на базі бібліотек відкритих просторів для підтримки освіти впродовж життя, навчання мешканців громади основ ведення бізнесу; • створення умов для залучення молодих спеціалістів, особливо у сільських населених пунктах; • проведення культурно-масових, мистецьких заходів і підтримки заходів у рамках міжнародних, всеукраїнських, регіональних і місцевих фестивалів і конкурсів.
2.1.4. Розвиток фізичної культури та спорту, популяризація здорового способу життя	<ul style="list-style-type: none"> • облаштування мультифункціональних майданчиків для занять ігровими видами спорту; • реконструкція бігових доріжок; • модернізація спортивних залів у закладах освіти (капітальний ремонт); • забезпечення закладів освіти спортивним обладнанням та інвентарем; • забезпечення команд спортивною формою та інвентарем.
2.1.5. Підтримка громадської активності молоді та національно-патріотичне виховання	<ul style="list-style-type: none"> • залученню молоді до розроблення місцевих програм у молодіжній сфері; • сприяння розвитку учнівського самоврядування у навчальних закладах; • сприяння національно-патріотичному вихованню дітей та молоді (створення програми підтримки); • сприяння участі молоді у процесі розроблення актів місцевої ради у молодіжній сфері.

Очікувані результати:

- новий культурно-освітній простір;
- високий рівень освіченості учнів та мешканців, навчання мешканців впродовж життя;
- активний спосіб життя мешканців громади;
- покращення фізичного здоров'я мешканців громад, за рахунок високої якості медичних послуг та розширення їх спектру;
- патріотично свідоме з почуття вірності, любові до Батьківщини молоде покоління;
- урізноманітненні можливості проведення дозвілля.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- чисельність нових/оновлених сайтів закладів дошкільної та позашкільної освіти;
- відсоток відремонтованих закладів освіти;

- чисельність збудованих/ відремонтованих гаражів для шкільних автобусів;
- чисельність нових шкільних автобусів;
- відсоток реорганізованих освітніх закладів;
- середня вартість навчання одного учня;
- чисельність закладів з оновленою матеріально-технічною базою;
- чисельність закуплених одиниць звукової апаратури, музичних інструментів, сценічних костюмів тощо;
- чисельність закупленого спортивного обладнання та інвентаря;
- чисельність закупленого обладнання медичних закладів;
- чисельність створених на базі бібліотек громадських просторів;
- чисельність створених патріотичних клубів, гуртків;
- чисельність проведених військово-спортивних ігор; тематичних концертів з нагоди Дня Державного Прапора України, Дня Незалежності України, Дня захисника України;
- чисельність проведених культурно-масових, мистецьких заходів.

Оперативна ціль - 2.2. «Комфортне і безпечне середовище» включає два завдання: «Підвищення рівня громадської та особистої безпеки», «Покращення благоустрою громадського простору» (табл.5.6).

Забезпечення комфортного середовища для проживання в громаді є ключовою передумовою її існування. Наявність якісного середовища проживання, відчуття безпеки у мешканців сприятиме залученню у громаду бізнесу, позитивному сальдо міграції, народжуваності у громаді.

Необхідність підвищення рівня громадської безпеки посилилась у зв'язку з війною, що вимагає облаштування сховищ у громадських приміщеннях. Наявність відеокамер у громадських місцях дозволить підвищити рівень розкриття злочинності та зменшити кількість її випадків.

Комфортне середовище неможливе без облаштованого благоустрою. У громаді є окремі села, де окрім освітлення громадських місць, благоустрої зовсім не облаштований – відсутні тротуари, дитячі майданчики та інше.

Наявні проблеми та виклики:

- відсутність системи відео нагляду в громадських місцях;
- відсутність сховищ у деяких закладах освіти, невідповідність кількості місць у сховищах кількості місць у навчальних закладах;
- слабо розвинений громадський простір у сільській місцевості;
- необхідність підвищення рівня особистої безпеки;
- обмежений рівень доступу громадських будівель та просторів для людей з обмеженими фізичними можливостями.

Таблиця 5.6. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.2. Комфортне і безпечне середовище

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
2.2.1.Підвищення рівня громадської та особистої безпеки	<ul style="list-style-type: none"> • забезпечення відеоспостереження на аварійно-небезпечних ділянках; • встановлення системи відео спостереження із трансляцією відеозображення на монітори в чергову частину Відділу поліцейської діяльності № 1 (м. Рожище); • забезпечення закладів соціальної сфери усіма необхідними пожежно-охоронними засобами; • створення безбар'єрного середовища у закладах освіти, охорони здоров'я, культури;

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
	<ul style="list-style-type: none"> • будівництво та реконструкція захисних споруд у закладах соціальної сфери; • функціонування Мобільної бригади соціально-психологічної допомоги.
2.2.2. Покращення благоустрою громадського простору	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження енергоефективного освітлення вулиць; • створення сучасних дитячих майданчиків; • благоустрій існуючих та створення нових зелених зон, парків, скверів, алей, зон відпочинку; • створення та забезпечення місць масового відпочинку населення, зокрема на водних об'єктах.

Очікувані результати:

- високий рівень громадської та особистої безпеки;
- підвищення рівня комфортності проживання у громаді для різних категорій населення;
- створено умови для комфортності проживання людей з обмеженими фізичними можливостями;
- зниження рівня міграції з громади.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- відсоток придбаних та встановлених відеокамер;
- встановлено систему відео нагляду відділу поліцейської дільниці;
- відсоток закладів забезпечених у достатній мірі пожежно-охоронними засобами;
- відсоток збільшення площі зелених насаджень;
- чисельність встановлених пандусів, ліфтів у комунальних установах;
- відсоток нових дитячих майданчиків.

Оперативна ціль - 2.3. «Ефективна влада, активна громада» включає два завдання: «Удосконалення системи управління громадою» та «Підвищення активності організацій громадського суспільства» (табл.5.7).

В сучасних умовах важливим інструментом в системі державного управління є принцип прозорості (транспарентності) управління, розширення участі громадськості в процесах визначення цілей суспільного розвитку та ухвалення рішень, що сприяють досягненню соціальної стабільності, підвищують ефективність державного управління й рівень довіри громадян до влади.

Бізнес, громада та місцева влада – не конкуренти, а частини єдиного організму. Лише у тісній взаємодії вони можуть впроваджувати системні зміни та формуватимуть активну громаду, а не пасивну більшість.

В умовах посилення децентралізації зростає роль місцевої влади в забезпеченні розвитку своїх територій. Центральна влада перестає втручатися у виконавчі процеси на місцевому рівні – делегує повноваження, а з нею й відповідальність за ті чи інші рішення. Тому важливим є забезпечення професійного розвитку посадових осіб місцевих органів влади, депутатів, запровадження системи електронного документообігу, електронного урядування, стратегічних комунікацій та інше. Важливим є організація стажувань, вивчення досвіду інших громад – в Україні та за кордоном, проведення цільових навчань на базі громади – відповідно до визначених пріоритетів, створення для цього матеріально-технічних необхідних умов (обладнання тренінгового приміщення).

Умовою успішності розвитку громади є активізація її мешканців для спільної діяльності на благо громади. Активістський підхід – це коли люди в громаді не готові жити в старій парадигмі

залежності від закритої влади. Вони організуються, будують майданчики, спонукають будувати дороги, прибирають, тощо. Зокрема важливо запровадити інструменти громадської участі для публічності управління. Наприклад, бюджет участі може об'єднати мешканців навколо вирішення окремої проблеми.

Успішність та відкритість громади залежить від створення сприятливих умов для розвитку громадських ініціатив, налагодження ефективної взаємодії громадськості та органів влади, підвищення громадської активності, волонтерства, благодійництва тощо.

Наявні проблеми та виклики:

- пасивність місцевих мешканців щодо участі в соціально-економічному житті громади;
- низький рівень залучення громадських організацій, бізнесу до прийняття управлінських рішень;
- низька ініціативність молоді;
- низький рівень цифровізації роботи громади, недостатнє інформаційне наповнення офіційного сайту громади.

Таблиця 5.7. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 2.3. Ефективна влада, активна громада

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
<p>2.3.1. Удосконалення системи управління громадою</p>	<ul style="list-style-type: none"> • визначення потреб у оновленні, уніфікації програмних та технічних ресурсів; • автоматизація діяльності роботи міської ради; • створення Паспортного столу у ЦНАПі громади; • упровадження єдиної системи документообігу та підвищення рівня її цифровізації; • запровадження «бюджету участі» до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку; • створення порталу відкритих даних про діяльність громади.
<p>2.3.2. Підвищення активності організацій громадянського суспільства</p>	<ul style="list-style-type: none"> • створення сприятливих умов для діяльності та інституційного розвитку організацій громадянського суспільства; • забезпечення ефективних механізмів співпраці місцевих органів виконавчої влади з громадськими організаціями (інформування, громадської експертизи діяльності ОМС, онлайн-платформи для комунікацій); • сприяння розвитку волонтерства в громаді; • сприяння функціонування молодіжної ради, підтримка молодіжних ініціатив, створення молодіжних цільових програм, заснованих на аналізі запитів і потреб молоді; • організація громадських робіт тимчасового характеру (фінансування програми).

Очікувані результати:

- врахування громадської думки в управлінському процесі;
- спрощення роботи міської ради за рахунок автоматизації;
- висока громадська активність у громаді, у тому числі за рахунок молодого покоління;
- підвищена обізнаність й участь громадян у процесах бюджетування, планування та прийняття рішень.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- постійне оновлення офіційного сайту громади;
- чисельність проектів профінансованих через бюджет участі;
- чисельність створених онлайн-платформ для комунікації з громадськістю;
- відсоток створених нових громадських організацій;
- створення/чисельність молодіжних цільових програм, заснованих на аналізі запитів і потреб молоді;
- створено паспортний стіл у ЦНАПі;
- створено портал відкритих даних;
- чисельність створених робочих місць (тимчасового характеру, громадські роботи).

Стратегічна ціль 3. «Сталий розвиток території»

Стратегічна ціль 3. «Сталий розвиток території» включає три оперативні цілі «Інженерна інфраструктура громади», «Збереження навколишнього середовища» та «Планування розвитку території».

Мета стратегічної цілі 3. Покращення комфортного і безпечного життя населення шляхом сталого розвитку території - інженерної та дорожньої інфраструктури та забезпечення безпечного екологічного середовища.

Необхідність постановки такої цілі зумовлено наявністю проблем підприємств житлово-комунальної сфери громади, незадовільним станом частини доріг, відсутністю пасажирського сполучення з окремими селами громади, погіршенням екологічного стану через господарську діяльність.

Оперативна ціль 3.1. «Інженерна інфраструктура громади» включає два завдання «Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури громади» та «Формування якісної дорожньої інфраструктури громади та пасажирського сполучення» (табл.5.8).

Одним з важливих чинників комфортного проживання мешканців є стан інженерної інфраструктури, якість доріг. Підприємства житлово-комунальної сфери громади мають дуже високий рівень зносу мереж 80-90 %, незадовільний стан очисних споруд, що потребують реконструкції, більшість сільського населення не має централізованого водовідведення.

Громада, що має логістичний потенціал розвитку потребує покращення якості доріг державного та комунального підпорядкування. Стан дорожньої інфраструктури впливає не тільки на комфорт та зовнішній вигляд, а й на безпеку руху транспортних засобів та пішоходів. Забезпечення безпечного руху потребує комплексного підходу, необхідно проводити роботи з капітального та поточного ремонту доріг, забезпечити якісне освітлення транспортних магістралей міста, модернізувати технологічні системи управління безпекою руху.

Наявні проблеми та виклики:

- високий рівень зносу мереж підприємств житлово-комунального господарства та незадовільний стан очисних споруд;
- відсутність централізованого водопостачання та водовідведення у сільських населених пунктах громади;
- низький рівень матеріально-технічної бази та кадрового забезпечення підприємств ЖКГ;
- низька якість доріг.

Таблиця 5.8. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.1. Інженерна інфраструктура громади

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
3.1.1. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури громади	<ul style="list-style-type: none"> створення та розвиток системи централізованого водопостачання та водовідведення у громаді; розвиток системи централізованого теплопостачання у громаді; проведення реконструкції очисних споруд.
3.1.2. Формування якісної дорожньої інфраструктури громади та пасажирського сполучення	<ul style="list-style-type: none"> покращення якості дорожньої мережі комунальної форми власності (поточний, капітальний ремонт); вдосконалення маршрутної мережі, постійний моніторинг її стану, визначення й уточнення пасажиропотоків; відновлення маршрутних перевезень відповідно до потреб населення громади; облаштування придорожньої інфраструктури (дорожні знаки, реновація автобусних зупинок в громаді, встановлення сміттєзбірників тощо), місць для паркування автомобілів та велопарковок; облаштування місць для зупинок шкільних автобусів.

Очікувані результати:

- висока якість доріг;
- підвищення доступності пасажирських перевезень;
- збільшення домогосподарств з централізованим водопостачанням та водовідведенням.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- протяжність кілометрів відремонтованих доріг;
- протяжність встановлених тротуарів;
- частка населених пунктів охоплених пасажирськими перевезеннями;
- частка домогосподарств з централізованим водопостачанням;
- частка домогосподарств з централізованим теплопостачанням;
- частка домогосподарств з централізованим водовідведенням;
- чисельність придбаної комунальної техніки.

Оперативна ціль 3.2. «Збереження навколишнього середовища» включає три завдання «Забезпечення екологічної безпеки та захист населення на території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру», «Впровадження енергозберігаючих технологій» та «Формування екологічної культури мешканців та підвищення культури поведінки з ТПВ» (табл.5.9.).

Проблеми навколишнього середовища впливають на життя людей як вирішальний фактор або як складова їх добробуту. Безпека людини неможлива без урахування екологічного фактору.

Стан довкілля Рожищенської громади зумовлюється впливом промислових підприємств, об'єктів інфраструктури населених пунктів та методами ведення сільського господарства. В межах громади розташовані підприємства харчової, деревообробної галузей, виробництва металевих виробів, житлово-комунального господарства, діяльність яких має вплив на екологічну ситуацію у громаді. У громаді є проблеми низького рівня охоплення сільських населених пунктів централізованим вивезенням сміття, відсутності полігону ТПВ.

В комунальній сфері громади відбувається значне споживання енергоресурсів. Енергоспоживання будівель, установ та закладів бюджетної сфери, будинків житлового сектору, які будувалися за радянських часів, не відповідає сучасним нормам.

Зміни в структурі економіки, комунального господарства та інженерній інфраструктурі, інвестиційно-регуляторній політиці, залучення приватних компаній до реалізації запропонованих енергетичних проєктів з використанням позабюджетних коштів при обмеженості місцевого бюджету, зміни цінностей в структурі споживання та стереотипах поведінки громади стануть запорукою підвищення енергоефективності в різних сферах життєдіяльності та прискорення переходу до стандартів сталого енергетичного розвитку.

Створення безпечних умов проживання та захист населення від негативних наслідків надзвичайних ситуацій має важливе значення, адже мова йде про безпеку, життя та здоров'я громадян. Актуальність проблеми посилюється через війну та можливості ракетних ударів по інфраструктурі громади.

Важливим завданнями у сфері цивільного захисту населення визначені: відновлення робочого стану інженерного обладнання систем протипожежного захисту, обладнання приміщень автоматичною пожежною сигналізацією, інші.

Наявні проблеми та виклики:

- відсутність полігону ТПВ та ефективної системи збору та формування окремих видів відходів;
- низька частка охоплення домогосподарств централізованим вивезенням сміття (охоплено лише у 4 населених пункти);
- забруднені та замулені береги рік, лісосмуги;
- низький рівень еко-свідомості населення;
- низька енергоефективність комунальних установ.

Таблиця 5.9. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.2 Збереження навколишнього середовища

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
3.2.1. Забезпечення екологічної безпеки та захист населення та території від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру	<ul style="list-style-type: none"> • створення та забезпечення місць масового відпочинку населення на водних об'єктах; • проведення громадських заходів очищення лісосмуг, берегів річок, • організація заходів очистки меліоративних каналів.
3.2.2. Впровадження енергозберігаючих технологій	<ul style="list-style-type: none"> • сприяння розвитку альтернативної енергетики, зокрема сонячної; • заміна систем опалення комунальних установ на нові з сучасними та ефективними котлами з більшим ККД • проведення заміни вікон комунальних установ на енергозберігаючі; • утеплення фасадів приміщень закладів освіти, охорони здоров'я; • проведення ремонту та заміни дахів комунальних установ.
3.2.3. Формування екологічної культури мешканців та підвищення культури поводження з ТПВ	<ul style="list-style-type: none"> • формування екологічної культури у дітей та школярів закладами освіти; • організація підготовчих робіт з будівництва полігону ТПВ; • запровадження та пропагування системи сортування відходів; • активізація діяльності з укладання договорів на вивезення сміття.

Очікувані результати:

- зниження рівня забруднення території громади;
- покращення екологічного стану у громаді;

- зниження частки видатків місцевого бюджету на комунальні послуги за рахунок підвищення енергоефективності комунальних установ;
- підвищенні рівня екологічної культури населення.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- запроваджено систему роздільного сортування сміття;
- збудовано полігон ТПВ;
- відсоток населених пунктів з централізованим вивезенням ТПВ;
- відсоток укладених нових договорів з домогосподарствами на вивезення сміття;
- протяжність очищених меліоративних каналів;
- кількість нещасних випадків на водних об'єктах;
- протяжність очищених від сміття лісосмуг, берегів рік;
- відсоток комунальних установ з новими системами опалення;
- економія місцевого бюджету на комунальні видатки;
- відсоток комунальних закладів з енергозберігаючими вікнами;
- чисельність встановлених сонячних батарей;
- площа відремонтованих/замінених дахів.

Оперативна ціль 3.3. «Планування розвитку територій» включає два завдання «Оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів» та «Цифровізація громади» (табл.5.10).

Важливим чинником розвитку громади є її просторове планування та пошук оптимальної моделі просторової організації з врахуванням природно-ресурсних переваг, економічних передумов, доцільності та напрямків виробничої діяльності, врахуванням соціальних, екологічних особливостей. В контексті цього важливим завданням розвитку громади є розробка Комплексного плану просторового розвитку території громади.

Наявні проблеми та виклики:

- відсутність комплексного плану просторового розвитку громади та містобудівної документації в населених пунктів;
- відсутність єдиних стандартів щодо програмного забезпечення містобудівного кадастру на місцевому рівні з метою його інтеграції в загальнодержавну геоінформаційну систему;
- відсутність державних програм підтримки створення містобудівного кадастру на місцевому рівні;
- близько половини земель громади потребує проведення інвентаризації;
- відсутня документація по визначених межах громади.

Таблиця 5.10. Потенційні сфери реалізації проєктів оперативної цілі 3.3. Планування розвитку територій

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
3.3.1. Оновлення та виготовлення планувальних, містобудівних документів	<ul style="list-style-type: none"> • розробка Комплексного плану просторового розвитку; • розробка та актуалізація генеральних планів населених пунктів; • внесення інформації про межі громади до Державного земельного кадастру; • сприяння реєстрації земель в державному земельному кадастрі і виведення їх з нелегального використання.
3.3.2. Цифровізація громади	<ul style="list-style-type: none"> • підтримка розвитку електронних публічних послуг та сервісів громади (автоматизація ЦНАП, проведення навчань, тренінгів та семінарів з питань формування цифрових навичок);

Оперативні цілі	Потенційні сфери реалізації проєктів
	<ul style="list-style-type: none"> • створення планів розвитку електронного урядування та демократії, підключення електронних сервісів та інструментів (бюджет участі, електронні консультації, відкрите місто та ін.); • впровадження електронних форм для участі громадян у прийнятті управлінських рішень.

Очікувані результати:

- просторове планування розвитку громади;
- підвищено рівень цифровізації громади.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- розроблено Комплексний план просторового розвитку;
- встановлено систему електронного голосування;
- відсоток розроблених генеральних планів;
- відсоток актуалізованих генеральних планів;
- внесені дані про межі громади до Державного земельного кадастру;
- впроваджено бюджет участі;
- проводяться систематичні електронні консультації;
- кількість проведених семінарів, тренінгів з питань формувань цифрових навичок у мешканців громади.

Аналіз відповідності положень Стратегії регіональній стратегії розвитку та Державній стратегії регіонального розвитку України

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Дана Стратегія розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. При розробці Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року враховані ключові аспекти Державної стратегії регіонального розвитку на 2021- 2027 роки. Стратегічні напрямки розвитку Рожищенської громади також сформовані відповідно до стратегічних цілей Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 років, яка базується на аналізі результатів соціально-економічного розвитку області, розумінні актуальних проблем розвитку регіону, районів та територіальних громад. Комплексна система заходів повинна забезпечити розвиток людського капіталу, досягнення високої якості життя та економічного зростання на основі раціонального використання природних ресурсів екологічно невиснажливої, інноваційно орієнтованої промисловості на засадах смарт-спеціалізації (виробництво меблів, виробництво паперу та паперових виробів, виробництво машин та устаткування), підвищенні продуктивності агропромислового сектору. Враховуючи їх, Волинська область у перспективі має зберегти статус індустріально-аграрного регіону з розвиненою дорожньо-транспортною логістичною інфраструктурою а також соціально-культурного, освітнього центру.

Реалізація Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року сприятиме виконанню Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки проведено у таблиці 5.11.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року проведено у таблиці 5.12.

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР до 2027 р.	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року											
	Конкурентоздатна економіка	1.1. Формування інвестиційної привабливості	1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору	1.3. Підтримка малого, середнього бізнесу	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Розвиток людського капіталу	2.2. Комфортне і безпечне середовище	2.3. Ефективна влада, активна громад	Сталий розвиток території	3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.2. Збереження навколишнього середовища	3.3. Планування розвитку території
2.4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів	**		**									
2.5. Сталий розвиток промисловості	**	*						**				
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування							**					
3.1. Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі							**					
3.2. Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики	*	*	*	*	*	*				*		
3.3. Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх рівнях врядування		*		*	**				*	*	*	
3.4. Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики	**	**					*					
3.5. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації						*						
3.6. Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об'єктивних даних та просторовому плануванні												**

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії Волинської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року											
	Конкурентоздатна економіка	1.2. Формування інвестиційної привабливості	1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору	1.3. Підтримка малого, середнього бізнесу	Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя	2.1. Розвиток людського капіталу	2.2. Комфортне і безпечне середовище	2.3. Ефективна влада, активна громада	Сталій розвиток території	3.1. Інженерна інфраструктура громади	3.2. Збереження навколишнього середовища	3.3. Планування розвитку території
3.1. Збільшення доданої вартості промислової продукції в секторах смарт-спеціалізації		**		*								
3.2. Розвиток інноваційної інфраструктури	**	*										
3.3. Розвиток людських ресурсів в галузях смарт-спеціалізації					*							
3.4. «Цифрова трансформація»							**					**
4. Розвиток транскордонного співробітництва									*			
4.1. Інфраструктурне забезпечення транскордонного співробітництва									**			
4.2. Стимулювання транскордонного співробітництва регіону									*			
5. Раціональне використання природних ресурсів та екологічна безпека								**	*	**		
5.1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів та зниження негативного впливу на атмосферу										**		
5.2. Покращення господарювання відходами									**			
5.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області										**		

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Розділ 6. Проведення моніторингу, оцінювання реалізації Стратегії та управління ризиками

Процеси впровадження та оцінювання є складовими єдиного стратегічного планувального циклу.

Впровадження Стратегії включає розроблення та затвердження Плану заходів, формування бюджету з урахуванням цілей, визначених у Стратегії, реалізацію місцевих програм розвитку, проектів та заходів, моніторинг досягнення цілей та їх коригування у разі необхідності.

Оцінювання – визначення результатів впливу реалізації Стратегії на розвиток територіальної громади, досягнення запланованих результатів та врахування їх у наступному планувальному циклі.

Система впровадження Стратегії. Реалізація стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії передбачає виконання одночасно багатьох завдань різними структурами виконавчого комітету ради, бізнесом, громадським активом та мешканцями, що ставить перед керівництвом громади питання раціонального управління цим доволі складним процесом.

Система впровадження Стратегії має два рівні: політичний та технічний.

Політичний рівень забезпечує особисто голова громади та депутатський корпус. Ключова роль при цьому відводиться голові міської ради. Його завданням є стимулювання та координація виконання завдань, які реалізують різні суб'єкти, а також мобілізація та інтеграція ресурсів, що знаходяться у їх розпорядженні з метою досягнення стратегічних цілей та реалізації завдань, які дозволять досягнути спільно визначеного бачення розвитку громади. Крім того, однією із стратегічних ролей голови є представництво інтересів громади з метою досягнення цілей та виконання завдань Стратегії. Крім того, на цьому рівні заслуховуються та затверджуються звіти голови щодо реалізації Стратегії, пропозиції щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії.

Технічний рівень впровадження виконують відповідальні за досягнення завдань Стратегії структурні підрозділи міської ради, її виконавчі органи та комунальні установи, підприємства, міської ради.

З метою покращення ефективності їх роботи та координації дій щодо впровадження Стратегії розпорядженням голови утворюється **Робоча група з управління впровадженням Стратегії, проведення моніторингу її реалізації** як постійно діючий консультативно-дорадчий орган (далі – Робоча група).

Робочу групу очолює міський голова. До її складу входять особи, які представляють найважливіших учасників процесу планування й реалізації Стратегії: керівники структурних підрозділів міської ради, її виконавчих органів та комунальних установ, підприємств міської ради, які відповідають за виконання завдань Стратегії, інші представники міської ради, представники бізнесу, установ, організацій, громадських організацій, активні мешканці, в тому числі які брали участь у її розробці.

Робоча група збирається не рідше одного разу на півріччя та виконує наступні функції:

- ▶ координує дії підрозділів, комунальних установ міської ради, старост громади, органів державної влади, підприємств та установ в процесі впровадження Стратегії, реалізації проектів місцевого розвитку, заходів місцевих та регіональних програм;
- ▶ здійснює підготовку щорічних звітів про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії;
- ▶ здійснює підготовку піврічних звітів про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії;
- ▶ готує пропозиції щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії.

За організацію роботи Робочої групи, узагальнення та формування звітів про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії, про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії, а також формування пропозицій щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії відповідає Загальний відділ Рожищенської міської ради.

Процес впровадження Стратегії здійснюється на основі Плану заходів з її реалізації, що розробляється для забезпечення виконання завдань, визначених Стратегією.

План заходів з реалізації Стратегії складається з технічних завдань на проекти місцевого розвитку, які будуть впроваджуватися впродовж 2024-2027 років.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії та Плану заходів здійснюється за рахунок:

- ▶ коштів бюджету територіальної громади;
- ▶ коштів державного бюджету, в тому числі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- ▶ коштів обласного (районного) бюджету;
- ▶ коштів, які надходять до бюджетів в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;
- ▶ інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг впровадження Стратегії.

Результати моніторингу є основою для висновків про необхідність внесення змін (актуалізації) Стратегії та стимулювання її реалізації.

Моніторинг впровадження Стратегії здійснюється щорічно на основі аналізу кількісних та якісних індикаторів, що демонструють рівень виконання стратегічних, оперативних цілей та завдань, зокрема шляхом порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих проміжних (станом на конкретний період) і фактичних значень показників.

Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року подана у Таблиці 6.1.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії готує Робоча група, узагальнення та формування його тексту здійснює Загальний відділ Рожищенської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітної періоду представляє його на розгляд сесії відповідної ради. Крім того, звіт оприлюднюється на офіційному вебсайті міської ради.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 12 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265¹², та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг виконання Плану заходів з реалізації Стратегії здійснюється двічі на рік на основі відстеження виконання визначених індикаторів результативності впровадження кожного проєкту місцевого розвитку.

Звіт про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 13 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265, та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Звіти про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії за перше півріччя та за рік готує Робоча група, узагальнення та формування їх тексту здійснює Загальний відділ Рожищенської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітної періоду представляє їх на розгляд сесії відповідної ради. Крім того, звіти оприлюднюються на офіційному вебсайті міської ради.

Оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів проводиться після завершення строку їх реалізації на основі даних звітів проведеного моніторингу та є необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, їх впливу на стан соціально-економічного розвитку територіальної громади та інформації щодо

¹² <https://mtu.gov.ua/content/strategichne-planuvannya-regionalnogo-rozvitku.html>

сталості змін з метою прийняття в подальшому необхідних управлінських рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить:

- ▶ результати порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих цільових (станом на останній період) і фактичних значень показників;
- ▶ досягнення запланованих цілей;
- ▶ задоволення потреб різних груп заінтересованих осіб;
- ▶ наявних незапланованих змін та впливів;
- ▶ діяльності, що призвела до змін (зокрема незапланованих);
- ▶ ефективності механізмів реалізації Стратегії або ресурсних витрат;
- ▶ стійкості результатів Стратегії тощо.

Оцінювання може бути внутрішнім (проводиться виконавцями Стратегії) та зовнішнім (проводиться залученими експертами).

Звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів готує Робоча група, узагальнення та формування їх тексту здійснює Загальний відділ Рожищенської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше трьох місяців після закінчення періоду реалізації Стратегії та Плану заходів представляє їх на розгляд сесії міської ради. Крім того, заключні звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів оприлюднюються на офіційному вебсайті громади та/або у місцевих засобах масової інформації.

Таблиця 6.1. Система показників для моніторингу стану реалізації
Стратегії розвитку Рожищенської міської територіальної громади на період до 2027 року

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна економіка громади								
1.1.Формування інвестиційної привабливості громади	Обсяг капітальних видатків місцевого бюджету	тис.грн.	9257,8	9257,8	9357,8	9557,8	9757,8	https://openbudget.gov.ua/local-budget/0356500000/local-expenses?class=economic
	Наявність інвестиційного паспорта громади	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (загальний відділ, відділи земельних відносин та містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Наявність комунікаційної стратегії Рожищенської громади на 2025-2027 роки	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (загальний відділ Рожищенської міської ради)
	Обсяг надходжень ПДФО до місцевого бюджету	тис.грн.	73153,9	78153,9	83153,9	83153,9	85153,9	https://openbudget.gov.ua/local-budget/0356500000/local-incomes
	Кількість пропозицій вільних інвестиційних об'єктів	одиниць	28	28	30	30	32	Дані ОМС (загальний відділ, відділи земельних відносин та містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства, благоустрою, комунальної

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
								власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Чисельність підприємств юридичних осіб	одиниць	443	443	445	447	450	https://5140.org/
	Обсяг видатків місцевого бюджету на економічну діяльність	тис.грн	1233,8	1233,8	1300,0	1300,0	1350,0	https://openbudget.gov.ua/local-budget/0356500000/local-expenses?class=functional
1.2. Підтримка розвитку агропромислового сектору громади	Наявність садово-ягідного кластеру	+/-	-	-	-	-	+	Дані ОМС (відділ земельних відносин Рожищенської міської ради)
	Кількість підприємств об'єднаних у садово-ягідний кластер	одиниць	-	-	-	-	3	Дані ОМС (відділ земельних відносин Рожищенської міської ради)
	Площа багаторічних насаджень	га	247,5	248	248	249	250	Дані ОМС (відділ земельних відносин Рожищенської міської ради)
	Організовано та проведено Foodfest «Рожищенська лавка» або «Ярмарок Рожищенських традицій»	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)
	Загальний обсяг єдиного податку з сільгосп виробників	тис.грн.	1092,7	1092,7	1142,7	1192,7	1242,7	https://openbudget.gov.ua/local-budget/0356500000/local-incomes
1.3. Підтримка малого та	Наявність Консультаційного центру для місцевого бізнесу	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (Рожищенська міська рада)

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
середнього бізнесу	Кількість проведених навчальних заходів Консультаційним центром для місцевого бізнесу	одиниць	-	50	100	150	150	Дані ОМС (Рожищенська міська рада)
	Кількість учасників, що отримали допомогу в Консультаційному центрі	осіб	-	50	70	100	120	Дані ОМС (Рожищенська міська рада)
	Обсяг надходжень єдиного податку до місцевого бюджету	тис.грн.	14564	15000	15500	15500	16000	https://openbudget.gov.ua/local-budget/0356500000/local-incomes
	Чисельність фізичних осіб-підприємців	осіб	651	657	665	670	675	http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/31_7_r21.htm
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ								
	Якість надання медичних послуг	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	3	3	4	4	4	Дані ОМС (Рожищенська міська рада)
	Кількість відремонтованих приміщень закладів освіти, охорони здоров'я, культури та спорту	одиниць	-	1	4	6	9	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради, Рожищенська міська рада)
	Реконструйовані бігові доріжки	+/-	-	-	+	+	+	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)
	Якість надання культурних послуг	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	3	3	3	4	4	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)
	Наявність Мобільної бригади соціально-психологічної допомоги	+/-	+	+	+	+	+	Дані ОМС (звіт КУ ЦСС)

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
2.2. Комфортне і безпечне середовище	Кількість закладів освіти з облаштованими захисними спорудами	одиниць	15	16	16	16	16	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)
	Кількість осіб, що отримали психосоціальну підтримку	осіб	800	1300	1800	2300	3000	Дані ОМС (звіт КУ ЦСС)
	Кількість одиниць відеотехніки для відео спостереження за аварійно небезпечними ділянками	одиниць	-	2	4	4	4	Дані ОМС (Рожищенська міська рада)
2.3. Ефективна влада, активна громада	Наявність Бюджету участі у громаді	+/-	-	-	-	+	+	Дані ОМС (загальний та фінансовий відділи Рожищенської міської ради)
	Кількість проектів реалізованих за механізмом громадських ініціатив	одиниць	-	-	-	5	5	Дані ОМС (загальний та фінансовий відділи Рожищенської міської ради)
	Наявність Паспортного сервісу у Рожищенській громаді	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (управління «Центр надання адміністративних послуг та соціального захисту населення» Рожищенської міської ради)
	Якість адміністративних послуг, які надаються в громаді	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	4	4	4	5	5	Дані ОМС (управління «Центр надання адміністративних послуг та соціального захисту населення» Рожищенської міської ради)
	Проведення етно-фестивалю «Гостини Рожищенської родини» один раз на рік.	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
	Кількість підписників сторінки Міської ради у Facebook	тис.осіб	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	https://www.facebook.com/search/top?q=%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D1%89%D0%B5%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B0
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЇ								
3.1. Інженерна інфраструктура громади	Загальна протяжність збудованого/відремонтованого водопроводу у місті м.Рожище та смт Дубище	км	-	1,5	3,0	4,5	6,0	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Протяжність заміненої теплотраси	км	-	0,5	1,0	1,5	2,0	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Протяжність відремонтованих доріг державного, місцевого та комунального значення	км	-	35	70	105	145	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства,

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
								благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
3.2. Збереження навколишнього середовища	Кількість встановлених контейнерів для роздільного збору сміття	одиниць	-	75	150	150	150	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Кількість домогосподарств охоплених централізованим збором і вивезенням сміття	одиниць	4200	4500	4700	5000	5500	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Встановлено сонячні панелі на території водозабору	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (відділ містобудування, архітектури, житво-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю- вання	Базове значення 2023 (за наявності або 2022)	Проміжне значення 2024	Проміжн е значення 2025	Проміж не значенн я 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
	Кількість комунальних закладів, в яких підвищено енергоефективність	одиниць	-	1	4	6	8	Дані ОМС (гуманітарний відділ Рожищенської міської ради)
3.3. Планування розвитку території	Наявність комплексного плану просторового розвитку території громади	+/-	-	+	+	+	+	Дані ОМС (відділи земельних відносин та містобудування, архітектури, житлово-комунального господарства, благоустрою, комунальної власності, інфраструктури, будівництва, транспорту та екології Рожищенської міської ради)
	Кількість об'єктів природо-заповідного фонду	Один.	6	6	6	6	6	Дані ОМС (відділ земельних відносин Рожищенської міської ради)
	Наявність електронної системи голосування	+/-	-	-	-	-	+	Дані ОМС (загальний відділ Рожищенської міської ради)
	Зареєстровано громаду на комунікаційній платформі EDEM.UA для налагодження комунікації між мешканцями громади та органом місцевого самоврядування, комунальними підприємствами	+/-	-	-	-	+	+	Дані ОМС (загальний відділ Рожищенської міської ради)